

דברי הכנסת

הישיבה המאה-וארבעים-ושבע של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, כ"ד בחשוון התשנ"ח (24 בנובמבר 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יוסף הום

דברי היושב-ראש

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת היושב-ראש

דברי היושב-ראש לציון מלאות 30 שנה לחידוש ההתיישבות בגוש-עציון

הצעות לסדר-היום ציון מלאות 30 שנה לחידוש ההתיישבות בגוש-עציון

בחירת הכנסת לאספה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל

שאלות ותשובות

ייקור דמי השימוש הקבועים בחשבון הטלפון

המלצות ועדת-פלד בנושא עתיד השידור הציבורי בישראל

חיבור יישובי הפריפריה לרשת הכבלים

עבודה בשבת במוקד "בזק" 199

המלצות ועדת-פלד בקשר לעתיד השידור הציבורי בישראל

גנבת דברי דואר

העלאת תעריפי חברת "בזק"

אי-הפעלת מוקדי התלונות של חברות הכבלים בשבתות ובחגים

כוכביות 41 ו-42

בניין הדואר בג'לג'וליה

פרסומת סמויה בערוץ הילדים

הצעות לסדר-היום

התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה

בחירת נציגי הכנסת לאספה הבוחרת את

חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל

הצעות לסדר-היום

התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997

(קריאה ראשונה)

הקמת ועדה לבעיית העובדים הזרים

כ' בתמוז: הרצל, ציונות ויהדות

הצעת ראש עיריית רמלה להפרדה בין יהודים לערבים

בבריכת השחייה בעקבות קטטה

תקרית הירי שהיתה בשבט הבדואי אבו-כף בין המשטרה לבדואים

בצורת בענף הזית

פרה אדומה נולדה בכפר-חסידיים

הכוונה להעניק חנינה כללית בשנת ה-50 למדינה

דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר יוסף רום

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת היום, יום שני, כ"ד בחשוון התשנ"ח, 24 בנובמבר 1997.

רבותי חברי הכנסת, השבוע הלך לעולמו חבר הכנסת לשעבר, הפרופסור יוסף רום, שהיה חבר הכנסת מטעם סיעת הליכוד. אני מבקש לכבד את זכרו של חבר הכנסת לשעבר רום בקימה.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של חבר הכנסת לשעבר יוסף רום.)

בבקשה לשבת.

חברי הכנסת, הכנסת אבלה על מותו ללא עת של חבר הכנסת לשעבר יוסף רום, זכרו לברכה.

יוסף רום כיהן בכנסת התשיעית ובכנסת העשירית מטעם הליכוד והיה חבר בולט בוועדת החוץ והביטחון ובוועדת העלייה והקליטה.

יוסף רום היה מבכירי מהנדסי האווירונאוטיקה בישראל, תחום שבו רכש מוניטין בין-לאומיים. מאז 1958 נמנה עם סגל ההוראה של הטכניון והיה, בין היתר, דקאן הפקולטה לאווירונאוטיקה בטכניון. הישגיו המדעיים ותרומתו המקצועית זיכו אותו בפרס ישראל לטכנולוגיה והנדסה לשנת 1976.

עם לכתו אבד לישראל מדען בעל שיעור קומה וציוני אמיתי.

יהיה זכרו ברוך.

דברי היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון:

צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע שעבר ב-600 תאונות דרכים ברחבי הארץ; לפעמים אני קורא את המספרים ואני לא מאמין. בתאונות האלה היו שישה פצועים קשה, 739 פצועים באורח קל עד בינוני; זה פשוט לא ייאמן – 739 פצועים בשבוע. בסך הכול, 750 נפגעים, מתוכם נהרגו: קריאף שמעון והגר זגורי. יהי זכרם ברוך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק הרשויות המקומיות (ועדות ומחלקות דתיות), התשנ"ח-1997, מאת חברת הכנסת סופה לנדבר; הצעת חוק נישואין וגירושין, התשנ"ח-1997, מאת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – ביטול הגבל הפרסום) (סוב-יודיציה), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון – העברת סמכות לנשיא בית-המשפט לענייני משפחה), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון – שיפוט בענייני תניה חוזית), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק הנאמנות (תיקון – דין הקדש), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון – הקלה בחיוב מסירת מידע), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (תיקון – איסור חקירת קטין), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק המקרקעין (תיקון – זכות קדימה בין שותפים במקרקעין), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק היועץ המשפטי לכנסת, התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – מחלות קשות), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת אפרים סנה; הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – עדכון התוספת החמישית), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת אפרים סנה; הצעת חוק איסור שימוש בסמים מסוכנים, סמי מרץ ותרופות הרגעה (בילדים מתחת לגיל 18), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת יונה יהב וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק רשות המזון, התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – היעדרות מעבודה בשל היריון), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת תמר גוז'נסקי וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (תיקון – הצבעה גלויה), מאת חברי הכנסת אברהם הירשזון ודוד מגן; הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – זכויות מעוכב), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת יורי שטרן; הצעת חוק התפזרות הכנסת הארבע-עשרה, התשנ"ח-1997, מאת חברי הכנסת חיים רמון ורענן כהן; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון – העברת שר מתפקידו), מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק המקרקעין (תיקון – החמרת צורתה של התחייבות), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – מימון סיעה אשר לא זכתה במנדט אך העומד בראשה נבחר לראש הרשות), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק העמותות (תיקון – מען רישום), התשנ"ח-1997, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – שידורים חוזרים),

התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון – פיצוי רשות מקומית), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת רפאל אלול; הצעת חוק שירותי הדת היהודיים (תיקון – הקצאת חלקת קבורה לספק יהודים), התשנ"ח-1997, מאת חברת הכנסת סופה לנדבר וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק העונשין (תיקון – הסתה), התשנ"ח-1997, מאת חבר הכנסת דוד צוקר. תודה רבה.

הודעת היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, "ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי שר התחבורה שב ארצה ביום י"ז בחשוון התשנ"ח, 17 בנובמבר 1997 ושר התעשייה והמסחר שב ארצה ביום י"ח בחשוון התשנ"ח, 18 בנובמבר 1997.

"השר יולי אדלשטיין מילא את מקומו של שר התעשייה והמסחר בעת היעדרו מהארץ, מיום ט"ז בחשוון התשנ"ח, 16 בנובמבר 1997, עד ליום י"ח בחשוון התשנ"ח, 18 בנובמבר 1997. השר נתן שרנסקי ימלא את מקומו של השר לקליטת העלייה בעת היעדרו מהארץ, מיום י"ח בחשוון התשנ"ח עד ליום כ"ד בחשוון התשנ"ח.

"שר התיירות שב ארצה ביום י"ט בחשוון התשנ"ח, 19 בנובמבר 1997. שר האוצר שב ארצה ביום י"ט בחשוון התשנ"ח, 19 בנובמבר 1997.

"השרה לימור לבנת מילאה את מקומו של שר האוצר בעת היעדרו מהארץ, מיום י"ג בחשוון התשנ"ח, 13 בנובמבר 1997, ועד ליום י"ט בחשוון התשנ"ח, 19 בנובמבר 1997. השר מיכאל איתן מילא את מקומו של שר התיירות בעת היעדרו מן הארץ, מיום ט"ז בחשוון התשנ"ח, 16 בנובמבר 1997, עד ליום י"ט בחשוון התשנ"ח, 19 בנובמבר 1997.

דברי היושב-ראש לציון מלאות 30 שנה לחידוש ההתיישבות בגוש-עציון

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום. הנושא הראשון בסדר-היום הינו: ציון מלאות 30 שנה לחידוש ההתיישבות בגוש-עציון.

רבותי חברי הכנסת, אורחים מכובדים, אחת לשנה התאספו "העציונים" בהרי-יהודה, ליד מבוא-ביתר, והשקיפו אל ההרים הרחוקים, מלטפים במבטם את עץ האלון הבודד שעל פסגת ההר. עד מתי יישאר העץ בודד? שאלו הנערים איש את רעהו.

וכך, שנה אחר שנה, הסתכלו לעבר המקום שנולדו בו, למקום שאבותיהם נפלו בו. והעץ הבודד כאילו שלח ענפיו אל בני הגוש שניצבו מעבר לגבול ואליו לא יכלו להגיע.

19 שנים עמד הגוש בחורבנו. ואז באה מלחמת ששת הימים. גוש-עציון שוחרר. שוב הונף דגל כחול-לבן בראש ההר וצה"ל נכנס לחברון. תחילה פקדו את הגוש ההרוס האלמנות והבנים שהיו פזורים בכל החזיתות. הם התחילו לדבר על הגשמת החלום. היום, כפי שיודעים כולנו, החלום שנארג הפך למציאות – יפה יותר מכל חלום.

גוש-עציון הוקם בדרך הקדומה של האבות העולה לחברון. היישוב הראשון שנוסד באזור היה מגדל-עדר, מושבה קטנה שנחרבה במאורעות 1929. ואז באה חברה פרטית, הקרויה "אל ההר", של שמואל צבי הולצמן. הוא רצה לשנות, לייסד יישוב קיט שיתבסס על שילוב של נופש, מטעים ומשק חי. אולם ההתפתחות היתה אטית, ועם פרוץ מאורעות 1936 ניטש המקום. אולם הולצמן זכה לתת את השם לגוש, בתרגום לעברית: עציון.

צעירי הקיבוץ הדתי ואחריהם אנשי "השומר הצעיר" המשיכו את המפעל והקימו ארבעה קיבוצים: כפר-עציון, עין-צורים, משואות-יצחק ורבדים.

הקמת יישובים בחבל ההר בשנות המנדט היתה חריגה. ההתיישבות התמקדה בעמקים, ואילו ההרים הוזנחו. "הם לא יברחו" – אמרה הנהגת היישוב. אולם הספר הלבן משנת 1939 הבהיר, כי שטחי ההר עלולים להיקרע מתחום המדינה היהודית. ההתיישבות נועדה למנוע זאת. מטרתה היתה להרחיב את שטחי המדינה היהודית העתידה כדי שתכלול גם את ההר.

היאחזות בטרשים לא היתה קלה. אולם המתיישבים היו עקשנים וקשים כאלונים, כסלע שעליו התיישבו. "ככל שהתגברו קשיי המקום, גדל כוח משיכתו והתחזקו רצוננו והחלטתנו להתקשר אתו. קשר בל יינתק" – כך כתב חבר כפר-עציון, שלמה חיימוביץ.

במלחמת השחרור הפך הקשר עם האדמה לקשר דמים. עמידת גוש-עציון היתה לסמל של גבורה. עוצרת נשימה. היא מונחלת ללוחמי צה"ל כאחד הדפים המפוארים במורשת הקרב.

התנכלויות הערבים לגוש, שהחלו עם החלטת עצרת האו"ם על הקמת מדינה יהודית, לא פסקו עד נפילתו. הערבים מנעו ניסיונות של שיירות תגבורת לפרוץ אליו והידקו את טבעת המצור. אנשי הגוש הצטוו על-ידי הפיקוד העליון להוות עמדה קדומנית המגינה על ירושלים מדרום. במסירות נפש תרמו תרומה חשובה להגנת העיר.

יום לפני ההכרזה על הקמת המדינה, נפל כפר-עציון. בידי אנשיו לא היו די אמצעים לעמוד מול משורייני הלגיון הערבי. טבח אכזרי נערך במגינים. 127 לוחמים נפלו באותו יום. במברק האחרון נאמר: "הנשים והגברים נשלחים בדרך חברון. בזה נגמרה פרשת גוש-עציון. הלילה לא נחיה כאן". מתיישבי שאר היישובים נלקחו בשבי לירדן.

אולם סיפורו של גוש-עציון לא תם. ב-1967 שבו הבנים לחדש את היישוב במקום. הרצון שלהם נתקל בספקנות מצד הממשלה. הצעירים ניסחו את מטרתם בבהירות: "לא באתר היסטורי אנו חפצים. אנו מבקשים לברך כאן ברוך מציב גבול אלמנה". גוש-עציון קם מאפרו וזכה לחיים חדשים, שדה הקטל של 1948 הפך לגוש פורח.

בעקבות כפר-עציון עלה גרעין בני הקיבוץ הדתי וייסד את ראש-צורים. אחריהם הוקמו מרכז אזורי וישיבת-הסדר: אלון-שבות. לגוש הצטרפו עוד ועוד יישובים הפרוסים על פני הגבעות. שורשי התיישבות משנות ה-40 לא נעקרו אלא נשארו עמוק באדמה והצמיחו צמרות.

גוש-עציון תרם תרומה אנושית חשובה לעיצוב התיישבות היהודית אחרי מלחמת ששת הימים. ממנו יצאה התנופה ליישוב היהודי בהרי יהודה והשומרון. החזון, מבחינת "ושבו בנים לגבולם", התממש. מי ייתן ויתקיימו במתיישבים דברי הנביא עמוס: "ונטעתם על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם אשר נתתי להם".

הצעות לסדר-היום ציון מלאות 30 שנה לחידוש התיישבות בגוש-עציון

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אני מזמין את חברי הכנסת להעלות הצעות לסדר-היום מס' 3077, 3079, 3293, 3292, 3319, 3372 בנושא: ציון מלאות 30 שנה לחידוש התיישבות בגוש-עציון. ראשון המציעים – חבר הכנסת חנן פורת. אחריו – חבר הכנסת אלכס לובוצקי.

אני מברך את כל האורחים שנמצאים עמנו כאן בכנסת בדיון הזה. רבים מהם הם אלה שהקימו את התיישבות בגוש-עציון ואלה שממשיכים אחריהם את המפעל התיישבותי במקום הזה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני ראש הממשלה, חברי וידידי, אנשי התיישבות בגוש-עציון, החל בראשי המועצות העוסקים במלאכה ועד הגננות והמוסכניקים, המחנכים, שלהם נאווה תהילה.

אודה ולא אבוש, אני נרגש, ולא כדרכי, לעמוד כאן היום לפניכם בציון מיוחד של הכנסת, סמל הריבונות של מדינת ישראל – 30 שנה לגוש-עציון. בעצם מדובר לא רק ב-30 שנה, אלא ב-50 שנה. לפני 50 שנה, בתש"ח, היינו אנחנו בני כפר-עציון ספונים בתוך מנזר "רטיסבון" בירושלים, והלב פועם בחרדה לשמועות ולבשורות המרות המגיעות מגוש-עציון. וכך, שמענו שם, אנחנו כילדים קטנים והנשים שפוננו עמנו אל המנזר הזה בירושלים, את הקולות האחרונים הבוקעים מתוך מכשיר הקשר, וגם לאחר מכן, את הפצפוצים של המכשיר, וידענו: דבר-מה נורא קרה. אפשר שכבר אז, כילדים קטנים, גמלה בלבנו ההחלטה, שהעלבון הזה לא יימחה עד שנשוב הביתה.

צמחנו וגדלנו וחלמנו מאוד לשוב למקום הזה. אני זוכר את עצמי כילד, כנער, יחד עם חברי, מאזין דרך משל לאותו שיר נפלא, שהושר אז על-ידי אריק לביא, ובו המלים: "לילה יורד ובגיא דמדומים. חיפשתי בודד בשבילים אדומים, קולי מחפש את רעי, הו, מה בודד. והד לי ענה מהרי גוש-עציון: הו, מה בודד, בודד, בודד, בודד".

זו אותה בדידות שליוותה את גוש-עציון בעת המצור, ושכה היטבנו לחוש אותה כילדים, כנערים, בשעה שהיינו עומדים וצופים מדי שנה בשנה מהעץ הבודד, מקבר האחים הגדול שבהר-הרצל אל הגוש וחולמים ואומרים זה לזה: יבוא יום ונשוב לכאן. ואכן, האדם בנפשו יביא חלומו. שבנו הביתה.

בעת מלחמת ששת הימים, עת שוחררה ירושלים ועמה גם גוש-עציון, שכה הרבה לחמו מגיניו למענו, זכינו ושבנו. סיפרתי לא אחת, ולא אחדל מלספר, כיצד עמדנו בדרכנו לגוש-עציון בקבר רחל, רחל אמנו המבכה על בניה ומיאנה להינחם על בניה כי אינם, ואחד החברים שלנו, שאביו נפל בקרבות בתש"ח, קרא את הפסוקים, וחתם, וסיים: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעלתך נאום ה' וישבו מארץ אויב. ויש תקוה לאחריתך, נאום ה', וישבו בנים לגבולם". וחשנו באותה שעה שהדברים האלה נכתבים עלינו, כאן ועכשיו, תחושה אקזיסטנציאלית שאתה חווה אותה אולי פעם אחת בימי חיך.

ועוד חשנו, שאנחנו השבים, המוחים דמעה מעיניה של רחל, בעצם איננו אלא ביטוי מיניאטורי, כי מה שחשנו אנחנו, קומץ של בחורים במשך 19 שנה אל כורת ארץ אחת בדרכ אפרת, בית-לחם, אם תיקח ותכפיל זאת פי-עשרה, או פי-מאה, או פי-אלף, או פי-מיליון, תקבל את ההרגשה של עם ישראל כולו לארץ-ישראל כולה במשך אלפיים שנה.

30 שנה ואנחנו בהר. תקענו יתד בל תימוט. וגוש-עציון פרח ועלה. מקומץ בודדים רוקמי חלומות, לציבור של למעלה משתי רבבות, ציבור שמתפרס מכפר-עציון, אלון-שבות, ראש-צורים, בואכה אפרת, אלעזר, תקוע, אל-דוד, ועוד ועוד, ובצפון מנווה-דניאל ועד גילה.

ביום הזה, תרשה לי, אדוני היושב-ראש חריגה קלה, ביום הזה אנחנו צריכים אולי בראש ובראשונה לומר שיר הודיה, שיר תודה. תודה קודם כול לריבון העולמים, שהחיינו וקיימנו והגענו ליום הזה, ומתוך המסעות והייסורים והשכול והאלמון השיב בנים לגבולם ותקע בנו והשיב אותנו אל ההר הזה לקבוע יתד בל תימוט לעולם. אבל, גם תודה מיוחדת, תודה לכל אלה שבדמם סללו את הדרך אל ההר הטוב הזה.

נמצא לפני כאן שיר קטן שכתבה משוררת מתקופת מלחמת השחרור, רחל נגב, וכך כתבה:

"בשנת תש"ח נתנו לי הבחורים/ בית ושדה/ שי./ אז הרמתי כל חיי משאת/ כל חיי אמרתי אז/ לתת.

"איני יכולה להחזיר את החוב/ משנה לשנה גדל הוני לבלי הכר/ משנה לשנה אני ענייה/ יותר ויותר/ ענייה עד כאב/ ענייה עד חרפה.

"אלי, עזור לי לזכור מה / נתנו לי הבחורים בתש"ח/ לא לשכוח איך/ שאבו לי מים בנפשם/ מן הבור/
איך שאבו לי בדמם ואני שתיתי/ ואחי –

"לעולם לא אוכל לשלם/ את החוב.

"אלוהים, תן להם אתה מאוצרך הטוב/ לבחורים אשר מתחת לאבנים הלבנות."

לבחורים האלה, אשר מתחת לאבנים הלבנות אנחנו חייבים את הכול, ולכל אלה אשר עשו במלאכה,
וצריך לומר: מימין ומשמאל, וייזכרו כאן היום לטובה אותם ראשי ממשלות, זיכרונם לברכה, לוי אשכול
המנוח, שאמר לנו בסגנון ה"מאמה לושן" שלו: נו, קינדרלעך, עלו. אתם רוצים לעלות – תעלו.
ולגולדה מאיר, שזכתה וזיכתה אותנו בדרכים לגוש-עציון ובדרך הפירצה, וליגאל אלון, שטרח ללא
ליאות, דווקא אני מזכיר אותם מפני שגוש-עציון היה בלבו של עם ישראל, בלי אבל. שותפים היו כולם
לבנינו.

אני רוצה לסיים ולומר: עלינו להר, אומנם שרפה ואודים עשנים מצאנו שם, אבל לא היו בלבנו לא
שנאה ולא משטמה ולא רגשות נקם כלפי האוכלוסייה הערבית שסביבנו, רק "נקמה מתוקה אחת"
הותרנו לעצמנו, לבנות ולהעמיק שורש, כדי שידעו כל אלה אשר סביבנו, כי שבנו הביתה, ואותו לא
נטוש לעולם.

היו"ר מ' שטרית:

.תודה.

חנן פורת (מפד"ל):

הבית הקטן הטוב הזה, שיהיה לבית גדול, ואני מסיים ואומר: לעתים בלילות, בשעה שאנחנו עוברים
בגוש-עציון ועדיין אנחנו שומעים בת קול מייבבת, אני נזכר, ובזה אסיים, בשיר נפלא שנכתב על גוש-
עציון ועל ירושלים –

"...אהיה נא כאיש השותק לאשה/ שחזרה משביה לביתו/ ואיננו שואל לאשר עברה/ מן היום בו
לוקחה מאתו/ רק בלילה ישמע את בכיה על כרו/ ויראה שרטות צלקות./ מעולם לא יקרה כבלילה
ההוא/ בו ראה את פצעה בחיקו."

הפצע הזה נרפא, ויתקיים בנו לעד: גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, אמר השם
צבאות, ובמקום הזה אתן שלום, נאום השם צבאות. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת. אני מזמין את חבר הכנסת אלכס לובוצקי, ואחריו – את חבר הכנסת עוזי לנדאו.

רבתי, חרגתי בענייניו של חבר הכנסת חנן פורת. אבקש להקפיד על לוח הזמנים. חמש דקות לדובר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אחרונים חביבים אחי ורעי אנשי גוש-עציון הישן והחדש, אנחנו חוגגים היום 30 שנה לגוש-עציון. רבותינו לימדונו: בן שלושים לכוח, ואכן אנו מצווים לחזק את ההתיישבות באזור, להגביר כוח ולהתחזק.

נמצאים בכנסת היום רבים מראשוני המתיישבים בגוש. הם ודאי יכולים לקרוא על עצמם את מאמר חז"ל: אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו. גאים במעשי נעוריהם וגאים במפעל ההתיישבות האדיר שהוקם ב-30 השנים האחרונות.

מדוע שפר חלקו של גוש-עציון וההתיישבות בו זוכה להסכמה לאומית, המאפשרת לנו להמשיך ולהחזיק בו ולהאדיר עוד את מפעל ההתיישבות? כדי לענות על שאלה זו כדאי להזדקק לסוגיה התלמודית המפורסמת: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא; קדושה שנייה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא. אני חוזר: קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא; קדושה שנייה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא. קדושה ראשונה היא הקדושה שהתקדשה ארץ-ישראל בעת כיבושה על-ידי יהושע בן נון. באותו דור כבש העם היוצא ממצרים את מרבית ארץ-ישראל במערכות צבאיות מוצלחות. כל מקום שכבש צבא יהושע – התקדש. זאת הקדושה הראשונה. באותה תקופה היתה תקפה קדושה זו.

הקדושה השנייה היתה כ-1,000 שנים אחר כך. לאחר שגלו ישראל מהארץ חזרו לארץ בצל הצהרת כורש. בהנהגת עזרא החלו להתיישב טיפין טיפין בארץ. היישובים שהקימו בתחומיהם היו הקדושה השנייה של ארץ-ישראל. קדושה זו קידשה לשעתה וקידשה גם לעתיד לבוא. עד היום אנו נוהגים בהלכות הקשורות לארץ, לדוגמה, בתרומות ובמעשרות, רק באותם אזורים שבהם התיישבו עולי בבל בקדושה השנייה. מבחינות מסוימות אנחנו מתייחסים בפחות קדושה לתחומי ארץ-ישראל שנכבשו על-ידי יהושע בן נון ולא יושבו על-ידי עולי בבל בזמן עזרא.

כ-2,500 שנה עברו מתקופת בבל, כ-3,500 שנה עברו מימי יהושע; במה זכה דורו של עזרא שקידש את הארץ לצמיתות עבורנו, היום, ולא זכה לכך יהושע בן נון? הרמב"ם, בהלכות בית-הבכירה, מסביר: קדושה ראשונה נתקדשה – כותב הרמב"ם – מפני שהוא קידוש רבים, וכיוון שנלקחה הארץ מידיהם – בטל הכיבוש. בימי יהושע מעלת הקדושה נבעה מכוח הכיבוש. פסק הכיבוש – פסקה האחיזה בארץ, נפסקה הקדושה. אבל, בתקופת עולי בבל, אומר הרמב"ם, כיוון שעלה עזרא וקידשה, לא קידשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקה בה. החזקה של ההתיישבות, אומר הרמב"ם, ובלשונו: ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה – הוא מקודש היום, ואף-על-

פי שנלקח הארץ ממנו. קדושתה של הארץ, שבאה מכוח התיישבות, היא קדושה נצחית, שאינה פוקעת גם אם פסקה אותה התיישבות. קדושה של כיבוש פוקעת משהסתיים הכיבוש.

מהרמב"ם למדנו את העיקרון הציוני הגדול: מעלתה של התיישבות על הכיבוש הצבאי. הקשר המיוחד בין עם ישראל לארצו, אם הוא מבוסס על כיבוש צבאי גרידא עלול להינתק, חלילה. רק בכוחה של התיישבות אנחנו קובעים לנצח את מעלת הארץ.

דומני, כי בסוגיה זו טמון סוד הצלחתו של גוש-עציון.

אדוני היושב-ראש, אין לי עשר דקות?

היו"ר מ' שטרית:

חמש דקות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מתנצל. תן לי עוד בגלל חגיגות העניין.

היו"ר מ' שטרית:

עוד דקה, בבקשה. צריך לסיים, כי יש הרבה דוברים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הרשה לי, אדוני היושב-ראש, לקרוא קטע קטן מתוך שיר, שיר בדידות של שאול רז, מפליטי הגוש. השיר מתאר את לוחמי תש"ח בגוש הנצור: "כהרים למרחק יצפה המשמר, כמוהם יחשוף, יתלכד עם אחים. כהרים ישגב וידע – לשווא. תהום פעורה בינו לאחיו". המשורר מבני גוש-עציון מתאר בצורה נפלאה את הנתק שהוא מרגיש בינו, בגוש, לבין אחיו שיושבים בירושלים. תהום פעורה ביניהם. שימו לב, הוא דיבר אז על נתק פיזי.

אני מוכרח להודות ולהתוודות בפניכם, מורי ורבותי, שהרגשנו בשנים האחרונות נתק פסיכולוגי, ולפעמים הנתק הפסיכולוגי הזה קשה יותר מהנתק הפיזי. בתקופת הממשלה הקודמת היו בהחלט ימים שהרגשנו את הנתק הזה. היו ימים שהרגשנו שאולי אנחנו מצד אחד של העמק, של התהום, כדברי המשורר, והחלק האחר העם – בצד השני. זה לא כך היום, אבל אני יודע, שהיום יש בחצי השני, האחר, של העם אנשים שמרגישים את הנתק הזה. אולי דווקא לכן חובתנו כאנשי גוש-עציון,

להביא באופן ברור ובהיר לעם הזה את המסר של האחדות הלאומית, כדי שלא ייפער, חלילה, הנתק הזה.

לסיום, אחי בני גוש-עציון, צריכים לומר בכנות, המפעל שלנו הוא מפואר, אבל בדבר אחד נכשלנו: גוש-עציון מיישב ברובו הגדול מגזר אחד בלבד בחברה הישראלית – מגזר הכיפות הסרוגות. נכשלנו בהבאת כל המגזרים האחרים של החברה הישראלית לגוש-עציון. אני מקווה שאת הדבר הזה נתקן ב-30 השנים הבאות.

במברק הנפילה של גוש-עציון, מברק מאוד מרגש, היה כתוב: "מעציון לפורת" – פורת, אגב, הוא יוסף פורת, אביו של חנן פורת – "מלכה נפלה". במפעלנו אנחנו מקימים שוב את המלכה ואת הממלכה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת אלכס לובוצקי. אני מזמין את חבר הכנסת עוזי לנדאו; אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, 30 שנה לגוש-עציון המתחדש.

הגוש מתחיל במגדל-עדר. הקרן-הקיימת רוכשת אדמה ב-1927, ויהודים, עולי תימן עולים למקום. הם נאלצים לנטוש אותו במאורעות תרפ"ט. אבל הגוש ממשיך עם עולים מאירופה, עם ילידי הארץ. כפר-עציון עולה על הקרקע ב-1943, ואחריו – משואות-יצחק, ואחר כך עין-צורים, כולם שייכים לקיבוץ הדתי. אליהם מצטרפים אנשי "השומר הצעיר" בעלייתם אל קיבוץ רבדים ב-1947. הכיפה הסרוגה והחולצה הכחולה עם השרוך הלבן הולכים יד ביד.

הגוש מבודד. על הדרך העולה מחברון ירושלימה עין לציון צופייה על מבואות הבירה מדרום. זו ארץ-ישראל היפה של פעם במיטבה – בעבודת אדמה, בהתיישבות, בחלוציות, בהתנחלות בארץ. זהו הפרגמטיזם הציוני שמלפני 70 שנה, שמלפני 50 שנה. זהו הקונסנסוס הנמתח מ"בני עקיבא" ועד אל בני "השומר הצעיר" של ארץ-ישראל, שהיא מועטה באנשים אבל גדולה ברוח.

ביום הכרזת המדינה נופל הגוש לאחר קרבות הירואיים ועקובים מדם. 240 חללים, 260 נופלים בשבי. הפסדנו קרב, לא הפסדנו מלחמה. מאז נמשכים הגעגועים לגוש, והכיסופים לחידוש ההתיישבות בו לא תמו מאז. יישובים חדשים באותם שמות קמו בתוך "הקו הירוק". אני זוכר שהיינו נוסעים לראות מאזור עמק האלה, מאזור נתב-הל"ה, מהר-שוכה עד אל קרוב לאבן הגבול באזור הר-סנסן שבגוש-עציון, הלוא הוא "גבעת הקרב", לראות את הפסגות, לנסות לראות את האלון. אבל אחרי 19 שנים, בעקבות מלחמת ששת הימים, חזרנו אל הגוש. היום הוא זרוע יישובים, חלקם בשמות דומים – מכפר-עציון לראש-צורים, לאלון-שבות, לבת-עין, לאפרת, לכרמי-צור, לאלעד, לכפר-דניאל, והרשימה הזו ארוכה. יש שם רוסים ותימנים, אמריקנים וילידי הארץ, ומי שלא נרצה.

פרשה זו של גוש-עציון אנחנו מספרים השבוע בכנסת בין פרשת חיי-שרה ובין פרשת תולדות. אלה הן שתי פרשות שבתוכן אנחנו מוצאים את שלושת האבות ואת פרשת יישוב הארץ.

הנה אברהם, איש הבראשית, איש ראשית האמונה, עוזב את ארם-נהריים, את פאר התרבות של אז, את בבל – אמריקה של ימינו – והולך להקים כאן מעשה יהודי חדש. הוא ממשיך אותו בקניין. אנחנו רואים בפרשה החולפת: "וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דיבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר". הוא קונה את מערת-המכפלה אשר בשדה עפרון החתי בחברון; שם הוא קובר את שרה. הנה הקניין. ואברהם הולך בארץ לאורכה ולרוחבה. זה המעשה הציוני שלו, ואת אמונתו הוא מבטא במזבחות שהוא בונה ארבע פעמים, וקורא בשם השם. זה יישוב הארץ על-פי דרכו של אברהם, אבינו הראשון – בקניין, במעשה ובאמונה.

והנה יצחק בנו, המאמין הגדול, שה תמים ההולך לעקדה מדעת עם אביו. הוא יודע בדיוק לאן הוא הולך; לא ילד קטן, בן 37. ובימיו של יצחק, בימי רעב כבד, יש פיתוי לרדת מצרימה. הוא מתעקש להיאחז בארץ. נגלה אליו השם האומר לו: "אל תרד מצרימה, שכן בארץ אשר אומר אליך. גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך". משום המגורים בארץ כאן הברכה.

אברהם אביו ירד מצרימה בגלל הרעב. יצחק נשאר בארץ, וזה המעשה שלו. הוא גם חופר בארות. הננו מוצאים: "וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים" – – "ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו". ובכן, יצחק הוא ממשיכו הגדול של אברהם. הוא שומר על הקניין, הוא מגדיל אותו, הוא מעמיק את המעשה, והוא גם נאבק. אנחנו רואים אותו רב על הבארות: "ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק". והאיש יצחק הולך וכבד בארץ גם הוא, כאביו – יישוב הארץ במעשה ובאמונה. בקניין, במעשה ובאמונה.

והנה האב השלישי, יעקב אבינו, איש תם. אבל הוא אחר. הוא עקלקל. דרכו בתחבולות מדי פעם. הוא עוזב את הארץ מפחד אחיו לארם-נהריים ונדחף לימים מפחד הרעב למצרים, אבל בכל פעם הוא חוזר ארצה: פעם עם 12 בניו ופעם להיקבר. כאשר הוא בא ארצה מארם-נהריים, אחד המעשים הראשונים שהוא עושה – הננו מוצאים כתוב: "ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו – – – במאה קשיטה". ואחר-כך: "ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל". אותו דגם – בקניין ובאמונה. אבל הוא גם עושה מעשה. הוא נוטה אהלו מהלאה למגדל-עדר, אותו מגדל-עדר שיהודי תימן עלו אליו, והוא קובר את אשתו רחל בדרך אפרתה, והוא יושב בעמק חברון ושולח מעמק חברון את יוסף בנו אל עמק דותן ואל עמק שכם, אל כל הארץ. יעקב כבר גדול הרבה יותר בארץ.

חשוב שנזכור את הלקח האמיתי החשוב לנו מיעקב אבינו. קודם כניסתו לארץ הוא נאבק עם המלאך. רק אחרי המבחן הזה הוא נכנס לארץ. אז גם משתנה שמו. משהוא יכול למלאך הוא נעשה ישראל. בעצם, ביעקב אבינו הננו רואים את אופיו האמיתי של עמנו היהודי. נדמה לי כי קורצנו מן החומר הזה יותר מאשר מן החומר של האבות האחרים. אותו יעקב קרוי לעתים – בישעיהו בעיקר – פעם אביר ישראל ופעם תולעת יעקב. כאשר הננו בגולה, הננו תולעת יעקב. כאשר הננו בארץ, במולדת, עוסקים במעשה יישובה – הננו אביר ישראל, כאשר אותו עיקרון מלווה: קניין, מעשה ואמונה.

אדוני היושב-ראש, הימים ימי קטנות, ימי טשטוש הזהות היהודית והציונית, חיקוי והתבוללות עוברים עלינו והתרחקות משורשים, מוטיבציה קטנה. לו יהי גוש-עציון לנגדנו ביום הזה. הגוש איננו גיאוגרפיה, הגוש הוא הלוך-נפש, לא אבן דרך העולה מחברון לירושלים אלא ציון דרך במעלה

הציונות. הוא געגועי יהודים מתימן, עם כיסופי יהודים מאירופה, מאתיופיה, מארצות ערב, מרוסיה ומאמריקה, עם מסירות ילידי הארץ. הוא הגבורה היהודית המתחדשת זה אלפיים שנה על גב ההר, בדרך האבות הישנה. הוא קונסנסוס של יהודים וחילונים, של ימין ושמאל, אהבת ישראל ואהבת ארץ-ישראל. הוא מימוש חלום דורות, נושא דגל ההתיישבות המתחדשת יחד עם קיבוצי העמק ופרדסני שפלת החוף וחלוצי יסוד-המעלה וראש-פינה מוכת הקדחת. הגוש הוא כל אלה והרבה יותר מאלה – הוא ביטוי לנשמת אפה של הציונות, הממשיך מעשה אבות של יישוב הארץ בקניין, במעשה, באמונה, והוא הפרגמטיזם הציוני והיהודי בימים אלה.

אדוני היושב-ראש, אני סבור שחובת הממשלה להמשיך את מלאכת הבניין בגוש-עציון בעצם ימים אלה בתנופה, וחובת שר החינוך לספר לנוער את סיפור הגוש מתחילתו, כי סיפורו הנמשך והמתפתח של הגוש הוא סיפור שעתה היפה של ארץ-ישראל ואנשיה. הוא סיפור ארץ-ישראל האחרת, הגדולה באמת, הנעלמת מן התקשורת, הרחוקה מן הסנסציה העיתונאית אבל קיימת בתוכנו, בלבנו פנימה. וכל עוד היא בלבב, כל ארץ-ישראל היא גוש-עציון, ואין זו אגדה אם רק נרצה. תודה רבה.

הי"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת עוזי לנדאו. אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – את חבר הכנסת דוד צוקר. חברים, אני שב ומבקש מהחברים להקפיד על הזמן, כי סדר-יום ארוך לפנינו. הזמן הוא חמש דקות לכל אחד, פרט לחבר הכנסת זאבי, שמגיעות לו שבע דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, המתיישבים, המתנחלים בגוש-עציון אתמול והיום, לפני 70 שנה, ביום כ"ח בטבת התרפ"ז, היתה ראשית ההתיישבות במגדל-עדר, שהיא תחילתו של גוש-עציון. מאז עבר הגוש טלטלות רבות, שהקשה בהן היתה כיבושו בידי חיילי הלגיון הערבי במלחמת הקוממיות בתש"ח.

ההיאחזות היהודית בהר-חברון הצריכה הרבה דמיון, אומץ ואמונה, וקשורים בה מעשים נפלאים ורבי-הוד של הכשרת קרקע, נטיעת כרמים ובניית בתים; מאבקים ומלחמות עם השכנים הערבים; שיירות אל הגוש וממנו; קרב הגבורה של ל"ה אנשי הפלמ"ח והחי"ש, בפיקודו של דני מס, השם ייקום דמו, שחשה לתגבר את הגוש המותקף ונפלה עד אחרון אנשיה בקרב הגבורה ליד כפר הפורעים צוריף; ההליכה לשבי הירדני; שחרור הגוש במלחמת הגאולה של ששת הימים וחדוש ההתיישבות היהודית בגוש לפני 30 שנה, ואנחנו מציינים זאת היום.

כל אחד מהפרקים האלה ראוי להיות מסופר ונלמד, אלא שיקצר כאן המצע, ואזכיר כאן נקודות עיקריות: מיקומו של גוש-עציון בין ירושלים לבין חברון העוינת והיותו חוצץ ביניהן, כמו גם היותו המרחב הקדמי של ירושלים מפני תוקף מדרום, נתנו לגוש חשיבות אסטרטגית במלחמת תש"ח. יישובי גוש-עציון ספגו את ההתקפות של הלגיון הערבי, ואלמלי הם היו קיימים – היו ההתקפות האלה מופנות לירושלים הנצורה ומחלישות את כוח עמידתה. דהיינו, גוש-עציון היה הסדן שעליו הכתה המקבת הערבית, והוא חסך בכך את המכות האלה מירושלים.

יגאל אלון, זכרו לברכה, אמר, ש"אם היו אי-פעם מעטים שהצילו את הרבים מהשמדה – היו אלה קורבנות מלחמת השחרור בכל חזיתותיה, שמן הראשונות והחשובות שבהן היה גוש-עציון הנצור. מי שנתנו את נפשם לא רק על הגנת הגוש אלא על הגנת ירושלים, שנאבקה על נפשה". ומוסיף מפקד הפלמ"ח ואומר: "במלחמתם בהרי חברון נלחמו את מלחמת ירושלים הרבה יותר משיכלו לעשות מתוכה".

אם נזכור את הנשק והציוד הדלים שעמדו לרשות מגיני הגוש, נראה את מלחמתם בתמיהה ובהערצה. הם היו חסרי נשק נגד שריון, חסרים בכוח אדם ובאמצעי ביצור. הם חסרו את כל אלה, אבל הם היו חדורים ברוח ובאמונה על תפקידם ושליחותם, וחזקה עליהם הוראתו של דוד בן-גוריון: לא נפנה יישוב עברי! בנושא זה כבר נאמר ונכתב רבות, ויש דעות שונות. יש לנושא הזה גם ממד אקטואלי, אבל כל מי שינתח את מה שאירע בגוש בתש"ח, יסכים למסקנה, שהגוש הגן על ירושלים ומלחמת השחרור הסתיימה כאשר רוב שטחה של הבירה בידינו בזכות הגוש.

מאז ימיה הראשונים של ההתיישבות בגוש היו המתיישבים היהודים חשופים להתקפות ולעוינות מצד שכניהם הערבים, שהביאו גם לנטישתו במאורעות התרצ"ו. אבל, המוסדות המיישבים של התנועה הציונית לא שקטו, ועוד יותר מכך המתיישבים עצמם.

מעניין להביא כאן קטע ממגילת היסוד של קיבוץ רבדים, של "השומר הצעיר", שעלה על אדמות שנרכשו מהכפר נח'לין. כשנה לפני מלחמת הקוממיות, הם כתבו:

"הקשיבי נח'לין! הקשיבי לקול בנייך!/ הן באנו אלייך היום למצוא בך מולדת ובית.../ לא יוכלו לנו גירושים וגזרות חנק!/ עם רדוף עד צואר ימצא את דרכו על אף המכשולים העומדים לבלעו./ עם זקוק למולדת. שממת הארץ, רק ידינו תפרחנה אותך...".

כך אמרו פעם חלוצים ומתיישבים מ"השומר הצעיר": עם זקוק למולדת. כותב אחד ממתיישבי רבדים: "ההתיישבות בהרי חברון, באזור צפוף אוכלוסין ערבים, אינה מהווה בעיה בשבילנו. כחניכי 'השומר הצעיר' היינו חסידי ארץ-ישראל השלמה והגדולה האמיתיים". הכותב הוא אורי פינקרפלד.

חיים אורון (מרצ):

תמשיך.

רחבעם זאבי (מולדת):

כשנתקבלה החלטת החלוקה, היה ברור להם שהם נשארים במדינה ערבית, אבל הם היו מוכנים גם לזה.

מירב היישובים שהקמנו בגוש-עציון משתייכים לקיבוץ הדתי, או שהם מהציונות הדתית-לאומית, והיה להם חלק בהתיישבות של אז, לפני תש"ח, ובעיקר היום, עם התחדשותו של הגוש. אני גאה על כך

שהיתה בידי הזכות, כאלוף הפיקוד, להיות שותף בהעלאתם של היישובים האלה ובליוויים בשנים הראשונות.

ממפקדי יצחק רבין, זכרו לברכה, למדתי את החשיבות שיש לתת לבניית גוש יהודי חזק מדרום לירושלים, ואפילו לאחר ימי אוסלו הוא האמין בירושלים רבתי, עם גוש-עציון יהודי מדרומה ומעלה-אדומים יהודי במזרחה.

כשאנחנו מציינים היום 70 שנה להתיישבות הראשונה בגוש, ו-30 שנה להתיישבות החדשה, עולים בי זיכרונות מהילדות, כאשר הגענו בטיול ל"אל ההר"; אני רואה בעיני רוחי את מסעות הפלמ"ח בהרי חברון, ובמיוחד מסע חוליות מרוחמה בנגב לכפר-עציון ומשם לירושלים, כאשר היינו שני בחורים ושתי עלמות, פלמ"חאיות, ולנו אקדח אחד מוסתר בתוך מימייה מתפרקת; אני מתרפק על מפקדי בקורס המ"מים של "ההגנה", דני מס, השם ייקום דמו, האגדי שעמד בראש מחלקת ההר ונפל עם חברי יונה ויצחק בקרב ההוא; אני רואה את חברי מהפלמ"ח בשיירת נבי-דניאל, את אלה שנפלו ואת הניצולים; אני מדבר עם השבויים ששבו משבי הלגיון; אני נזכר איך הגעתי יחד עם שר הביטחון משה דיין במסע המלחמה לעבר חברון בששת הימים, את ארוחת החיילים בחצרה של כפר-עציון הנטושה; אני שב אל הדיונים עם המחלקה להתיישבות על הצורך ליישב את הגוש; אני רואה בעיני רוחי את "העליות על הקרקע" של היישובים; אני נזכר בתקריות ובמרדפים בהרי חברון כשאנחנו שומרים וסוככים על המתיישבים. וכל אלה הם פרקים אישיים ולאומיים של כולנו, ואני מתפלל, שיעמדו לנו התבונה והכוח להמשיך ולפתח את גוש-עציון, כמו מחוזות אחרים במולדת כי "עמנו זקוק למולדת", כדברי מתיישבי רבדים.

אי-אפשר לסיים דברים קצרים אלה בלי לשוב ולצטט את דברי דוד בן-גוריון: "מערכת גוש-עציון – זה האפוס הגדול נורא-ההוד של מלחמת היהודים. עמידת אנשים ללא תקווה במשך חודשים רבים; ארבע נקודות בלב שטח האויב, לא נתנו לו לגשת לשערי העיר. – – – אם קיימת ירושלים עברית, אם מכת המוות ליישוב, שהיתה מונחת בקופסתו של האויב, לא ניתנה, אזי התודה הראשונה של ההיסטוריה הישראלית ושל העם כולו נתונה בראש וראשונה ללוחמי גוש-עציון".

ושבו בנים לגבולם.

הי"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמין את חבר הכנסת דוד צוקר, ואחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כיצד דוברים אל מי שמציינים היום יום שהוא חג להם, אם החג הזה לא חג? הרי בשר אחד אנחנו, ואנשים אחים אנחנו, וכל מי שלב לו במקומו, וכל מי שמכיר את תולדות מלחמת הקוממיות, יש לו מקום של כבוד והערצה והשתאות בפרשת ההגנה על גוש-עציון – הנשים והילדים והאזרחים ולוחמי הל"ה ואנשי שיירת נבי-דניאל, וכל מי שהלך לשבי ערב קום מדינת ישראל.

אפשר לעמוד ולהשתאות ולכבד אנשים שזהו יום חגם – ולשתוק. אבל עדיף לומר את האמת, את האמת שלנו, גם אם היא לא נוחה, ולומר אותה, כי אנשים אחים אנחנו: עצם מעצמנו אתם, ואנחנו עצם מעצמכם.

גם היום, גם בדיונים על גוש-עציון בכלל, יש אזכור חוזר ונשנה על ההסכמה הלאומית שתומכת בקיומו של גוש-עציון. נדמה לי, אדוני היושב-ראש, שיש בדחיפות הזאת, של ציון קיומה של ההסכמה הלאומית, כדי להחשיד קצת. הרי לא היה צורך לחזור על ההערכה הזאת לולא הסתתר מאחוריה חשש גדול שמא אין הסכמה כזאת. יש בחזרה הזאת אולי משום ביטוי לרצונם של הדוברים עצמם, לשכנע את עצמם, שיש הסכמה, שיש קונסנזוס. אבל נדמה שהדובר רק מנסה להניח ולהפיס את דעתו שלו, הלא-רגועה בעליל, כאילו אכן יש הסכמה לאומית. בכל זאת – –

צבי הנדל (מפד"ל):

יש הסכמה חוץ מבמרצ.

דוד צוקר (מרצ):

– – גם היום, דווקא היום, צריך להעמיד מול הערכה זו הערכה נגדית. מה שנראה היום כהסכמה, יכול להתגלות כהסכמה שבירה וסדוקה, שמהלך של שלום אמיתי ינפץ אותה. הרי בכל פעם שישראל עמדה מול אפשרות אמיתית לשלום, מול הסכמות, מול קונסנזוסים, היא תמיד העדיפה את האפשרות לשלום על פני מה שהיה עד אותה עת ממש הסכמה לאומית רחבה. וכבר היו, חברי הכנסת, די תקדימים שנותנים בסיס איתן לומר בהחלטיות, שאם תעמוד בפני ישראל השאלה – גוש-עציון או שלום, ישראל עשויה להעדיף שלום. ישראל עשויה להסכים למסור את הריבונות ולהותיר על מקומם את היישובים, אבל היא לא תוותר על הסיכוי הזה לשלום.

הגוש היה חלוץ ההתנחלות היהודית בגדה אחרי מלחמת ששת הימים. מבחינה היסטורית זו אולי החשיבות הגדולה ביותר של המעשה הזה. הגוש פתח בתהליך הארוך והמתמשך של מה שבעינינו הוא השגיאה הכבדה ביותר של התנועה הציונית – תהליך ההתנחלות.

ההתיישבות בגוש-עציון החלה בבניית המכשול הגבוה והרם ביותר, הניצב עד היום על דרך ההסדר בינינו לבין העם הפלסטיני. איש מבין הדוברים לפני, איש מבין ארבעת הדוברים, לא ציין את העובדה הפשוטה, שהיישובים הללו נטועים באזור שמתגורר שם עוד מישהו. עוד מישהו גר לידכם ומתגורר לידכם וחי לידכם ומבקש לגדל את ילדיו לידכם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ברק, אתה שומע מה שהוא מדבר?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אלה השותפים שלכם.

דוד צוקר (מרצ):

ההתיישבות בגוש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא רוצים להפריע לכם לשמוע.

דוד צוקר (מרצ):

תעשו את הדיון מכובד.

רן כהן (מרצ):

מה הוא אמר?

קריאות:

– – –

היו"ר מ' שטרית:

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להיות סובלנים ולשמוע כל אחד את דעתו של השני. חבר הכנסת רן כהן. חברי הכנסת, אני מבקש – – –

דוד צוקר (מרצ):

אני מבקש מהחברים, כשם שישבנו ושמענו דברים שהיה לנו קשים – יש פה אנשים שזה חג להם, גם את הדברים הקשים אפשר לומר כאנשים אחים.

ההתיישבות בגוש החלה באותו תהליך ארוך, מתמשך, שלא פסק עד היום, שהיה כרוך במקומות רבים – לא בכולם – בנישול ובהפקעה ובהרחקה של תושבי המקום, הפלסטינים, מעל אדמתם. יהיו כוונותיהם של המתנחלים אשר יהיו – תוצאת מעשיהם היתה הנצחת ההתנגשות בינינו לבין שכנינו, העצמת הסתירות בינינו והגברת העוינות. תחת לחזק את היאחזותנו כאן, חברי הכנסת, באה ההתנחלות בכל רחבי הגדה, והיא מקבעת את השנאה כלפינו.

חמור מזה, ההתנחלות כמפעל – ואינני מדבר עכשיו דווקא על הגוש – משסעת וקורעת את החברה הישראלית. אין הסכמה, אין השלמה, אין קבלה של ההתנחלות כמימוש הרעיון הציוני. איננו מסכימים למפעל הזה, ואנחנו אומרים גם היום: אנחנו מחויבים למאבק פוליטי בהתנחלויות.

חברי הכנסת, אל תביאו, כשם שעשה חבר הכנסת פורת, את השיבה או את העלבון כטיעון בזכות חידוש ההתיישבות. הטיעון הזה, חברי הכנסת, נקוט בידי הצד השני, ואנחנו הרי מבקשים שלא לחזור לטיעון הזה של השיבה אל מקומות ילדותנו ולדתנו.

יש מי שידע, חברים – ואני מדבר כאן אל חבר הכנסת זאבי ואל חבר הכנסת לנדאו – שידע שהטיעון הזה שאומר, שההדחה מן הגוש מצדיקה את ההתיישבות בו היום, הוא נימוק מסוכן ומונע הגלדה של כל פצע. אלה היו אנשי רבדים. אנשי רבדים, אדוני היושב-ראש. ואתה ציינת שהגוש היה כולו מיושב על-ידי חניכי "בני עקיבא". לא. הם, אנשי רבדים, לא שבו אל המקום שממנו סולקו ובו לחמו ובו נשפך דמם. הם, אנשי רבדים, ידעו, שלעתים צריך לדעת להיפרד מן העבר ולא להביט לאחור, לפתוח דף חדש בלי להתחשבן, והכול לשם עתיד טוב יותר.

כולנו זקוקים לפיוס, אדוני היושב-ראש. כולנו זקוקים לפיוס היסטורי, גם מי שמתגורר בגוש-עציון, וגם מי שמתגורר בכל מקום אחר בתוך מדינת ישראל. והרי בפרשת השבוע מוכיחים יצחק וישמעאל, חבר הכנסת הנדל, שהם יכולים לעשות את הפיוס הגדול הזה. אברהם נפטר – ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זה אחרי שישמעאל עשה — — —

דוד צוקר (מרצ):

אני אתן לך גם מדרשים אחרים, חבר הכנסת לנדאו.

עם סיום פרשת חייו של אברהם חוברים שני האחים במחווה אחרונה לאביהם. יצחק איננו נאמן לאמו, מרחיקתו של ישמעאל, וישמעאל מצדו איננו מתמסר לנקמנות ואיננו מתכחש לאחיו יצחק. יחד הם קוברים את אביהם המשותף, במה שהוא בעצם מחוות פיוס גדולה של איש כלפי אחיו.

ראוי שהפיוס, חברי, עם העם השכן, עם הערבים, יעמוד לנגד עינינו, ולא-דווקא מצוות כיבוש הארץ.

צבי הנדל (מפד"ל):

אבל, לא לצורך קבורה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת דדי צוקר. אני מזמין את חבר הכנסת אריה דרעי. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אהוד ברק.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מתיישבי גוש-עציון היקרים, כל אחד מקודמי הזכיר, בעיקר חבר הכנסת זאבי, ששמעתי אותו בהתרגשות, את הזיכרונות האישיים שלו. דיברו על הגבורה של המתיישבים. אין לי מה להוסיף הרבה, לא זיכרונות מתקופת תש"ח וגם לא ממלחמת ששת הימים, כשעדיין הייתי במרוקו, ולא אוכל להוסיף דבר על הגבורה של אותם קדושים, שאתם יודעים עליה. אולי טוב יותר ממני.

גם אני רוצה לספר חוויות אישיות, אבל על הגיבורים של היום, על המתיישבים. חוויות אישיות כמי שזכה להתיישב בגוש-עציון כשנתיים, משנת 1981 עד 1983. זכיתי אפילו להיות חבר המועצה האזורית בגוש-עציון, אצל ראש המועצה הנצחי דאז והיום, שילה גל.

אני רוצה לספר קצת על החוויות. אני חושב שהחוויות, אומנם בלשון חוויה – אבל הן מלמדות על הגבורה ועל המסירות של האנשים כפי שהכרתי אותם אז.

כאברך צעיר שזה לא כבר נישא, כמה חודשים אחרי החתונה, כמי שלמד בישיבת "חברון", כמי שההתיישבות בציבור החרדי ובעיקר מעבר ל"קו הירוק" היתה חדשה בשבילו, לא היה לו עוד ניסיון כזה, הציעו לנו להקים יישוב חדש ולגור במעלה-עמוס, כמה דקות מירושלים. אני זוכר את הפעם הראשונה שביקרנו שם, את שילה, שקיבל את פני המבקרים. מי שידע איפה מעלה-עמוס במדבר יהודה – עם נוף של הרבה חול והרבה הרים, הרבה רוחות; שם קם היישוב מעלה-עמוס. עשרות משפחות, אמריקנים בעלי תשובה, ישראלים בעלי תשובה, הרב אורי זוהר ואחרים, אנשים שלא התנסו בניסיון הזה מעולם.

אני זוכר את השנתיים שהיינו שם. אני חושב שאלה היו השנתיים היפות בימי חיי הקצרים. אני זוכר את קבלת הפנים של השכנים שלנו מכל היישובים. היישובים היו אז חדשים. יישוב אלעזר, שהיה כבר ותיק, אבל יישוב צעיר, אלון-שבות, היישוב הוותיק, הקיבוץ כפר-עציון, אפרת, שהיתה עדיין יישוב קטן, את אוירת העזרה ההדדית, כשהגנטור הפסיק לפעול באמצע הלילה, מקור החשמל היחיד בחורפים הקרים, וכשראית את ראשי המועצה, שלכל קריאת עזרה קטנה ביותר באים ובעצמם מביאים כלי עבודה ועוזרים לנו להתאקלם במקום, מעודדים אותנו כשאנחנו נשברים.

אני חושב שזה היה אזור ייחודי ראשון בארץ, שניסה ברוח הימים הללו של דו-קיום, של פיוס לאומי, לקיים בתוכו יישובים דתיים-לאומיים, רוב היישובים, חילוניים וחרדיים; אבל זה לא היה רק ניסיון, זו היתה הצלחה גדולה.

היום, ברוך השם, המקום התרחב, כבר יש עיר חרדית – ביתר – במקום, יש עוד יישוב חרדי, ויש עוד יישובים חילוניים, וכמובן, אפרת הגדולה; אלעזר, שזה כבר מקום גדול וכן הלאה, ההתרחבות גדולה מאוד.

קודמי דיברו כל אחד ונימוקיו על הזכות שלנו בארץ-ישראל, וציטטו מהמקורות. אני לא אאריך, אבל אזכיר גם אני דבר אחד קטן. ספר בראשית, שהתחלנו אותו זה לא כבר, הפסוק הראשון "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", אומר רש"י במקום: אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם", שהיא מצווה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? המצווה הראשונה בתורה היא בספר שמות, בפרשת בא – החודש הזה לכם ראש חודשים, קרבו אליכם שה, קורבן פסח. והרי התורה היא ספר המצוות. למה פתח ב"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ"? אומר רש"י, וזה כל כך רלוונטי לחיי היום-יום שלנו: משום כוח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גויים. שאם יאמרו אומות העולם לישראל: ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעת גויים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקדוש ברוך הוא. הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו.

היו"ר מ' שטרית:

למה הוא נתן לנו כל כך קצת?

חיים אורון (מרצ):

אריה דרעי (ש"ס):

כיהודים מאמינים, אנחנו מאמינים באמת ובתמים. אין לנו זכות קיום על הארץ הזאת ללא התורה, ללא התנ"ך, שזה הצייווי האלוקי. לא נתמודד עם שום אומה על הזכות שלנו כאן, אלא רק בכוח השורשים שלנו, בכוח המסורת שלנו.

גוש-עציון, מבחינתי, החוויה שנשמרת בזיכרוני יותר מכול, היתה לראות מתיישבים ששילבו תורה, עבודה, גמילות חסדים ודרך-ארץ. אנשים צנועים, פשוטים, לא מתבלטים, עושים את עבודתם עבודה קודש, מאמינים במה שהם עושים, חיים בדו-קיום. זה הטעם שהם השאירו לנו בפה, וזה הטעם שנשאר לי, כאיש ציבור צעיר שהתחיל את דרכו בגוש-עציון במועצה האזורית ולמד מהם קצת מה זה עבודת ציבור. זה נשמר אצלי ונשאר לי, ואני מודה להם מאוד.

אני רוצה לומר לחברי בבית הזה מימין ומשמאל, ומכל גוני הקשת – זה מיותר, אבל אין מזרזין אלא את המזורזים – בואו כולנו נמשיך לשמור את גוש-עציון בקונסנסוס, בכל מצב. כל מי שמאמין בדרכו של השלום – כולנו תומכים בשלום, אבל בדרכים השונות – גוש-עציון חייב להישמר כחלק חשוב מאוד שלנו בכל מצב, בכל הסכם. גוש-עציון צריך להישאר בריבונותנו, בלי להיכנס לוויכוחים על מקומות אחרים. אנחנו חייבים זאת גם בשביל העבר, בעיקר בשביל העתיד, ולמען האנשים היקרים שנמצאים שם, כדי שיהיו בטוחים. הם אתנו ויהיו אתנו לעולמי עד, בעזרת השם, עד ביאת משיח צדקנו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת אריה דרעי. אני מזמין את חבר הכנסת אהוד ברק, אחרון הדוברים.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני נרגש לראות פה ביצע את ותיקי וותיקות הגוש מהתקופה שלפני מלחמת השחרור.

סיפורו של גוש-עציון נולד כסיפור גבורה, ומרגע לידתו ועד עצם ימינו אלה, אות ומופת הוא לזיקת הנצח שבין עם ישראל לאדמתו שבארץ-ישראל. כאשר באירופה איימו השנאה והטירוף לכלות את עמנו ולהמית אותו, את תרבותו ואת חלומו בן אלפיים השנה, עלתה על הר-טרשים בהר-חברון קבוצה של חלוצים חדורי אמונה. הם הפיחו חיים באדמת הטרשים הקשה והציתו מחדש את אש התמיד והאמונה של עשייה ציונית ויהודית. זוהי התשובה הניצחת לכל הקמים עלינו דור אחר דור ומנסים למוטט את נצח ישראל.

במלחמת השחרור לחמו מגיני גוש-עציון בקרבות גבורה אמיצים של הקרבה עצמית. אויב עדיף פי כמה בנשקו ובכמותו ריכז את כל מאמציו בגוש, כי ראה בו חומה נוספת מחומות ירושלים. זו היתה מלחמה על עצם הקיום.

מתוך דברים שנכתבו ערב נפילתו של הגוש על-ידי לוחמים שהשלימו עם האפשרות שיצטרכו להקריב את חייהם עוד בטרם יעלה השחר, הם שאלו: "התדע המדינה בבוא היום להעריך את שנתנו לה אנשים פשוטים, בלתי ידועים, המוטלים כעת בלי רוח חיים בחורשת המנזר, בתעלת ההר, בחפירות ובין הריסות כפר עציון?"; "האם יובן כי בקרב הזה, שתם במותם של 250 איש ובאובדן ארבעה יישובים – האם יובן שגם כאן טמון ניצחון גדול?"

למפקדי הפלמ"ח ובהם דני מס, זיכרונו לברכה, שהוביל את הל"ה אל הקרב שממנו לא שבו, בניסיון לחוש לעזרת הגוש הנצור, ללוחמי הגוש, ובראשם "מוש", משה זילברשמידט, זיכרונו לברכה, שנהרג בקרב על הגנתו, ללוחמי השיירות שנחלצו לעזרת הגוש, ובהן שיירת נבי-דניאל, ולך, דב, שבמכתבך שאלת אם נבין ונזכור בבוא העת שבנפילתו של גוש-עציון טמון ניצחון? כולנו עונים בלב שלם שהייתם גיבורים. נלחמתם לא רק על הגנת הגוש, אלא על הגנת המדינה שתיוולד למחרת היום, ועל הגנת עיר העולמים שלנו ירושלים. במלחמה העיקשת הזאת בהר ובין הגבעות, על אם הדרך בין אפרתה לבין חברון לחמתם את מלחמת תקומת ישראל, את מלחמת ירושלים ואת מלחמת נצח ישראל. נלחמתם וזרעתם את זרעי ניצחוננו. אנו עונים לכם בלב רחב מאהבה, מגאווה וגעגוע.

גם תושבי הגוש של היום, שחזרו אליו לאחר 19 שנה; 19 שנה שבהן ראינו מרחוק, על גב הרכס, בימים בהירים שלאחר הגשם, את החורשה הקטנה ואת האלון, וידענו ששם גוש-עציון ואילו לא יכולנו לבוא.

בלב נרגש ליווינו כולנו את הלוחמים, את בני הנופלים, השבויים ולוחמי גוש-עציון, שנתגשם חלומם ונתקבצו מכל חלקי הארץ להקים להם בית שני, בעצם בית שלישי יפה יותר, חזק יותר, גדול יותר מהבית הראשון שחרב, והפעם על מנת שלא להיפרד ממנו לעולם.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ביום זה שבו אנו מציינים 30 שנה לחידוש ההתיישבות בגוש-עציון, כנסת ישראל עם העם כולו מרכינים את ראשם לזכר מגיני הגוש, שנפלו במערכה קשה ולא זכו לראות את תקומת המדינה.

ביום חג זה אנו מברכים את כל מתיישיבי הגוש, חוזריו ומתיישיביו החדשים, מברכים על מפעלכם המופלא בכינון בית ובית-ספר ושדה ועיר ובית-כנסת, על בניית חיים חדשים בגוש. כולנו רואים בכם בנים השבים אל גבולם, ממשיכי מורשת הקרב והחלוציות הציונית בדורנו, ממשיכי הרצף והמפעל של ההתיישבות הציונית בגוש-עציון, שאני מאמין ומשוכנע שלא ייקטע עוד לעולם. אתם לכל עם ישראל אות ומופת.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת אהוד ברק. אני מזמין את ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו, לענות למציעים.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, אני רוצה תחילה לברך את תושבי גוש-עציון שביצע האורחים, בייחוד את ותיקי הגוש, שחיו בו עוד לפני קום המדינה. הנוכחות שלכם כאן ושורת הנואמים שהקדימה אותי נותנת ביטוי להסכמה הלאומית הרחבה בקרב העם בישראל על החיוניות של גוש-עציון, החיוניות שלו לקיומנו ולעתידנו כעם וכמדינה. גוש-עציון היה ונשאר סמל בעיני ובעיני רבים בעם, סמל לשלוש אושיות של התנועה הציונית: קיבוץ גלויות, אחדות העם וביצור ירושלים.

בשנה הזו אנו מציינים לא רק 30 שנה ליישובו מחדש של הגוש, אלא 70 שנה מאז עלתה קבוצת המתיישבים הראשונה להיאחז בהר, להתמודד עם הקור העז ולחזק את ציר חברון-ירושלים. הקבוצה הזאת, הראשונה שעלתה לפני 70 שנה, ב-1927, היתה מורכבת מעולי תימן ואשכנזים, כולם חרדים משכונת מאה-שערים בירושלים. ב-1936, תשע שנים לאחר מכן, התיישבו שם אנשי ישיבות מהעיר העתיקה, יחד עם פועלים מכורדיסטן ואנשי "השומר", בהנהגתו של פנחס שניאורסון, שהיה סגנו של טרומפלדור בתל-חי. ב-1943 עלו אנשי הקיבוץ הדתי והקיבוץ הארצי על הקרקע וייסדו את ארבעת היישובים, שלושה קיבוצים דתיים וקיבוץ רבדים, של "השומר הצעיר".

דוד צוקר (מרצ):

הקיבוץ הארצי רק ב-1947.

ראש הממשלה ב' נתניהו:

אני מודה לך, חבר הכנסת צוקר.

היו ביניהם ניצולי שואה מהונגריה, עולי מצרים, ילדי טהרן, גרעין ההתיישבות מפולין וצברים מימין ומשמאל. גם היום קשה לנקוב בשם עדה או זרם פוליטי בעם שאינם מיוצגים בגוש-עציון. המקום הזה הוא בבואה או מיקרו-קוסמוס של העם בישראל.

ביום הזה, גם ביום הזה, חובה עלינו לחזור ולהדגיש, שעל אף חילוקי הדעות בינינו אנחנו מאוחדים ומלוכדים ביחסנו לאושיות הציונות, אותן אושיות שבאות לידי ביטוי בהתיישבות בגוש-עציון. גוש-עציון, כמובן, משמש דוגמה מופתית להקרבה עצמית שאפשרה לנו להקים את מדינת ישראל ולשומרה, וליכולתנו לחיות יחד, לעבוד יחד, ולהביא רוח טובה ושגשוג למדינתנו.

אחרי נפילת הגוש ולפני קום המדינה אמר דוד בן-גוריון: "מגיני גוש-עציון הצילו את ירושלים", ואכן, הם הצילו את ירושלים במחיר נורא. הייתי בגוש רק לאחרונה, עמדתי שם בבונקר האחרון, באותו בור קטל נורא, ורק מי שעומד שם מסוגל להבין את מלוא הגדולה של התקומה ואת משמעות הערגה לאותו אלון, השבות, לגדולה של הבנים ששבים לגבולם, לרוח העצומה הזאת שמפעמת בין בני המקום, שחלקם גם מיוצגים בבית הזה.

ואכן, האמירה של בן-גוריון היא נחוצה וחשובה, כי גם היום קיום הגוש הוא חיוני לביטחונה של בירת ישראל ולשלמותה. הוא העורף והגיבוי של ירושלים. הוא מהווה את השער הדרומי והחומה הדרומית של ירושלים רבתי. אנחנו, כמובן, נמשיך לפתח ולהבטיח את ביצור הגוש על 20,000 תושביו, כן ירבו, מנווה-דניאל בצפון ועד כרמי-צור בדרום, מביתר במערב ועד תקוע ונוקדים במזרח.

אדוני היושב-ראש וחברי הבית, אנחנו נמשיך לראות בגוש-עציון סמל לאחדותנו ולנחישותנו. גוש-עציון הוא עם ישראל, העם בציון על כל חלקיו ורבדיו. שוב לא ננטוש אותו לעולם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לראש הממשלה.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר מ' שטרית:

מאחר ששאלו את המציעים, ורובם הסכימו להסתפק בדברי התשובה של ראש הממשלה, אני אשאל אותם אחד אחד, אם הם מסכימים להסתפק בדברי התשובה. אם כך הדבר, בזה יסתיים הדין.

חבר הכנסת פורת, אתה מסכים?

חנן פורת (מפד"ל):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת לובוצקי – איננו.

חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד-גשר-צומת):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (מרצ):

לא מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אריה דרעי.

אריה דרעי (ש"ס):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אהוד ברק.

אהוד ברק (העבודה):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת צוקר, אולי תוותר בכל זאת?

דוד צוקר (מרצ):

אני רוצה דיון במליאה.

היו"ר מ' שטרית:

מאחר שיש לנו הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת צוקר – חבר הכנסת ריבלין, בבקשה. נצביע על הצעתך, בעלי כל יתר ההצעות יסתפקו בדברי התשובה.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה על הצעת חבר הכנסת צוקר.

היו"ר מ' שטרית:

אבל אני לא יודע מה הוא מציע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הואיל ועלה על דעתי מראש, שהיחיד שלא יסכים להסתפק בדברי תשובת ראש הממשלה ביום חג זה של גוש-עציון יהיה חבר הכנסת צוקר, נרשמתי בעוד מועד להסיר את הצעתו מעל סדר-היום.

החזרה לגוש-עציון מחבלת בשלום כפי שהחזרה לירושלים עושה כן, כפי שהחזרה לעיר העתיקה עושה כן, כפי שהחזרה לכל אותן שכונות שנבנו מעבר ל"קו הירוק", זיכרונו לברכה, כפי שמעלה-אדומים, כפי שאריאל וכפי שכל אותם יישובים בארץ-ישראל מפריעים לשלום.

באנו הנה וחזרנו אל גוש-עציון, ולמזלנו הרב לא היינו צריכים לחזור לגן-שמואל. גוש-עציון נכבשה במלחמת השחרור; אנחנו חזרנו לארצנו ולמולדתנו. יש כאן תושבים ערבים ועלינו לחיות אתם יחד, אבל לנו יש מדינה אחת וזאת המדינה היחידה של העם היהודי.

לאחר שחבר הכנסת צוקר סירב ביום חג זה לאומה היהודית ולמדינת ישראל להצטרף לאותה הוקרה, לכל אותם מתיישבים, אלה החדשים ואלה הישנים, שלא זכו לראות בתקומת העם והארץ, מן הראוי להוריד את הצעתו מעל סדר-היום.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת שבח וייס, הצעה אחרת.

דוד צוקר (מרצ):

אני מסיר את הצעתי ומסתפק בדברי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. בכל זאת נתתי לחבר הכנסת שבח וייס לדבר. הוא ידבר דקה ובזה נסיים את הדיון.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, אתה מסתפק בדברי התשובה ומסכים להם. אני חושב שהדיון כאן היום שיקף את חילוקי הדעות בציבור. וגם הדעה שלך היא לגיטימית, כמובן, אין ספק בכך. כדי שלא נצטרך להיות מובכים בהצבעה ולהוריד אותך, מתוך כך שרבים מזדהים עם דעתך, אני מציע שנראה באירוע של היום אירוע רגשי, מחווה לאנשי גוש-עציון, ומה שבחילוקי הדעות הפוליטיים יישאר לזמן אחר. אני מציע לך, טכנית, להסתפק בכך שלא יהיה דיון.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס.

בזאת תם הדיון. מאחר שגם חבר הכנסת צוקר הסתפק בדברי התשובה, סיימנו את הדיון בנושא הזה.

דוד צוקר (מרצ):

אמרתי שאני מסיר את הצעתי ומסתפק רק בדברי.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר. מאחר שהוא הסתפק בדבריו, גם אני מסתפק בדבריו.

בחירת הכנסת לאספה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: בחירת נציגי הכנסת לאספה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל על-פי חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם-1980.

על שולחנכם מונחים פתקי הצבעה בצירוף מעטפות. על פתקי ההצבעה יש רשימה של שמות המועמדים. כל חבר כנסת רשאי לבחור בחמישה מועמדים בלבד, לא יותר מחמישה, אבל הוא רשאי V או אלבחור פחות מחמישה אם הוא חפץ בכך. מי שרוצה להצביע בעבור מועמד, צריך לסמן במשבצת על-יד שמו של המועמד שהוא חפץ לבחור בו, וכאמור, חברי הכנסת צריכים לבחור חמישה מועמדים. בתום ההצבעה יימנו הקולות, וכמובן, אלה שיקבלו את מספר הקולות הגבוה ביותר יהיו נציגי הכנסת.

אני ממנה בזאת ועדת בחירות שתהיה אחראית לספירת הקולות ולמסירת התוצאות. חברי הכנסת הבאים יהיו בוועדת הבחירות – יהודה הראל, אלי בן-מנחם וגדעון עזרא. שלושת חברי הכנסת שהם ועדת הבחירות יתבקשו לבוא לכאן ולמנות את הקולות.

דבר נוסף – מאחר שיש ישיבה של ראש הממשלה עם חלק מהשרים, אני מבקש לתת לשרים אפשרות להצביע ראשונים, ואני מבקש לקרוא לשרים תחילה. אדוני המזכיר. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אני מתנגד.

היו"ר מ' שטרית:

אתה יכול להתנגד. אני מחליט בכל זאת. תקרא לשרים בבקשה, חבל על הוויכוח.

חגי מירום (העבודה):

לא היה דבר כזה בתולדות הכנסת.

היו"ר מ' שטרית:

אתה יכול לפנות לוועדת הפירושים. מותר לי ואני מחליט על כך.

חגי מירום (העבודה):

איזה מין התנהגות זו? אדוני, אני מבקש לדבר.

היו"ר מ' שטרית:

ועדת הבחירות כוללת את יהודה הראל, את בן-מנחם ואת גדעון עזרא.

אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רפאל איתן – מצביע.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודיע כאן, שגם אם לא תיתן לי מיקרופון, אני אביא את ענייך לוועדת הכנסת לדיון.

היו"ר מ' שטרית:

אתה יכול להביא. ידידי, אתה רשאי לפנות לוועדת הפירושים אם העניין לא מוצא חן בעיניך.

חגי מירום (העבודה):

לא לוועדת פירושים. יש כאן שאלה של התנהגות שלך.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

זבולון המר – מצביע.

היו"ר מ' שטרית:

תסלח לי, אני חושב שאתה מתנהג שלא כראוי, כיוון שאם יש ישיבת ממשלה או ישיבה של ועדת שרים – – –

חגי מירום (העבודה):

אין דבר כזה.

היו"ר מ' שטרית:

יש דבר כזה.

חגי מירום (העבודה):

לא היה מעולם דבר כזה. הכנסת לא מכופפת את עצמה בפני הממשלה.

היו"ר מ' שטרית:

תסלח לי, אני רשאי להחליט על סדר ההצבעה.

משה שחל (העבודה):

לא היה תקדים כזה.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

בנימין נתניהו – מצביע.

חגי מירום (העבודה):

זו שערורייה, מה שאתה עושה פה.

יוסי כץ (העבודה):

היו"ר מ' שטרית:

זה נכון, אדוני. אבל מותר לי להתחשב, והיו דברים מעולם, והקדמנו מישהו שהיה צריך ללכת.

חגי מירום (העבודה):

לא היו דברים מעולם.

היו"ר מ' שטרית:

אני זוכר תקדימים. חבר הכנסת חגי מירום, שמעתי אותך. תפנה לוועדת הכנסת. מה אתה רוצה?

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אליהו ישי – מצביע; אריאל שרון – מצביע; לימור לבנת – מצביעה; יולי-יואל אדלשטיין – אינו נוכח;
רפאל אדרי – מצביע; אהוד אולמרט – אינו נוכח; אורי אור – מצביע; חיים אורון – מצביע; אפי
אושעיה – מצביע; דוד אזולאי – מצביע; דליה איציק – מצביעה; מיכאל איתן – אינו נוכח; רפאל אלול

– מצביע; בנימין אלון – מצביע; טלב אלסאנע – מצביע; זאב בנימין בגין – אינו נוכח; פני בדש – מצביע; זאב בויס – מצביע; יגאל ביבי – מצביע; יוסף ביילין – מצביע; נעמי בלומנטל – אינה נוכחת; בנימין בן-אליעזר – מצביע; אליהו בן-מנחם – מצביע; שלמה בן-עמי – מצביע; שמריהו בן-צור – מצביע; שלמה בניזרי – מצביע; רומן ברונפמן – אינו נוכח; עוזי ברעם – אינו נוכח; אהוד ברק – מצביע; עזמי בשארה – מצביע; תמר גוז'נסקי – מצביעה; מיכה גולדמן – אינו נוכח.

הי"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אלה שהצבעו, אני מבקש לפנות את השטח ליד הקלפי. חברי הכנסת עמור, ברק, אלי בן-מנחם ורענן כהן. חברי הכנסת, אני מבקש לפנות את שטח הקלפי, כי החברים לא מצליחים להגיע להצבעה. תעברו לצד הזה. סדרנים, אני מבקש שתזיזו את חברי הכנסת משם.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אביגדור קהלני – מצביע; אלי גולדשמידט – אינו נוכח; אריה גמליאל – מצביע; צחי הנגבי – מצביע; מאיר פרוש – מצביע; משה גפני – מצביע; עבד-אלמאלכ דהאמשה – מצביע; נסים דהן – מצביע; חיים דיין – מצביע; יעל דיין – מצביע; עבד-אלוהב דראושה – מצביע; אריה דרעי – מצביע; אברהם הירשזון – מצביע; שמואל הלפרט – מצביע.

השר צחי הנגבי הצביע.

צבי הנדל – מצביע; יהודה הראל – מצביע; צבי ויינברג – מצביע; שבח וייס – מצביע; יצחק וקנין – מצביע; רחבעם זאבי – מצביע; נסים זולני – מצביע; עמנואל זיסמן – מצביע; אליעזר זנדברג – מצביע; נעמי חזן – מצביעה; תאופיק חטיב – אינו נוכח; דוד טל – אינו נוכח; סאלח טריף – מצביע; יונה יהב – מצביע; שאול יהלום – מצביע; אברהם יחזקאל – מצביע.

השר אליהו ישי הצביע.

איתן כבל – מצביע; יצחק כהן – מצביע; רן כהן – מצביע; רענן כהן – מצביע; יוסי כץ – מצביע.

השרה לימור לבנת הצביעה.

אלכסנדר לובוצקי – מצביע; דוד לוי – אינו נוכח.

השר יצחק לוי הצביע.

מקסים לוי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – מצביע; סופה לנדבר – מצביעה; יהודה לנקרי – אינו נוכח; ענת מאור – מצביעה; אדיסו מאסלה – מצביע; דוד מגן – מצביע; האשם מחאמיד – מצביע; חגי מירום – מצביע; נואף מסאלחה – מצביע; יהושע מצא – אינו נוכח; יצחק מרדכי – אינו נוכח; דן מרידור – מצביע; מיכאל נודלמן – מצביע; מרינה סולודקין – מצביעה; ניסן סלומינסקי – מצביע; סאלח סלים – אינו נוכח; אפרים סנה – מצביע; אחמד סעד – מצביע; גדעון עזרא – מצביע; שאול עמור – מצביע; אברהם פורז – מצביע; חנן פורת – מצביע; אופיר פינס-פז – מצביע; משה פלד – מצביע; רפאל פנחסי – מצביע

חבר הכנסת מאיר פרוש הצביע.

שמעון פרס – מצביע; עמיר פרץ – אינו נוכח; וליד צאדק חאג'י-חיא – מצביע; דוד צוקר – מצביע

השר קהלני הצביע.

מיכאל קליינר – מצביע; משה קצב – מצביע; דוד ראם – אינו נוכח; אברהם רביץ – מצביע; אמנון רובינשטיין – אינו נוכח; ראובן ריבלין – מצביע; חיים רמון – מצביע; אבנר חי שאקי – מצביע; אברהם שוחט – מצביע; משה שחל – מצביע; מאיר שטרית – מצביע; יורי שטרן – מצביע; סילבן שלום – אינו נוכח; שלום שמחון – מצביע.

השר אריאל שרון הצביע.

יוסי שריד – מצביע; נתן שרנסקי – אינו נוכח; דן תיכון – אינו נוכח.

אני חוזר על שמותיהם של חברי הכנסת שלא נכחו בהצבעה הראשונה: יולי אדלשטיין, אהוד אולמרט, מיכאל איתן, זאב בנימין בגין, נעמי בלומנטל, רומן ברונפמן, עוזי ברעם, מיכה גולדמן, אלי גולדשמידט, תאופיק חטיב, דוד טל, דוד לוי, מקסים לוי, יהודה לנקרי, יהושע מצא, יצחק מרדכי, סאלח סלים, עמיר פרץ, דוד ראם, אמנון רובינשטיין, סילבן שלום, נתן שרנסקי, דן תיכון.

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, בזאת נסתיימה ההצבעה.

אני מבקש מחברי ועדת הבחירות להגיע לכאן לבמה כדי לספור את הקולות.

שאלות ותשובות

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: שאלות לשרת התקשורת. אני מזמין את שרת התקשורת לימור לבנת לענות על שאלות.

ייקור דמי השימוש הקבועים בחשבון הטלפון

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

בחודש מאי אישרה ועדת הכספים של הכנסת העלאה בתעריפי התקשורת בשיעור ממוצע של כ-3%. הממוצע הזה כולל העלאה של כ-50% בדמי השימוש הקבועים, הנגבים מכל אזרחי המדינה בין שהם עושים שימוש במכשיר הטלפון בין שלא, והוזלה בתעריפי השיחות הבין-עירוניות.

רצוני לשאול:

1. מדוע מועלים דווקא דמי השימוש הקבועים?

2. מדוע הוחלט על העלאה של 50%?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסיבות להעלאת התשלום הקבוע:

א. מדיניות הממשלה הינה לקבוע את תעריפי שירותי התקשורת בהסתמך על עלויות הפקת השירותים. קביעת גובה התשלום הקבוע נעשית במסגרת מדיניות זו.

ב. התשלום הקבוע הינו עבור שירות הנגישות, שהוא השירות אשר מחבר את המנוי לרשת הבזק הציבורית ומאפשר לו לא רק ליזום שיחות, אלא גם, ובעיקר, לקבלן, ועל כן מנקודת ראות המנוי הינו שירות בזק נפרד משיחות.

ג. העלות לחיבור מנוי לרשת, דהיינו השקעה בקו, מסתכמת באלפי שקלים. קו זה עומד בלעדית לרשות המנוי, ולא ניתן לעשות בו שום שימוש אחר, אף אם המנוי אינו משתמש בטלפון.

ההצדקה לתשלום הקבוע נובעת מכך, שמנוי שאינו יוזם אף לא שיחת טלפון עושה שימוש במשאבים יקרים. במקום לגבות ממנו את מלוא הסכום בעת התקנת הקו, הסכום אמור להיגבות בהדרגה באמצעות התשלום הקבוע, אשר נועד להוות החזר כלכלי על ההשקעה.

ד. ועדת-שורר, אשר בחנה את הנושא, מצאה שגובה התשלום הקבוע נמוך משמעותית מעלות הנגישות והמליצה להעלות את התשלום הקבוע. במקביל מצאה הוועדה, שתעריפי השיחות גבוהים מעלות הפקתן ולכן המליצה להפחיתם. מצב זה מכונה "סבסוד צולב". תיקונו של הסבסוד הצולב חייב, נוסף על העלאת גובה התשלום הקבוע, הפחתה ריאלית בתעריפי השיחות, אשר מבוצעת זה שנים מספר וגם בוצעה במהלך האחרון.

המצב הקודם, שבו גובה התשלום הקבוע נמוך מעלות הנגישות, הוביל לעיוות ולבזבז בהקצאת מקורות המשק המופנים לתקשורת, כפי שעולה מדוח בנק ישראל לשנת 1995, אשר קבע בזו הלשון: "עיוות התעריפים מזיק משום שהלקוחות ישתמשו שימוש חסר בשירות שתעריפו מוגזם ויעשו שימוש בזבזני בשירות המסובסד. כך לדוגמה תעריפי תנועת התקשורת ('שיחות') גבוהים מדי, והם מסבסדים את התעריף הנמוך מדי של הגישה לרשת תקשורת ('קווים') שמשלמים עבורם דמי התקנה ודמי שימוש קבועים). הדבר מביא לצריכה מוגזמת של קווי תקשורת ולהשקעות יתר ביצירת נגישותם, ולתת-ניצול של רשת הבזק – כלומר לשימוש נמוך מדי ברשת הבזק – והיעילות המשקית נפגעת".

ה. קיומו של הסבסוד הצולב יעכב את פתיחת שוק התקשורת המקומי לתחרות, אשר צפויה להביא להוזלת תעריפים לרווחת ציבור הצרכנים. הסיבות לכך הן, שלא ניתן לקבוע כללים לתחרות כאשר חברת "בזק" מפסידה בשירות הנגישות ונושאת בנטל מתן השירותים לאזורים הפריפריאליים בתמורה לתעריפים לא כלכליים, בעוד באזורים ובתחומים הרווחיים יהיו לה מתחרים רבים אשר יהיו פטורים מנטל הענקת שירות אוניברסלי.

2. הסיבות להעלאת התשלום הקבוע ב-47%:

על-פי מסקנות ועדת-שורר, על מנת להשוות בין תעריף התשלום הקבוע לעלות הנגישות, יש הצדקה כלכלית להעלות את גובה התשלום פי-שלושה לערך. אולם לאור הרגישות הציבורית להעלאה כה דרסטית וההיבטים החברתיים שלה, הוחלט על העלאה מתונה בהרבה, שמהווה, לדעתנו, הסף המינימלי ההכרחי.

נציין שמנויים ביתיים הצורכים מספר נמוך של שיחות נהנים מתשלום קבוע חודשי מופחת. קריטריון זה מיועד לאותן קבוצות אוכלוסייה אשר אין ביכולתן לשאת בתשלום קבוע מלא.

התשלום הקבוע של מנויים הצורכים 1-100 יחידות מנייה בחשבון דו-חודשי לא הועלה כלל ונשאר 20.40 ש"ח בחודש, ללא מע"מ. שיעור העלאת השלום הקבוע למנויים הצורכים 101-150 יחידות

מנייה בחשבון דו-חודשי הינו כ-23%. כאמור, התשלום הקבוע לשאר המנויים הועלה בכ-47%, ל-30 ש"ח בחודש.

המלצות ועדת-פלד בנושא עתיד השידור הציבורי בישראל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שרת התקשורת ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

רצוני לשאול:

האם הממשלה מאמצת את המלצות ועדת-פלד בעניין עתיד השידור הציבורי בישראל, מקצתן, חלקן או כולן?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המלצות ועדת-פלד אינן מתייחסות לעתיד השידור הציבורי בישראל. מכאן שאימוץ החלטות ועדת-פלד על-ידי הממשלה אינו נוגע לשידור הציבורי.

היו"ר מ' שטרית:

שאלתא שליטת, של חבר הכנסת גפני. ישנו כאן? – לפרוטוקול. שאלתא רביעית, של חבר הכנסת שלום שמחון. גברתי השרה, אני מבקש לענות על שאלתא מס' 1333, של חבר הכנסת שלום שמחון.

משה גפני (יהדות התורה):

מה עם השאלתא שלי?

היו"ר מ' שטרית:

השרה תענה גם על השאלתא שלך אחרי השאלתא של חבר הכנסת שלום שמחון.

חיבור יישובי הפריפריה לרשת הכבלים

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שרת התקשורת ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

חלפו חודשים רבים מאז הוגשו מסקנות ועדת בר-סלע בנוגע לרישות יישובי הפריפריה, ורובם עדיין אינם מחוברים לכבלים.

רצוני לשאול:

1. מדוע מתעכבת תוכנית חיבור יישובי הפריפריה לרשת הכבלים?

2. מה הם לוחות הזמנים לביצוע פריסת רשת הכבלים ביישובי הפריפריה?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת לענות על שאלתו של חבר הכנסת שלום שמחון. אני נוהגת בדרך כלל לומר את השאלה, כדי שגם הציבור בבית ידע מה השאלה, אחרת קוראים את התשובה ולא יודעים מה היתה השאלה.

חבר הכנסת שמחון שאל לגבי חיבור יישובי הפריפריה לחברות הכבלים. הוא שאל: מדוע מתעכב החיבור הזה?

אני מתכבדת לענות. אכן, יש כ-700 יישובים שעדיין לא מחוברים לרשת הכבלים. ועדה שמונתה על-ידי שרת התקשורת לפני, גברת שולמית אלוני, הגישה את החלטותיה בעניין הזה – להלן, ועדת בר-סלע – בתחילת השנה. לפי החלטות הוועדה, כעיקרון, חלה חובת חיבור מלאה של כל יישובי הפריפריה לרשת הכבלים. אבל היא המליצה לנסות למצות את המשא-ומתן עם החברות על העניין הזה.

לצערי הרב, החברות השונות, בעלות הזיכיונות לשידורי כבלים, אינן מקבלות את החלטות הוועדה הזאת, והן מתכוונות לפנות לערכאות כדי לערער עליהן.

כמובן, הליכים משפטיים מהסוג הזה הם הליכים שיכולים להימשך זמן רב, וגם לאחר מכן, אם נצליח לשכנע את בית-המשפט שאכן יש לאמץ את מסקנות ועדת החריגים, כפי שאנחנו קוראים לה, גם תהליך החיבור הוא תהליך שייקח זמן רב.

לכן, וגם זאת על-פי המלצות ועדת בר-סלע, ועדת החריגים, אנחנו מנסים לגבש מהלך של הסכמה בעניין הזה בינינו, בין המשרד, לבין חברות הכבלים.

לצורך זה קיימנו סדרת פגישות, ועדיין מתקיימות פגישות עם זכייני הכבלים, כדי למצוא פתרון ראוי שיאפשר שידורי טלוויזיה רב-ערוציים למנויים ברוב יישובי הפריפריה, או למעשה בכל יישובי הפריפריה. ההסדר הזה מתבסס על החלטת הממשלה, שתובא לקריאה שנייה ושלישית במסגרת הצעת חוק הסדרים במשק המדינה, שכבר עברה כאן במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ונמצאת כרגע בדיון בוועדת הכספים של הכנסת. מדובר על כך שאנחנו נוכל לאפשר שידורי טלוויזיה רב-ערוציים Direct Broadcast Satellite – DBS, ישירות לבתי המנויים, מה שנקרא בלשון המקצועית הם יעמדו למעשה לתחרות בשידורי הכבלים במקומות שיש בהם כבלים והם יהוו DBS – satellite. חלופה לכבלים, לרשת התת-קרקעית, ביישובים שבהם עדיין אין שידורי כבלים.

אדוני היושב-ראש, אני מאוד מקווה שבזמן הקרוב נצליח לגבש הסכמה רחבה בכל הנושאים האלה בין משרד התקשורת לבין חמש החברות שהן בעלות זיכיון לשידורי כבלים; אבל כל אחת מהן היא מונופול באזור שלה. כמובן, אם ההסכמה הזאת לא תושג, אנחנו נמשיך בתהליכי החקיקה, שכבר נמצאים כרגע בעיצומם, כדי לאפשר שידורי לוויין. עם קבלת החוק ב-31 בדצמבר, כך אני מקווה – ואמרתי שאני מקווה שנגיע עוד קודם לכן להסכמה – אבל גם בהעדר הסכמה, עם קבלת חוק ההסדרים ב-31 בדצמבר, למעשה נוכל לאפשר שידורים רב-ערוציים למנויים, גם באזורי הפריפריה ובכל הארץ באמצעות הלוויין.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי שרת התקשורת. שאלה נוספת לחבר הכנסת שלום שמחון. אדוני, בבקשה.

שלום שמחון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, ראשית, אני מתנצל, אך השאילתא הוגשה לפני דברייך בוועדת הכספים.

עם זאת, יש שני עניינים שרציתי לאומרם בפנייך: האחד – חברות הכבלים בינתיים מנהלות איזה מסע כדי להתנגד לתיקון בחוק ההסדרים. על-פי מה שהן אומרות, הן לא מחויבות לחבר את יישובי הפריפריה לכבלים, והן מתכוונות להתעקש על כך עד כמה שניתן. זאת נקודה אחת.

לפי דעתי, הן גם עושות בכך שימוש, על מנת שתאפשרי להן לזכות באפשרות לשרד דרך הערוץ.

העניין השני – ואני תומך בתיקון לחוק ההסדרים, ואני מקווה שגם חלק גדול מחברי בוועדת הכספים, שגם הם אנשי הפריפריה, תומכים בתיקון החוק הזה – מה יקרה אם בכל זאת התיקון הזה לא יעבור? האם יש לכך אלטרנטיבה?

היו"ר ר' אדרי:

תודה. גברתי, בבקשה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת שמחון, הנחתי שהשאלתא הוגשה לפני הדיון שהתקיים באריכות רבה לפני כשבועיים בוועדת הכספים. אבל בכל זאת הציבור שמאזין לנו, בהחלט זכאי גם הוא לשמוע, כי הדיונים בוועדת הכספים מתקיימים בפורום מצומצם יחסית, ולא לעין המצלמות. הרבה מאוד יישובים והרבה מאוד אנשים פונים אלינו למשרד חדשות לבקרים, ובצדק רב, משום שחברות הכבלים שקיבלו את הזיכיונות שלהן כבר לפני שש ושבע שנים – תלוי בחברה, זה משתנה מחברה לחברה – לא מילאו את חובתן בנושא החיבור לפריפריה. אנחנו מתייחסים לזה במלוא החומרה.

הבאנו את ההצעה הזאת של השידורים לכאן, ואני יודעת שהחברות מתנגדות. הן טוענות, שהן לא חייבות לחבר את הפריפריה. לכן אמרתי, שבמקום ללכת למהלך שבו אנחנו אוכפים עליהן וקופים עליהן והן אומרות לא, והולכים לבג"צים, ואנחנו מתחילים להתנהל אתן בבת-משפט, העדפנו לנסות לעשות את שני הדברים הבאים במקביל, שיהיו הרבה יותר מהירים: האחד – לנסות להגיע להסכמה; השני – ובו זמנית – להביא את תיקוני החקיקה שיאפשרו שידורי לוויין.

אני לא צריכה לומר כאן – וכל בר-דעת מבין זאת – ששידורי לוויין מאפשרים כיסוי של כל הארץ, בלי הבדל יישוב, ולמעשה הם נותנים פתרון טוב מאוד.

אני מאמינה שאנחנו נעביר את התיקון הזה בחקיקה, במסגרת חוק ההסדרים. אני לא רוצה לחשוב מה יקרה אם לא. אני מניחה שזה לא עניין פוליטי ולא עניין מפלגתי. הסוגיה היא סוגיה שמעסיקה את כולם. אני זוכרת שכאשר עשיתי חפיפה קצרה עם השרה היוצאת, שולמית אלוני, היא אמרה לי: אני מבקשת ממך, הדבר הכי חשוב שצריך לדאוג לו, שאני לא הצלחתי להשלים את הטיפול בו, הדבר הכי מרגיז, הדבר הכי לא צודק, שצריך לטפל בו הכי הרבה, זה החיבור של יישובי הפריפריה לכבלים. ואכן, זה מה שאני מנסה לעשות. מדובר פה בעניין שנוגע ל-700 יישובים שאומנם מהווים רק בסביבות 20% מהאוכלוסייה, אבל מדובר ב-700 יישובים בכל זאת. דווקא יישובים אלה, שמרוחקים ממרכז הארץ, שאין בהם בתי-קולנוע, שאין בהם כל כך הרבה מקומות בידור כמו שיש בעיר גדולה שנמצאת במרכז הארץ או שנמצאת במקום יישוב הרבה יותר אטרקטיבי מבחינת מקומות הביילוי והבידור – דווקא הם לא יכולים ליהנות משידורי הכבלים. הרי זה בלתי הגיוני.

לכן, חבר הכנסת שמחון, כפי שהתרשמתי גם מהדברים שאמרת עכשיו וגם מהדיון שהתקיים בוועדת הכספים, אני מקווה שהתיקון הזה יעבור ברוב קולות, לא רק משום שהקואליציה תפעיל את הרוב שלה, אלא משום שבאמת יש כאן עניין להרבה מאוד חברי כנסת שבאים מיישובים שמייצגים גם את הציבור הזה, והם רואים זאת כחובה ראשונה במעלה שלהם.

אני מקווה שנצליח להעביר את הנושא. אני גם מאוד מקווה שלא יהיה עימות. אני מקווה שנצליח להגיע להבנות עם חברות הכבלים. אנחנו עובדים על הנושא מאוד קשה, כדי שניתן יהיה לעשות זאת בהבנה. בהעדר הבנה נצטרך באמת לעשות זאת בחקיקה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

שלום שמחון (העבודה):

יכול להיות שהחוק יעבור וחברות הכבלים יגישו בג"ץ.

שרת התקשורת ל' לבנת:

יכול להיות. אבל זה יהיה מאוד מסובך. אנחנו עובדים בשיתוף פעולה עם היועץ המשפטי לממשלה, עם הפרקליטות, ואנחנו מרגישים עם החקיקה הזאת מאוד איתנים מבחינה משפטית. אנחנו מרגישים מאוד מאוד איתנים. יכול להיות שהם ינסו, אבל הסיכוי שהם יצליחו קלוש מאוד.

עבודה בשבת במוקד "בזק" 199

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שרת התקשורת ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

מוקד "בזק" 199 מפעיל לאחרונה מענה קולי ומוקד דיגיטלי בשעות שמשרדיו סגורים.

רצוני לשאול:

1. האם במוקד מופעל באותה עת גם מוקדן אנושי?

2. האם המוקד מופעל בשבתות?

3. אם כן – האם נתקבל לכך היתר ממשד העבודה והרווחה?

4. אם לא נתקבל היתר, מה יעשה משרדך בנדון?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת גפני שואל לגבי מוקד "בזק" 199. הוא שואל: האם המוקד עובד בשבתות? ואם כן – האם נתקבל לכך היתר ממשרד העבודה והרווחה?

ובכן, בכל מחוז, חבר הכנסת גפני, קיים מוקד מחוזי שמטפל במשך שעות היום בלבד בנושאים שונים. כל מי שמתקשר ל-199 לאחר השעה 18:00, שעה שבה מוקד 199 נסגר, מגיע למוקד המחוזי לקבלת שירות מענה אנושי על-ידי מוקדן או מוקדנית שמאיישים את המוקד.

המוקד פועל 24 שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. בשבתות מעסיקים עובד אחד או שניים.

בעניין היתר משרד העבודה והרווחה – מכתב בעניין הזה הועבר מטעמנו למשרד העבודה והרווחה במהלך חודש דצמבר 1996, בבקשה לחידוש היתר מיוחד להעסקה ביום המנוחה השבועי. עד היום לא קיבלנו תשובה בעניין הזה. עם זאת, בהיתר שניתן ב-30 בינואר 1996 לגבי שנת 1996, נכתב מפורשות: אי-חידוש ההיתר מהווה אישור אוטומטי להמשך עבודה, כאילו היה היתר. על כן, מבחינה משפטית אנחנו מכוסים בהחלט על-ידי ההיתר, שניתן, כאמור, ב-1996. לצערי, משרד העבודה והרווחה לא טרח לענות לנו עד עצם היום הזה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי. שאלה נוספת לחבר הכנסת משה גפני; אדוני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה המפורטת. אני רוצה רק לומר את מה שאת בוודאי יודעת, אבל שכולם ידעו. אנחנו מדברים על מוקד 199, שהוא, בעצם, מוקד עסקים. הוא איננו מוקד לא לשעת חירום, הוא איננו מוקד שמצריך עבודה שבעה ימים בשבוע, הוא איננו מוקד שמצריך פעילות שאנשים יעבדו בשבתות ובחגים. אותו דבר, אגב, גם לגבי "בזקכרט". יש מוקד "בזקכרט" שמפרסמים שהוא פועל שבעה ימים בשבוע. אלה מוקדים שאין בהם שום צורך חיוני. יש בהם צורך, הם מוקדים חשובים, צריך אותם – צריך אותם במהלך ימי השבוע, שהם ימי עבודה כדי לשלם את תשלומי "בזק" על כל המשתמע מכך, עסקים ש"בזק" עושה; אבל לא מעבר לזה. אין היתר.

גברתי השרה, אני מבקש ממך לבחון מחדש את העניין הזה. אין צורך שיהודים יעבדו בשבתות ובחגים בדברים שאין בהם צורך חיוני.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. בבקשה, גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

שמעתי את בקשתו של חבר הכנסת גפני, ואני בהחלט מוכנה לבדוק שוב את החיוניות בעניין זה. אני אומרת שוב שיש היתר, מפני שאי-חידוש ההיתר מהווה היתר אוטומטי, ולכן יש היתר. אני מוכנה להיענות לבקשה של חבר הכנסת גפני ולבחון שוב, מחדש, את הנחיצות או הצורך של העבודה בשבת במוקד 199. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי. שרת התקשורת תשיב על שאלתא מס' 1212.

שרת התקשורת ל' לבנת:

הוא אומר שאני אמסור לפרוטוקול, אבל לא אכפת, אני מוכנה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת וייס עמד, כנראה, ולא ראו אותו.

המלצות ועדת-פלד בקשר לעתיד השידור הציבורי בישראל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שרת התקשורת ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

רצוני לשאול:

האם הממשלה מאמצת את המלצות ועדת-פלד בעניין עתיד השידור הציבורי בישראל, מקצתן, חלקן או כולן?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מוכנה להשיב, אין לי שום בעיה, במיוחד שהתשובה שלי קצרה מאוד מאוד, ואני לא בטוחה שחבר הכנסת וייס התכוון בדיוק למה שכתוב בשאלתא שלו.

נסים דהו (ש"ס):

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא, לא, אני אגיד לך, חבר הכנסת דהן, אני מתייחסת לשאלות ברצינות. אם שאלו אותי – אני צריכה לצאת ידי חובתי. אני לא מתייחסת אליהן כאל יציאה ידי חובה. אני חושבת שיכול להיות שחבר הכנסת וייס טעה, אז תרשה לי להסביר, ואם תרצה מעבר לזה – אני מוכנה.

שאלתך היתה, אם הממשלה מאמצת את המלצות ועדת-פלד בעניין עתיד השידור הציבורי בישראל. ובכן, ועדת-פלד לא עסקה בשידור הציבורי בישראל. ועדת-פלד עסקה בכל נושא השידור בישראל, למעט השידור הציבורי.

בנושא השידור הציבורי עוסקת ועדה בראשות הפרופסור ארנון צוקרמן, שעדיין לא השלימה את עבודתה, עדיין לא הגישה את מסקנותיה, ומכל מקום, לא אני מיניתי אותה אלא ראש הממשלה; כך שמכל מקום היא לא תגיש את מסקנותיה והמלצותיה לי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי. שאלה נוספת לחבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

גברתי השרה, הצגתי את השאלה ביוני, אין לי טענות, התשובה ניתנת בסוף נובמבר – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת וייס, אם אני לא טועה, במהלך החודשים האחרונים היתה פגרה ארוכה מאוד של הכנסת – – –

שבח וייס (העבודה):

אין לי טענות – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

— אני מקפידה מאוד לענות על שאלות — —

שבח וייס (העבודה):

גברתי השרה, את חייבת, כי הגשת בג"ץ — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

— אפילו קצת ניצחת, ואני לא הצטערתי שקצת ניצחת כך שזה בסדר.

שרת התקשורת ל' לבנת:

נכון, אני מתייחסת ברצינות מרבית. היתה פגרה ארוכה מאוד. אני לא נוהגת להשהות.

שבח וייס (העבודה):

מובן ששאלתא על רקע חודש יוני היתה קשורה לדיון הציבורי שהתקיים אז בנושא. אני מקבל את התשובה, היא בסדר, אבל אז רציתי לדעת וגם היום זה מעניין אותי, כי אני חושב שהנושא חשוב. אבקש לקבל את השקפתך, בקיצור נמרץ, לגבי הנושא של עתיד השידור הציבורי בישראל.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אתה רוצה לדעת מה היא השקפתי?

שבח וייס (העבודה):

בקיצור האפשרי, במסגרת השאלה, כי תהיה לך ודאי השפעה על אימוץ או על אי-אימוץ — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא, לא.

שבח וייס (העבודה):

אולי השקפתך על זה שלא תהיה לך השפעה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת וייס, אני אגיד בקצרה. קודם כול, אני אינני אחראית לשידור הציבורי, כפי שאמרתי, מיניסטריאלית, ואני מניחה שאולי תהיה לי השפעה בהיותי חברה בממשלה, אבל לא כחברת ממשלה, לא כמי שממונה על זה.

כפי שאתה מן הסתם יודע, רשות השידור, שהיא השידור הציבורי, נמצאת באחריות ראש הממשלה, ולמעשה עברה למשרד ראש הממשלה כאחריות מיניסטריאלית. היא היתה, קודם, במשרד התקשורת, אבל היא נדדה למשרד ראש הממשלה.

יש עוד ערוץ ציבורי, והוא הטלוויזיה החינוכית, והיא באחריות שר החינוך והתרבות, ויש עוד שידור ציבורי שהוא, כמובן, "גלי צה"ל", שנמצא, כמובן, באחריות שר הביטחון; כך שאתה רואה שאינני אחראית. גם ערוץ-2, אגב, שהוא לא שידור ציבורי אלא שידור פרטי – באחריות שר החינוך והתרבות ולא באחריותי.

מבחינת השידור – כרגע אני אחראית רק לשידורי הכבלים, אבל אני גם הקמתי את ועדת-פלד, שמסקנותיה מתייחסות לכלל השידור בארץ, למעט השידור הציבורי, כאמור.

משפט אחד לשאלתך. אני חושבת שחשוב מאוד שיהיה שידור ציבורי בישראל, אבל השאלה היא, כמובן, מה הוא שידור ציבורי בהגדרה. האם שידור ציבורי הוא סדרות מיובאות או שידור ציבורי הוא שידור בשפות, למשל, לקבוצות עולים שונות או לקבוצות שמדברות שפות שונות שאין להן דרך אחרת? האם שידור ציבורי הוא "טוק שואו" או תוכנית שמראיינים בה כמה אנשים או ששידור ציבורי הוא שידור על נושאים שהם מה שאני קוראת "דלי רייטינג" – היינו נושאי תרבות ואמנות שונים, קונצרטים, נושאים שהם, בכלל, בתחום התרבות וכו'? בעיני שידור ציבורי נועד לא להוות תחרות לשידור הפרטי. שידור ציבורי נועד, באמת, לתת מענה לנושאים שאין להם רייטינג גבוה, שדווקא יש ציבור שרוצה לשמוע אותם, אבל הוא קטן מדי, לכן השידור לא כלכלי. אינני חושבת שהיתר צריך להיות בשידור ציבורי אבל שוב, זאת השקפתי הפרטית כרגע, וכאשר ועדת-צוקרמן תסיים את עבודתה ותגיש אותה לממשלה, אני לא יודעת מה יהיה שם; אבל כאשר זה יגיע לממשלה, אני מן הסתם אביע גם את עמדותי.

היו"ר' אדרי:

תודה, גברתי השרה לתקשורת.

גנבת דברי דואר

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שרת התקשורת ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

פורסם לאחרונה על עובדי דואר אשר הוציאו כספים מתוך מעטפות אשר נשלחו בדואר.

רצוני לשאול:

1. האם אותרו האנשים שמהם נגנב הכסף, והאם קיבלו פיצוי?

2. מה הם אמצעי הפיקוח הננקטים כדי למנוע אירועים מסוג זה?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת גולדמן שואל לגבי פרסומים שהיו על גנבות מתוך מעטפות שנשלחו בדואר, גנבות כספים – אם קיבלו פיצוי, אם אותרו האנשים, ומה הם אמצעי הפיקוח.

ובכן חבר הכנסת גולדמן, אכן אירעו לאחרונה גנבות של שיקים מתוך מכתבים רשומים שנשלחו באמצעות רשות הדואר. פעולה נמרצת מאוד – ואני רוצה לשבח כאן את כל אלה שאיתרו זאת – של רשות הדואר הביאה לגילוי החשודים בביצוע המעשים הללו. מובן שהוגשה גם תלונה למשטרה בעניין הזה, המשטרה ביצעה מעצרים ותפסה את המכתבים שמהם נגנבו השיקים לצורך שימוש בהם כמוצגים משפטיים.

הפניות של הלקוחות שהתלוננו טופלו, כמובן, אבל רשות הדואר גם פיצתה אותם על-פי הסכום המרבי שקבוע בתקנות. לא מדובר כאן על משהו שרירותי, אלא על סכום שנקבע בתקנות; והם קיבלו את מירב הסכום שקבוע בתקנות.

רשות הדואר גם הודיעה, כמובן, באמצעות הפרטים שהיא קיבלה מהמשטרה – את פרטי השולחים של המכתבים שנתפסו; היא הודיעה להם על נסיבות המקרה ופיצתה אותם בהתאם.

מובן שרשות הדואר מפעילה אמצעי פיקוח ובקרה סמויים וגלויים כדי להרתיע מפני מעשים כאלה ולגלות אותם כאשר הם, לא עלינו, בכל זאת נעשים, ואנחנו יודעים שבכל זאת, ככל שמפעילים אמצעי הרתעה – דברים כאלה נעשים. נוסף על כך נערכות בדיקות פתע במתקני הרשות, שכוללות בדיקת כבודה וכלי רכב. כמו כן נשלחים, מדי פעם, כתרגול, דברי דואר מסומנים כדי לאתר את אלה שחומדים אותם מבחינת ניסיון לאתר מראש או להציב מארב לאלה שמנסים לחמוד את דברי הדואר הללו.

בתחום המניעה – רשות הדואר פועלת להידוק תהליכי הסינון והקליטה של העובדים כדי לנסות ולהימנע או לצמצם ככל האפשר את החשש שייקלטו עובדים מועדים או אנשים שיש עליהם אינפורמציה שהסתבכו בעבר בעבירות כאלה ואחרות. נוסף על כך, הרשות פועלת בתחום ההסברה וההדרכה ומפרסמת בין עובדיה את דבר תפיסתם של העובדים שסרוחו, למען יראו וייראו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

למדתי, בעקבות פניות מספר של אזרחים, שיש דבר מדאיג מאוד לגבי מכתבים רשומים. לגבי מכתבים רשומים, אזרח מקבל הביתה הודעה מקדימה שיש לו בסניף הדואר השכונתי, היישובי, דבר דואר רשום. למעשה, כל אזרח, בלי שבסניף הדואר בודקים אותו, יכול לבוא עם השובר לסניף הדואר השכונתי. ביישובים גדולים ההיכרות פחות קרובה מאשר ביישובים קטנים שבהם האחד מכיר את השני. באו אלי בטענה, שלא פעם אחת קורה, שאנשים לוקחים דברי דואר רשום בסניף הדואר, דברים שאינם שלהם כלל.

מה קורה? בצורה מסודרת, צריכה להיות הנחיה ברורה של רשות הדואר, שאדם שמגיע לקבל את החבילה או את החומר הרשום שעליו קיבל הודעה מוקדמת לביתו, צריך להציג תעודת זהות – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

תעודה מזהה, בוודאי.

מיכה גולדמן (העבודה):

תעודה מזהה. היום, אם תבדקי את הנושא הזה מקרוב, יתברר לך שלא נעשית פעולה כזאת, אלא כולם רוצים להשתחרר מאותה ערמה של דואר רשום שנמצא בסניף, והדבר למעשה יוצר פתח למעשים שיש בהם לקיחת חומר, ולפעמים זה גם יכול להיות חומר בעל ערך רב מאוד, שהגיע בדואר רשום, משום שהשולח רצה שהנמען יקבל את דבר הדואר בצורה בטוחה יותר.

לכן, אני חושב שרשות הדואר בנושאים האלה צריכה להגביר את הבטיחות ולשלוח הנחיות ברורות למנהלי סניפי הדואר או לסוכני הדואר, שההתנהגות כלפי דואר רשום תהיה כזו שתבטיח שהדואר יגיע לנמען.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני רוצה להוסיף על הדברים שאמרתי קודם. אכן, קיימת הנחיה ברורה לכל סניפי הדואר לבקש תעודה מזהה. זו בהחלט הערה נכונה, שמיושמת ממילא.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מציע לך לשים מסכה ולגשת לסניף מסוים.

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת גולדמן, אני אברר מתי היה רענון של ההנחיה הזו בפעם האחרונה. אני לא יודעת לענות על כך. נבדוק זאת ונראה האם היה לאחרונה רענון של הנהלים. אם לא היה, אני אבקש שירענונו את הנהלים האלה מפעם לפעם, כדי שהעובדים ומנהלי הסניפים אכן ידעו ויזכרו שעליהם לבקש תעודה מזהה. זה בהחלט מקובל, זה חלק מהנהלים. צריך לרענן אותם מפעם לפעם.

העלאת תעריפי חברת "בזק"

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את שרת התקשורת ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

בימים אלה התפרסמה ההחלטה להעלות רטרואקטיבית את תעריפי התשלום עבור שירותי חברת "בזק" לשיחות טלפון החל מ-1 במאי 1997.

רצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים והסיבות שעמדו בפני מקבלי ההחלטה על העלאת התעריפים?

2. מדוע ההחלטה היא רטרואקטיבית לחודש מאי?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חברת הכנסת סולודקין שואלת מדוע הועלו תעריפי "בזק" רטרואקטיבית מ-1 במאי 1997. קודם כול, אני רוצה להתייחס באופן כללי לשאלה, מייד אגיע לפירוט, אבל תרשי לי, חברת הכנסת סולודקין, להסביר באופן כללי, שמדיניות הממשלה היא לקבוע את תעריפי שירותי התקשורת בהסתמך על עלויות הפקת השירותים. מדיניות זו מאפשרת קביעת תעריפים סבירים לרווחת הציבור ויצירת תנאים להמשך השקעות של חברת "בזק" בפיתוח תשתית התקשורת הלאומית שלנו.

ענף התקשורת מאופיין במבנה עלויות המאפשר הפחתת תעריפים ריאלית בגין שיפורים טכנולוגיים, יתרונות לגודל וכו'. בהתאם לכך מופחתים ריאלית תעריפי "בזק" מדי שנה ב-6% בממוצע. הפחתה זו באה לידי ביטוי בתקנות הבזק. מייד אסביר את העניין.

באופן קונקרטי, לשאלה שלך: ההחלטה בדבר עדכון התעריפים של חברת "בזק" אושרה על-ידי ועדת הכספים של הכנסת. אגב, כל החלטה לגבי תעריפי "בזק" חייבת אישור ועדת הכספים של הכנסת, שר האוצר ושרת התקשורת. זאת אומרת, אין פה דבר שהחברה פתאום מעלה תעריפים או איזה שר פתאום מחליט לאשר העלאת תעריפים. כל דבר כזה בא קודם כול לדין בוועדת הכספים של הכנסת. רק אם הוא מאושר שם, כמובן, השרים חותמים על ההעלאה. צריך לדעת גם זאת. ובכן, ההחלטה הזו אושרה על-ידי ועדת הכספים של הכנסת ועל-ידי שר האוצר ביום 19 במאי 1997, ונכנסה לתוקף ביום 20 במאי 1997 ללא תחולה רטרואקטיבית מ-1 במאי. לא היתה תחולה רטרואקטיבית.

המידע בדבר עדכון התעריפים פורסם באותה עת בכלי התקשורת כמתחייב על-פי החוק. אשר על כן, ההנחה המופיעה בשאלתך, שעל-פיה בימים אלה מתפרסמת לראשונה ההחלטה להעלות רטרואקטיבית החל ב-1 במאי, פשוט לא נכונה. כי, כאמור, קודם כול, זה היה ב-20 במאי, וזה פורסם מייד. זה מחויב על-פי חוק, וכך, כמובן, חברת "בזק" נהגה.

על-פי תקנות הבזק מ-1994, התחייבה העלאה של תעריפי חברת "בזק" החל ב-1 במאי 1997. למעשה, היה צריך כבר מ-1 במאי להעלות את התעריפים. על-פי התקנות הללו, לאחר עלייה של 8.5% או יותר במדד המחירים לצרכן מאז העלאת התעריפים הקודמת, יש לעדכן בממוצע את תעריפי חברת "בזק" ב-1 בחודש שלאחר פרסום המדד, בהתאם לנוסחה הקבועה בתקנות. על-פי הנוסחה הזו, מעודכנים התעריפים על-פי עליית המדד בניכוי הפחתה ריאלית שנתית של 6%. כך, לדוגמה, בעדכון שבוצע בחודש מאי 1997, שעליו מדברת חברת הכנסת סולודקין, עודכנו התעריפים ב-3.1% בממוצע לעומת עלייה של 8.6% במדד מאז העדכון הקודם, שנה קודם לכן כמעט, ביוני 1996.

היו עיכובים שונים שמנעו את כניסת התעריפים החדשים לתוקף, כאמור, על-פי הקבוע בתקנות ב-1 במאי, ולכן הם נכנסו לתוקף ביום 20 במאי בלא שחלו רטרואקטיבית.

היו"ר' אדרי:

תודה, גברתי. שאלה נוספת לחברת הכנסת מרינה סולודקין, בבקשה.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד השרה, קודם כול אני רוצה להצטרף לאנשים שמאוד מברכים ומכבדים את הפעילות שלך בתחום של הדמוקרטיזציה של הפוליטיקה הישראלית.

לגופו של עניין, במה שקשור למשרד התקשורת, עשית הרבה בתחום של שיחות בין-לאומיות. מה אפשר לעשות בתחום של שיחות פנים?

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה לחברת הכנסת סולודקין. אנחנו אכן התחייבנו, והודענו זאת גם לכנסת, התחייבות של הממשלה, גם לכל הארגונים הבין-לאומיים שמדינת ישראל חברה בהם, בנושאים של טלקומוניקציה – הודענו, ששוק התקשורת, השיחות המקומיות, יפתח לתחרות עד ינואר 1999. זאת אומרת, בתוך השנה הקרובה, קצת יותר משנה, יפתח השוק לתחרות גם בשיחות המקומיות. זה קצת יותר מסובך, מסיבות טכנולוגיות, מאשר פתיחת השוק לשיחות בין-לאומיות. יכול להיות שזה יאריך עוד קצת זמן, אבל אנחנו עובדים על זה במרץ רב מאוד.

אי-הפעלת מוקדי התלונות של חברות הכבלים בשבתות ובחגים

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שרת התקשורת ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

מוקדי התלונות של חברות הכבלים אינם פועלים בשבתות ובחגים.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא פועלים מוקדי הפניות בשבתות ובחגים?

2. מה הוא הפתרון המוצע במקרים של תקלות בשידורי הכבלים בשבתות ובחגים?

3. האם נורמות השירות הללו מקובלות על משרד התקשורת?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת גפני, אני מציעה לך להישאר לשמוע את השאילתא של חבר הכנסת אלול. זאת במיוחד, את השאילתא ואת התשובה.

חבר הכנסת רפי אלול שואל אותי מדוע מוקדי התלונות של חברות הכבלים אינם פועלים בשבתות ובחגים. זה ההיפכא מסתברא של השאילתא של חבר הכנסת גפני מלפני דקות אחדות.

שבח וייס (העבודה):

זה במסגרת ההתקרבות שלנו לדתיים. יש אנשים שזו המשימה שלהם.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני מתכבדת לענות על השאילתא.

1. מוקדי פניות הציבור המופעלים על-ידי בעלי הזיכיונות לשידורי כבלים אינם פועלים בשבתות ובחגים, חבר הכנסת גפני, בהתאם לתקנות הבזק (זיכיונות), התשמ"ח-1987, שאושרו על-ידי ועדת הכלכלה של הכנסת.

תקנה 16(א) קובעת, כי משרדי השירות יהיו פתוחים לקבלת קהל בשעות העבודה המקובלות בכל ימות השבוע, למעט בימי המנוחה הקבועים כמשמעותם בפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948.

תקנה 34(ב) קובעת, כי בעל הזיכיון יתקן כל תקלה הנובעת ממתקנים שחובת התחזוקה לגביהם חלה עליו בתוך יומיים שלאחר היום שבו נתקבלה הודעה על התקלה במוקד הפנייה. תקנות אלה הותקנו על-פי העקרונות שבחוק שעות העבודה והמנוחה.

2. הפתרון המוצע במקרים של תקלות בשידורי הכבלים בשבתות ובחגים: לרשות מנויי הכבלים קיימות מערכות ממוכנות של שירות מענה קולי ממוחשב. בכל מוקד נשאר טכנאי המאזין להודעות בתדירות של אחת לשעה, והוא דואג לטפל בתקלות האזוריות, הדחופות שבהן, לאלתר.

3. נורמות עבודה אלו בהחלט מקובלות, חבר הכנסת אלול, על משרד התקשורת, ומתיישבות עם החקיקה הקיימת.

היו"ר ר' אדרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל אלול.

רפאל אלול (העבודה):

חבר הכנסת גפני, סידרתי לך את העניינים, קיבלת תשובה מפורטת. משרד התקשורת מצוי בידי המפלגה הראויה.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, לא הקשבנו, אדוני.

רפאל אלול (העבודה):

הרגעתי אותו, שהשרה שומרת מצוות, והכול בסדר, והיא דואגת שהכול מסודר.

גברתי השרה ---

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא מתיימרת ---

רפאל אלול (העבודה):

ברשותך, בעניין הזה ---

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני לא עד כדי כך טובה, חבר הכנסת אלול, שאני גם שומרת מצוות. לצערי, אני שומרת רק מקצתן.

היו"ר ר' אדרי:

להוסיף לך נקודות, או לא, גברתי?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני חושבת שזה מוסיף נקודות לכל יהודי.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי השרה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מסכים אתך.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי השרה, את צעירה, את יכולה לתקן את הדבר.

ברשותך, קיבלנו לא מעט פניות בעניין אותם עבריינים שממשיכים להפעיל תדרים שונים ותחנות רדיו פיראטיות. מי כמוך יודע, זה מפריע מאוד, זה מציק מאוד, ואני יודע שחלק מזה תלוי גם במשטרה. האם משרדך עושה משהו לגבי אותם תדרים שחסרים ומפריעים, אגב, לאותם זכיינים של רדיו, שאנשים לא קונים אצלם שירותים של פרסום כיוון שיש לא מעט תחנות רדיו פיראטיות?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, יש לי תשובה מצוינת לחבר הכנסת אלול. אני מסרבת לענות לו, ואני אגיד לך גם למה – מסיבות פרלמנטריות, לא משום סיבה עניינית ולא מסיבה שאין לי תשובה. אומנם אין לי כאן תשובה מוכנה על זה, אבל אני יכולה לתת עכשיו הרצאה מלומדת, בפרטי פרטים, רק שהשאלה הנוספת של חבר הכנסת אלול אינה נוגעת כלל ועיקר לנושא השאילתא שלו. אינני סבורה שבשאלה הנוספת צריכים פתאום להכניס שאלה אחרת. תגיש בבקשה שאילתא בנושא, ואני אשמח לענות לך מעל דוכן הכנסת.

רפאל אלול (העבודה):

אגב, זה לא נכון.

שרת התקשורת ל' לבנת:

למה זה לא נכון?

היו"ר ר' אדרי:

אפשר גם בכתב, ואפשר גם לתת תשובה, גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מה אפשר?

היו"ר ר' אדרי:

אם רצונך בכך, את יכולה גם להשיב בכתב, גברתי.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אבל זו שאילתא בפני עצמה. אני יכולה לתת תשובה. אני יכולה רק להגיד לחבר הכנסת אלול, שהוספנו השנה 3.5 מיליוני שקלים לטיפול בתחנות הפיראטיות ולאיתורן. אבל, מעבר לזה, כאמור, זו שאילתא בפני עצמה, זו לא שאלה נוספת. זה נושא שונה לחלוטין, אין לו שום קשר לשידורי הכבלים ולתחנות הרדיו האזוריות, פשוט זה לא שייך לעניין. אז אפשר לשאול על כל דבר חי וקיים, זה לא נראה לי נכון. אני מוכנה לענות גם לא באמצעות שאילתא, מכסת השאילתות שלך מצומצמת, אני מוכנה לענות לך בצורה מסודרת. תפנה בשאילתא בכתב, תקבל תשובה מפורטת ומסודרת על הכול.

היו"ר ר' אדרי:

תודה.

כוכביות 41 ו-42

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שרת התקשורת ביום ה' בחשוון התשנ"ח (5 בנובמבר 1997):

חברת "בזק" יצאה במסע פרסום נרחב על השירותים המתקדמים של החברה, כמו כוכבית 42 וכוכבית 41, אף שבאזורים רבים בארץ, כמו רמת-גן, חלק מירושלים, ביישובי הגליל ועוד, עדיין לא פועלים שירותים אלו.

רצוני לשאול:

1. היכן עדיין לא פועלים שירותים אלה, ומתי "יזכו" גם יישובים אלה בשירותים המתקדמים של "בזק"?

2. האם גובה חברת "בזק" מחיר מלא, בדמי השימוש הקבועים, גם מאותם מנויים שאינם מקבלים את השירותים המתקדמים של החברה? מדוע?

שרת התקשורת ל' לבנת:

חבר הכנסת אדיסו מאסלה שואל לגבי שירותי הכוכביות 41 ו-42, מדוע בחלק מהיישובים עדיין לא פועלים השירותים הללו, ומתי הם יכללו, ולגבי התשלומים – אני מקצרת את השאלה, אני מייד אשיב את התשובה, ואני מניחה שהציבור יבין.

" . שפותחה במקורה בקנדה class 1. כוכביות 41 ו-42 הן חלק מקבוצת שירותים, מה שנקרא " ובארצות-הברית. תהליך הכנסת שירותים מתקדמים על-ידי חברת "בזק" הינו תהליך הדרגתי, שראשיתו בניסיונות טכניים ושיווקיים, המשכו הפקת לקחים מהשלב הראשון וסופו יהיה באספקת שירותים לכלל המנויים.

כמה שירותים מתקדמים כבר ניתנים לכלל המנויים, למשל, "עקוב אחרי", שיחה ממתונה, ניתנים היום לכל מנויי "בזק" בכל רחבי הארץ.

חבר הכנסת לובוצקי, אתה במתח? אני יכולה ללחוש לך, אני שומעת איך הם סופרים.

משה גפני (יהדות התורה):

אפשר לקבל הדלפה משם?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אחר כך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

השרה לבנת עמדת בכבוד בוועידת הליכוד. אני משוכנע שהפרעה כל כך קטנה לא מרגשת אותך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

לא, לא הפרעת לי, חלילה. זה היה סתם מילתא דבדיחותא, לא יותר מזה.

משה גפני (יהדות התורה):

שרת התקשורת ל' לבנת:

ובכן, חבר הכנסת מאסלה, לחברת "בזק" יש מרכזות משני סוגים: סוג אחד הוא מרכזת אמריקנית – אני לא אלאה אתכם בפרטים הטכניים – שמיוצרת על-ידי חברת "טלרד", והשני הוא מרכזת אירופית, הסיבה לעיכוב באספקת השירותים TMX. הראשון הוא SYSTEM שמייצרת חברת "תדיראן" – 12-הללו של כוכביות 41 ו-42 לכלל המנויים היא, שבמתג האמריקני, במקומות שבהם הוא נמצא, השירותים האלה כבר היו קיימים. במתג האירופי נדרש תהליך פיתוח ארוך ומורכב, שעיכב את אספקת שירותי הכוכביות למנויים המחוברים למרכזות הללו, שנקראות כאמור, בלשון המקצועית, SYSTEM-12.

שירותי הכוכביות עדיין לא פועלים בכ-950,000 קווים שמחוברים למרכזות הללו. הם מהווים בערך 38% מסך כל הקווים.

החלוקה בין שני סוגי המרכזות איננה גיאוגרפית, לכן יש מקומות בארץ, שבמקום אחד קרוב – זה ישנו, ובמקום אחר, שלכאורה זה לא הגיוני, זה איננו.

בימים אלה הושלם תהליך הפיתוח והחלה הפעלת שירותי הכוכביות בשאר האזורים. על-פי תוכנית "בזק", עד לסוף הרבעון הראשון של שנת 1998, שזה בתוך פחות מחצי שנה, בערך ארבעה חודשים, יינתנו השירותים לכל המנויים בכל רחבי הארץ.

2. חבר הכנסת מאסלה, חברת "בזק" גובה תשלום קבוע, מלא, מכל המנויים. הוא קבוע ואחיד לכולם. התשלום החודשי עבור קו טלפון הוא תשלום עבור שירות הנגישות, שהוא השירות שמחבר את המנוי לרשת הבזק הציבורית. הוא מאפשר ליזום ולקבל שיחות. ההשקעה בציוד שמחבר את המנוי לרשת, למשל חיבור בית המנוי לארון הספק, או רשת הגישה מהמרכזת לאזור המגורים וציוד במרכזת ציבורית, אמורה להיות מוחזרת לשיעורין באמצעות התשלום החודשי הקבוע.

התשלום הקבוע אינו כולל החזר על השקעות שנעשו לשם אספקת השירותים המתקדמים. מכאן ההצדקה לחיוב כלל המנויים בתשלום קבוע מלא, ללא כל קשר לשאלה בכמה שירותים מתקדמים נוספים הם יכולים לעשות שימוש. החיוב עבור השירותים הנפרדים, כוכביות 41 ו-42, נעשה בנפרד, כמו למשל תשלום קבוע נפרד על תא קולי, או תעריפי השיחות, לדוגמה: בשירותים "עקוב אחרי" וכוכביות 41 ו-42, כך שהסכום הקבוע שמשולם אינו נוגע לעניין זה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, גברתי. שאלה נוספת לשרת התקשורת?

אדיסו מאסלה (העבודה):

מסתפק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

בניין הדואר בג'וליה

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שרת התקשורת ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

בג'וליה נבנה בניין משולב, שחלקו תוכנן לפי בקשת רשות הדואר כשישמשתי ראש המועצה בג'וליה. לאחר גמר הבנייה חזרה בה רשות הדואר מהסכמתה לשלם למועצה את הכספים המתחייבים, וכיום עומד לו הבניין ריק, וכ-10,000 אנשים אינם מקבלים שירותי דואר זה שנתיים.

רצוני לשאול:

כיצד ניתן לפתור את הבעיה?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

רשות הדואר ניהלה מגעים עם המועצה המקומית בג'לג'וליה מאז 1995 לפתיחת סניף דואר בבניין שבנתה המועצה המקומית.

מאז תחילת המגעים דרשה המועצה המקומית מדי פעם דרישות חדשות, ובסופו של דבר הופסקו המגעים בין הצדדים, לאחר שכבר סוכם המחיר שתשלם הרשות למועצה המקומית, מאחר שהמועצה המקומית דרשה דרישות בלתי הגיוניות, שעמדו בניגוד לעקרונות שעל-פיהם ערך השמאי הממשלתי את השומה.

פרסומת סמויה בערוץ הילדים

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שרת התקשורת ביום י"ב בחשוון התשנ"ח (12 בנובמבר 1997):

ערוץ הילדים מוציא לאור עיתון ילדים בשם "כדור פורח". במסגרת שידורי הערוץ מופנים הצופים לא אחת אל העיתון על מנת לברר מידע מסוים או כדי לזכות בשי.

במכתב שהעתקו מצ"ב, בתשובה על פניותי, מסרה יושבת-ראש המועצה לשידורי כבלים, כי הוריתם לזכיינים לחדול מלקדם את העיתון באמצעות המסך, אך בפועל דבר לא השתנה.

רצוני לשאול:

1. מדוע ממשיך ערוץ הילדים לפרסם פרסומת כנ"ל?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת שרת התקשורת ל' לבנת:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בעלי הזיכיון ממשיכים בשידור פרסומת אסורה בערוץ הילדים, על אף הוראות המועצה לחדול מכך.

2. כיום אנו נאלצים להסתפק בריכוז הפרות בעלי הזיכיון שיובאו בפני השר בבואו לשקול הארכת הזיכיון. סנקציה נוספת אינה קיימת בחוק או בתקנות.

בקרום יובא לאישור ועדת הכלכלה הליך של חיובים כספיים, שלפיו יחויב בעל זיכיון בגין כל אי-עמידה בהוראות חוק הבזק, תקנותיו או כלליו. הליך זה הינו בעל חשיבות רבה לעבודת הפיקוח של המועצה לשידורי כבלים, ואנו רואים בו כלי עבודה אפקטיבי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על תשובותייך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לשואלים.

הצעות לסדר-היום

התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום בנושא: התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה – של שלושה חברי כנסת; מס' 3237, 3240 ו-3251. ראשון הדוברים, חבר הכנסת מיכה גולדמן – אינו נוכח. אני מזמין את חבר הכנסת עזמי בשארה. בבקשה, אדוני, שלוש דקות לרשותך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מצטער על שאיחרתי, חשבתי שחבר הכנסת מיכה גולדמן ידבר, הוא דווקא ביקש דחייה לשבוע הזה, והתרצינו לבקשתו. רצינו שהדין יתקיים בשבוע שעבר; בעצם זו הצעה דחופה מהשבוע שעבר.

על כל פנים, כבר נאמרו הרבה דברים בנושא של ג'ואריש. כולנו גם שמענו, אדוני היושב-ראש, שהשר לביטחון פנים היה בשכונה הזאת ברמלה, בעצם הוא בילה שם שעות רבות בשבוע שעבר, בניסיון להגיע לסולחה בין החמולות.

חברי הכנסת הנוכחים, מדובר ב-20 מקרי רצח בג'ואריש מאז 1991. אני מסתכל על היומן המשטרתי בשנה הזאת, אני חושב שחלקם הגדול מאז מאי 1997. אם אתה מסתכל, זה פשוט לא ייאמן מה שקורה שם. זו מלחמת מאפיה אמיתית. אני אקרא לכם רק דוגמאות מהיומן: ב-21 במאי 1997 – "אש אוטומטית נורתה לעבר חאמד ובשיר אל-ג'ארושי, שנסעו בכניסה לכפר". ב-10 ביוני 1997 – "עלי אבו-ג'אפר נרצח. שלושה מבני אל-ג'ארושי נעצרו". ב-5 באוגוסט 1997 – "ב-03:40 נורו יריות לחלון פתוח של בית משפחת קארג'ה. נהילה קארג'ה נפצעה". ב-25 באוגוסט 1997 – "לאחר דיווחים על חילופי אש בכפר איתרה המשטרה – לפי מיקום התרמילים – מקומות שמהם נורו יריות לעבר בני משפחת אל-ג'ארושי". ב-1 בספטמבר 1997 – פשוט רק כמה ימים עוברים בין מקרה רצח למקרה אחר, עד שהגענו ליריית טיל "לאו" ב-10 בנובמבר 1997 – על בית של אחת המשפחות שם.

אנחנו התרענו כל התקופה – גם בביקורים שלי ברמלה, גם בביקורים שלי בכפר ג'ואריש, גם בישיבות שלי עם נכבדי הכפר, לפני שהתחיל הגל הזה של הרציחות – על הסחר בסמים כבעיה העיקרית בכפר הזה.

רוב תושבי הכפר, השכונה הזאת, אם אתם רוצים, אינם מתעסקים בסמים או בפלילים. הם נופלים קורבן לבעיה הזאת של סחר בסמים.

דרך אגב, גטאות של ערבים בערים מעורבות במצב של אפליה לאומית, ללא תשתיות, ללא מדיניות חינוך, ללא מדיניות תעסוקה נאותה, ללא מועדונים, ללא תשתית מינימלית – כל מה שאכפת לממשלת ישראל בערים האלה הוא להעביר את הערבים ולרכז אותם בגטאות. הגטאות האלה הופכים לביצות, אפשר להגיד, שבהן צומחים בקטריות וחיידיקים של מסחר בסמים ופשעים למיניהם. אנחנו מתחילים לראות זאת בכמה גטאות של ערבים בערים המעורבות.

המקרה של שכונת ג'ואריש הוא החרף ביניהם. אבל אין בסיס למדיניות הנוכחית של המשטרה, לגשת לנושא הזה כאילו היה נושא של חמולות. הם גם מבקשים מאתנו וגם מבקרים אותנו, השרים, על כך שאנחנו לא מתעסקים אתם בסולחות בין החמולות.

אני, כחבר כנסת ערבי, מכריז כאן, שאינני מוכתר, אינני מתעסק ואינני מתכוון להתעסק בסולחות. מה עוד שבכפר כמו ג'ואריש לא מדובר במאבק בין חמולות, מדובר במאבק בין סוחרי סמים. שמעתם על סולחה בין סוחרי סמים, מאבק בין סוחרי סמים חפים מפשע ונופלים קורבן? זה לא מקרה ערבי, דרך אגב. המסחר בסמים הוא הרקע החרף ביותר לפלילים בכלל במדינת ישראל. המקרה של ג'ואריש הוא מקרה חריף במיוחד, ואנחנו רואים שהמשטרה לא נוקפת אצבע נגד המסחר בסמים בכפר ג'ואריש. יש לנו אפילו ספקות וחשדות, למה לא לעצור את סוחרי הסמים, ואחר כך, אם יש בעיה בין החמולות באמת, נעסוק בסולחה. אבל כל עוד יש מסחר בסמים ובעיות פליליות, לא יהיה אפשר בעתיד לעשות שום סולחה בין החמולות בכפר.

אדוני היושב-ראש, מדובר כאן בהרוג ה-20. בשנת 1991 נפתחו שני תיקים, ללא הרשעות. זה פשוט לא ייאמן. הכפר הזה דומה למחסן נשק. למה לא לוקחים את הנשק מהאנשים? למה האנשים מסתובבים עם נשק, דבר המאפשר את המשך הבעיות האלה?

אני מאוד מקווה, אדוני היושב-ראש, שמישהו יפריך את החשדות שלנו, שהם לא יהיו נכונים. אנחנו חושדים, שאם זאת היתה שכונה יהודית, המשטרה מזמן היתה פועלת ומפסיקה את המסחר בסמים. ואת שרשרת הרציחות.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. אני רק מקווה שיתחילו לפעול שם.

הי"ר ר' אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה גולדמן באותו נושא: התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה. בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כולנו היינו עדים בשבועות האחרונים, ובעיקר בשבועיים האחרונים, למה שעובר על העיר רמלה ועל שכונת ג'ואריש. אני חושב שמדינת ישראל לא יכולה לעבור לסדר-היום לנוכח מה שעובר שם.

שמעתי גם את חברי, ואני בטוח שכל חבר כנסת וכל מי שמכיר את מה שמתרחש ברמלה, וקיימנו על זה מפגש אחד במסגרת ועדת הפנים – אני יכול לומר כאן בצורה ברורה, שכל הסכסוך בג'ואריש ברמלה הוא לא סכסוך בין חמולות. זה סכסוך המבוסס על מלחמה של כנופיות, של סוחרים, של סרסורי סמים. כל הניסיונות ליצור כאן מצב מלאכותי, אין לו שום פתרון. צריך לדבר בצורה ברורה, חד-משמעית. קודם כול להבטיח לתושבי רמלה, לתושבי שכונת דן, לתושבי שכונת ג'ואריש, שכאן צריך להתמודד בצורה שתבטיח את שלומם של הילדים, של המשפחות.

אספתי נתונים לקראת הדברים שלי כאן מעל במת הכנסת. אתה רואה שבאוקלוסייה הערבית שם יש לא מעט משכילים. יש שם לא מעט סטודנטים, והרצח רודף אנשים תמימים, לא רק בתוך רמלה.

יש מי שמציע להעביר את החמולה הקטנה יותר מרמלה. אני לא מכיר עוד עיר ערבית שמוכנה לקלוט אותם, משום שהדימוי שנוצר שם בפועל מקשה. אני בטוח שמשטרת ישראל – ואני יכול רק להצטער על שהשר לביטחון פנים לא נמצא כאן – לו זה היה קורה בעיר גדולה במדינת ישראל, בתל-אביב, בחיפה או בירושלים, ההתייחסות היתה שונה. לצערי הרב, רמלה פחות חשובה והיא לא במוקד סדר-היום של צמרת המדינה.

נכון שמשטרת ישראל עושה היום יותר ממה שעשתה לפני שלושה וארבעה שבועות, אבל גם מה שהיא עושה היום לא מספיק. משום שגם מפקד המרחב ניצב-משנה צור וגם מפקד המחוז, למעשה

מוגבלים בכוחות כתוצאה מכך שלמטרה אין היכולת והאמצעים, משום שרמלה לא עומדת במקום גבוה בסדר העדיפויות.

השר לביטחון פנים ביקר שם ביום רביעי בשבוע שעבר, וקיים מפגש נוסף ביום שישי האחרון.

אני אומר לכם מעל במה זו, חברי חברי הכנסת, ואני אומר זאת לאזרחי העיר רמלה, יש לעשות כמה פעולות מאוד חשובות. קודם כול, לסגור את הפערים בין השכונות. ממשלת ישראל צריכה לעשות מאמץ ולהעמיד את האמצעים לרשות עיריית רמלה, כדי שזו תסגור את הפערים בין השכונות השונות בתוך העיר.

הופתעתי לשמוע, שחלק מן הבעיות הן לא רק כתוצאה ממלחמת הסוחרים בסמים, אלא יש שם גם בעיה אנושית אמיתית. יש שם בעיה קשה וכאובה לילדים שמגיעים לבתי-הספר – כבישים, מדרכות, גנים ציבוריים, מוסדות ציבור, התייחסות לבני אנוש.

אני מבקש מהשר לביטחון פנים, שלא נמצא אתנו, ואני בטוח שדברי יגיעו אליו: אדוני, אביגדור קהלני, השר לביטחון פנים, אני לא יכול לבוא אל השוטרים שלך ואל קציני המשטרה שמשדלים. אתה חייב להעלות את הנושא הזה על סדר-היום הלאומי ולהביא אותו לישיבת ממשלה, להתייחס אליו כאילו רמלה היא אחת משלוש הערים הגדולות; לקחת את הנושא הזה ולהתמקד בו ולהתמודד אתו כדבר מרכזי וחשוב של משטרת ישראל. משום שאם לא תתמודד עם הבעיה היום ברמלה, זה יקרה מחר בעיר אחרת ובערים שכנות לרמלה, ואת הדבר הזה יש לעקור מן השורש. ואם לא תעשו את המאמץ הזה, משטרת ישראל מחר, עם תוספת של 1,000 שוטרים ברחבי הארץ, לא תוכל להתמודד עם הבעיות הכאובות והקשות האלה.

בסיום דברי אני פונה מעל במת הכנסת אל חברי הכנסת שנמצאים כאן, מלבד אלה שהעלו את ההצעה לסדר-היום. אסור שהנושא הזה ירד מסדר-היום, עד שאנחנו נראה פעולה שנעשית במקביל על-ידי עיריית רמלה ועל-ידי משטרת ישראל והממשלה, כדי שנוכל להציל את אלה אשר באמת רוצים לחיות יחד ורוצים לראות את עתידם בעיר רמלה, בוודאי לא להפריע לשכנים בשכונת דן, שהחיים שם הפכו להיות בלתי נסבלים. לכן, אני מקווה שבעקבות ההצעה הדחופה לסדר-היום שלנו לפחות יידלק איזה פרוז'קטור, כדי שאפשר יהיה באמת לטפל בנושא הזה בצורה נכונה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מיכה גולדמן, על דבריך.

בחירת נציגי הכנסת לאספה הבוחרת את

חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, ברשותכם, אני מבקש להודיע את תוצאות בחירת נציגי הכנסת לאספה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל.

להלן התוצאות – הכוונה לאלה שנבחרו: חבר הכנסת אלכס לובוצקי, חבר הכנסת נסים דהן, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, חבר הכנסת שלום שמחון וחבר הכנסת רפאל אדרי.

נואף מסאלחה (העבודה):

מברוכ.

יוסי כץ (העבודה):

החזקת אותנו במתח.

היו"ר ר' אדרי:

אני מאחל הצלחה לחברי הכנסת שנבחרו לאספה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל.

להלן התוצאות: חבר הכנסת בנימין אלון זכה ב-26 קולות; חברת הכנסת נעמי חזן זכתה ב-28 קולות; חבר הכנסת מקסים לוי – ב-35 קולות; חבר הכנסת שמואל הלפרט – ב-45 קולות; חבר הכנסת אלכס לובוצקי – ב-48 קולות; חבר הכנסת נסים דהן – ב-51 קולות; חבר הכנסת שמריהו בן-צור – ב-58 קולות; חבר הכנסת רפאל אדרי – ב-63 קולות; חבר הכנסת שלום שמחון – ב-74 קולות.

אני מאחל הצלחה לחברי הכנסת שנבחרו.

הצעות לסדר-היום

התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים באותו נושא. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אנחנו דנים בהתגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה. בבקשה, אדוני.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רואה שממשלת ישראל עדיין ממשיכה באותו יחס ובאותו זלזול גם ביום זה בעניין ג'ואריש, בעניינם של האזרחים הערבים במדינה הזאת במיוחד, ובעניין הציבור בכלל. עוד לא היה כדבר הזה, שממשלת ישראל תיעדר בכלל מהכנסת, כשאינן לא שר מייצג, לא סגן שר, לא מישהו שעונה ולא מישהו שמשגיב. זה מעיד על הזלזול ועל היחס לבעיות.

הבעיה של ג'ואריש איננה חדשה. תושבי שכונת ג'ואריש ברמלה נעקרו מכפר מולדתם קטרה, גדרה של היום, למי שאיננו יודע. הם עברו לשם ב-1948, וחיו שם ככל האדם, עד אשר התגלע סכסוך מקומי בין אנשי שררה וכוח ופורעי חוק, ואף אחד לא הניד עפעף, אף אחד לא התייחס לזה ולא התחשב בזה, גם כאשר נרצחו בשכונה הזאת 20 תושבים ערבים. מתי התחילו להתייחס אל הנושא והעניין הציבורי התעורר? כאשר באחד המקרים טיל "לאו" שנורה באותה שכונה פגע בבית של השכונה האחרת, השכונה היהודית. אז התעוררה דעת הקהל, קם הציבור בישראל, פתאום יש משטרה, פתאום יש השר לביטחון פנים, פתאום יש ועדת הפנים של הכנסת, כולם דנים ובוחשים בקערה הזאת.

תראו גם מה הם מציעים, תמיד בדרך הקלה. המשטרה עשתה פשע כאשר לא תפסה את העוברים על החוק ולא העמידה אותם למשפט, עד הרגע הזה היא אפילו לא מנסה לפענח את הרציחות שקורות שם. במשך השנים האחרונות קרו כמה מקרי רצח, ועד היום אף אחד לא הועמד לדין. שמעתי, מספרים שם, שאנחנו יודעים מי הרוצחים אבל אין לנו ראיות. מה זה "אין לנו ראיות"? מה תפקידכם? בשביל מה אתם משטרה?

אני שואל: אילו קרו הרציחות האלה על רקע אחר והיה נרצח שם אזרח יהודי, חס וחלילה – אני לא רוצה שאף אחד ירצח – אם היה לסכסוך הזה גוון ביטחוני או פוליטי כלשהו, האם גם אז היינו שומעים את התשובות הקלוקלות האלה: אין לנו כוח אדם, אנחנו לא מצליחים למצוא ראיות? למה כל העניין התעורר? כי זה יצא מתוך המעגל של ערבים בתוך ערבים, או אפילו איים לצאת בצורה כלשהי.

לכן אני אומר, שהפושע הגדול בג'ואריש הוא משטרת ישראל והשר לביטחון פנים, שמפקד על המשטרה הזאת. למה הם לא ממלאים את תפקידם? למה הם לא משליטים בשכונה הזאת חוק וסדר? הם עושים לעצמם עבודה קלה ובאים בהצעות כמו "נעביר אותם". לאן תעבירו אותם – למשולש? לערים ערביות אחרות? מה פתאום ולמה להעביר אותם? האם זה פתרון? בכל מקום שיש סכסוך ורצח מעבירים את התושבים ועוקרים אותם? מי אמר שזה פתרון וזה יכול לשים קץ למצב בצורה כלשהי? מה שמנסים לעשות כאן הוא להוסיף חטא על פשע.

לכן, תפקידה, חובתה ואחריותה של משטרת ישראל לטפל בעניין הזה בידיים נקיות, במלוא תשומת הלב ובדרך נכונה, ולא להמשיך וכאילו להתעלם ולהציע עבודה קלה. אם יכול להיות פתרון בצורה כלשהי – כמובן רק בהסכמתם של התושבים – הפתרון היחיד הנכון במקרה של העברה הוא להחזיר

אותם לכפר מולדתם, למקום שבו נולדו. מה הבעיה – שיחזרו לקטרה, שם הם נולדו וחיו שנים רבות, שם אדמתם ושם מכורתם. למה שלא יחזרו לשם ולמה לחפש להם כאילו מקום אחר? תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, על דבריך.

חברי הכנסת, אני מבין שאין שר ששייב על ההצעה לסדר-היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש ממשלה?

מיכה גולדמן (העבודה):

אני חושב שצריך למחות על כך. הערה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, דחינו את הדיון מהשבוע שעבר בשביל שיהיה שר.

היו"ר ר' אדרי:

הערה? בבקשה, אדוני.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני חושב שבנושא כל כך מרכזי לא ייתכן שלא תהיה פה נציגות של ממשלה – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אני מתפלא עליך, יש ממשלה?

מיכה גולדמן (העבודה):

מה שאנחנו רואים כאן היום מוכיח שאין לנו ממשלה בנושאים רגישים שעומדים על סדר-היום הציבורי. מה שקורה ברמלה כשאינן נציג של ממשלת ישראל, זה דבר חמור ביותר. אני מבקש למחות, באמצעות יושב-ראש הישיבה ובאמצעות יושב-ראש הכנסת, גם במזכירות הממשלה, על כך שהשר לביטחון פנים לא נמצא כאן ועל כך שאין פה שום נציג של הממשלה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. אנחנו נסב את תשומת לב הממשלה לסוגיה הזאת. גם לפי התקנון השר איננו חייב להשיב.

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

בשבוע שעבר נדחה הדיון כדי שיהיה שר.

היו"ר ר' אדרי:

אין מה לעשות, אני רק יכול להסב את תשומת לב של הממשלה ואת תשומת לבו של ראש הממשלה. הממשלה אינה מחויבת להשיב. זה התקנון.

מיכה גולדמן (העבודה):

ידענו שאין ממשלה, היום אנחנו גם רואים את זה.

היו"ר ר' אדרי:

הצעה אחרת לחבר הכנסת טלב אלסאנע. הוא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא היתה תשובה, אז אי-אפשר להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

על-פי התקנון אפשר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ביקשתי הצעה אחרת כדי לומר, כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שלא רק שהשר לביטחון פנים לא נמצא כאן במהלך הדיון על ג'ואריש, גם כשיש שם בעיה המדיניות שלו בעצם לא קיימת. אני יכול לציין, שכאשר גורמי הביטחון במדינת ישראל מעוניינים, הם יכולים להגיע לכל מקום. ראינו שהם ניסו להגיע לרבת-עמון. ראינו שכשהם רוצים לתפוס חוליה פלסטינית – מה שקרה בצורף – זה נעשה. אבל, כשהם רוצים לגלות אוזלת-יד, רבע שעה מתל-אביב, בלבה של רמלה יש עד היום יותר מ-28 קורבנות של רצח ואין עצורים. איך עולה על הדעת שאנשים רוצחים זה את זה והמשטרה מגלה אוזלת-יד מדהימה, בלי להביא את האחראים לדין? אוזלת היד הזאת היא שמעודדת את מעשי הרצח והרצח שכנגד.

משפט אחרון, כבוד היושב-ראש, אני סבור, שמה שקורה בג'ואריש איננו אך ורק בעיית ג'ואריש. זוהי בעייתה של הממשלה ובעייתה של עיריית רמלה, ועליה להתמודד עם הבעיה בצורה אחרת. כל עוד המצב נמשך, הן לא יכולות להטיל את האחריות על תושבי ג'ואריש בלבד.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. הצעה אחרת לחבר הכנסת אחמד סעד, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אדוני, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לפי דעתי מה שצריך לעשות בג'ואריש הוא להתמודד עם הרקע שהביא למרחץ הדמים ולמצב הנורא היום. צריך לנהל מלחמה ממשית נגד כנופיות הפשע, ועל הממשלה מוטלת האחריות להצלת ג'ואריש מההזנחה, אם זה בפיתוח ואם זה בחינוך.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת אחמד סעד. הצעה אחרת לעבד-אלוהב דראושה, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכה גולדמן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בעצם, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש להעביר את הצעתנו של שכני הטוב, חבר הכנסת מיכה גולדמן. יש לי הזכות לפי התקנון.

הי"ר ר' אדרי:

זכותך, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הבעיה בג'ואריש היא תוצאה של מדיניות אפליה ושל הזנחה, קודם כול במערכת החינוך. אני מכיר את מערכת החינוך ברמלה כולה ובג'ואריש במיוחד. יש הזנחה של העירייה והזנחה של משרד החינוך וכל המוסדות. יש נוער שאף אחד לא מטפל בו. הסמים הם תוצאה של ההזנחה והאפליה. הקורבנות הנופלים הם תוצאה של מדיניות הזנחה ואפליה. לצערי הרב, הממשלה אינה נוקטת שום אמצעים כדי למנוע המשך הזנחה ואפליה, לכן אני חושש שמעשי האלימות ימשכו ואנשים יפלו כקורבנות, ונסתפק כאן בהצעות לסדר ובדיונים. השר לביטחון פנים לא עושה שום מאמץ רציני כדי לפתור את הבעיה. הפתרון הוא קודם כול לעשות צדק עם אנשי ג'ואריש, לפני שעוצרים ולפני שמביאים למשפט. קודם כול, לעשות צדק עם הילדים של ג'ואריש, עם הנשים והגברים של ג'ואריש. אחר-כך אפשר יהיה לפתור את בעיית הסמים והאלימות.

הי"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. הצעה אחרת לחבר הכנסת וליד צאדק. אתה מבקש להסיר את הצעתנו של חבר הכנסת בשארה?

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

כן. אדוני היושב-ראש, אני חושב, שהעדר נציג של הממשלה בישיבה זו, לאחר שהבטיחו בשבוע שעבר שיהיו פה, הוא אינדיקציה ליחס המזלזל כלפי האוכלוסייה הערבית.

מה שקורה בג'ואריש הוא טרגדיה אחת גדולה. אני רוצה להזהיר מכאן ולומר, שכל מי שחושב להעביר את המשפחות האלה לכפרים הערביים, ייתקל בסירוב מוחלט. שמעתי שרוצים להעביר אותם לג'לג'וליה, לכפר-קאסם, לכפר-ברא. אני רוצה להגיד בשמם, שאין כל מקום לאנשים האלה שם, מכיוון שמקומם בג'ואריש, או שיחזירו אותם למקום שבו נולדו אבותיהם. אני חושב שהפתרון צריך להיות יישור כל ההדורים, כל הדברים הרעים שיש שם, ובכלל זה ההזנחה במערכת החינוך ובמערכת הבריאות, וגם המשטרה צריכה לעשות יותר ממה שהיא עושה עכשיו.

אני רוצה לחזור ולהזהיר, שלא כל אחד שרוצה לריב עם מישהו, צריך להפריד אותו ולהגלות אותו לכפרים אחרים. אין בכפרים הערביים תשתיות כדי לקלוט את 250 התושבים של המשפחה השנייה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. יש חברים המבקשים להסיר, יש חברי כנסת המבקשים לקיים דיון במליאה, ויש גם כאלה המבקשים להעביר לוועדה.

חבר הכנסת מיכה גולדמן, האם אתה מסכים להעביר לוועדה?

מיכה גולדמן (העבודה):

דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת עזמי בשארה?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם.

חברי הכנסת, ניגש להצבעה. מי בעד העברת הנושא לדיון במליאה, מי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 12, נגד אין, נמנעים אין. ההצעה לסדר-היום בדבר התגברות האלימות בשכונת ג'ואריש ברמלה, עוברת לדיון במליאת הכנסת.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור

לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון הבא: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), של חבר הכנסת יוסי כץ, בקריאה ראשונה. אדוני, בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מטרתה של ההצעה הזו היא לאפשר ליושב-ראש ההסתדרות או ליושב-ראש ההסתדרות העובדים הלאומית, כלומר לשני ראשי האיגודים המקצועיים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תהיה היום הצבעה?

הי"ר ר' אדרי:

בהחלט. אתה בעד הצבעה היום?

יוסי כץ (העבודה):

כן.

הי"ר ר' אדרי:

ההצבעה תתקיים היום.

יוסי כץ (העבודה):

ובכן, מטרת ההצעה היא לאפשר לראשי שני האיגודים המקצועיים הגדולים ביותר במדינה לכהן בו-זמנית כחברי כנסת וכראשי האיגוד המקצועי. אך ורק להם, זאת אומרת אך ורק ליושב-ראש ההסתדרות וליושב-ראש הסתדרות העובדים הלאומית.

תאמרו, מה פשר ההצעה הזו, הלוא החלטנו בקדנציה הקודמת לאסור כפל תפקידים. ובכן, אתה בודק ומוצא, שמדינת ישראל, אם החוק הזה ייכנס לתוקפו, תהיה המדינה הנאורה היחידה שאין בה ייצוג בפרלמנט לאיגודים המקצועיים. זה קיים רק במדינות פאשיסטיות או במדינות טוטליטריות. אין מדינות שאין בהן ייצוג אותנטי לאיגודים המקצועיים.

במדינת ישראל אין, לצערי, חוקה. לא רק שאין בה חוקה, הזכויות החברתיות אינן מעוגנות בחוקי יסוד. לא זו בלבד, אלא שבמדינת ישראל זכותו של האדם העובד להתארגן, זכותו של האדם העובד לשבות – אגב, של ארגוני המעבידים להשבית – הזכויות האלה אינן מעוגנות בחוקי היסוד שלנו. גם זה חריג לעומת המדינות הנאורות בעולם.

בעיני, איגוד מקצועי חזק בלי קשר לממשלה, תהא זו ממשלת עבודה או ממשלת ליכוד, כל ממשלה שהיא, איגוד מקצועי חזק הוא חלק מהבלמים והאיזונים של הדמוקרטיה. חד וחלק. ואין זה משנה מיהו ראש הממשלה, ממש לא רלוונטי, כל ראש ממשלה, חשוב שיהיו בלמים ואיזונים בכנסת, ולצערנו חוק הבחירה הישירה איננו מספק זאת. המקום השני, בדמוקרטיה הפנימית בתוך המפלגות. לכן גם אני נאבק על דמוקרטיה פנימית במפלגה שלי, ואני מזדהה עם אלה בליכוד שנאבקים על

הדמוקרטיה הפנימית אצלם, כי זהו נדבך חשוב מאוד בדמוקרטיה במדינה כולה. זהו חלק מהבלמים והאיזונים, ואיגודים מקצועיים חזקים גם הם חלק מהבלמים והאיזונים.

לכן, הצעה זו נועדה לאפשר ליושב-ראש ההסתדרות לכהן בכנסת. דבר זה יחזק את האיגודים המקצועיים. אנחנו מטילים עליו מגבלות, לפי הצעת החוק, הוא איננו יכול לקבל שכר, הוא איננו יכול לקבל טובות הנאה, אנחנו לא רוצים שיהיה איזה יצור בכנסת שיש לו מבחינה כספית או מבחינת טובות הנאה אלו שהן פריווילגיות, אבל אנחנו רוצים לאפשר לו לומר את דברו של האדם העובד.

מרבית הציבור במדינת ישראל הם עובדים שכירים, ואין שום סיבה בעולם שלא לתת לראשי האיגודים המקצועיים שלהם, ולהם בלבד, אפשרות להיות מיוצגים בכנסת. אנחנו לא מדברים על רשויות מקומיות, אנחנו לא מדברים על איגודים מקצועיים נוספים, אנחנו לא מדברים על איגודים ארציים, אלא על מי שעומד בראש הפירמידה, שיהיה כאן בכנסת הזאת, כדי שאם יעלו חוקים שנוגעים לאדם העובד, שנוגעים למשטר חירום כזה או אחר, יהיה כאן בכנסת הזאת, מעל הדוכן הזה, הנציג הבכיר ביותר של העובדים במדינת ישראל. זה דבר חשוב ביותר, וצריך לנתק אותו לחלוטין מהאנשים שמדובר בהם. שניהם חברי הטובים, אני מעריך אותם באופן אישי, אבל הדבר לא רלוונטי להצעת החוק שלי.

יותר מזה, מבחינתי, באופן אישי יכול להיות אפילו שאני מזמין כאן חבר כנסת נוסף מרשימתי, רשימת מפלגת העבודה. זה לא רלוונטי לחלוטין. מה שחשוב הוא לחזק את האדם העובד במדינת ישראל, לחזק את האיגודים המקצועיים, לחזק את הבלמים והאיזונים על הממשלה, על כל ממשלה. צריך שיהיה בכנסת, כפי שקיים בכל מדינה דמוקרטית ונאורה, ייצוג של האיגודים המקצועיים.

אני פונה לחברי הכנסת ומבקש שהצעת החוק הזאת תתקבל פה אחד, כדי לבטא גם את העמדה של כל אחד ואחד מכם לגבי העובדים השכירים במדינת ישראל ולהסכים כולנו שאנחנו מגבילים את עצמנו אך ורק לבעלי התפקידים האלה; לא פורצים גדרות, לא מתכוונים לטרפד את החוק שאוסר עיסוקים נוספים. אנחנו נקבע את המגבלות לגבי ההטבות שלהם, ובדרך הזו נחזק את המשטר הדמוקרטי של מדינת ישראל.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יוסי כץ, על הצעתך ועל דבריך. אנחנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – לחבר הכנסת משה גפני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני תומכת בהצעת החוק של חבר הכנסת יוסי כץ. בהנחה שההכרעות בכנסת קובעות במידה גדולה ביותר לא רק את רמת החיים של העובדים, בשאלות מיסוי, בשאלות שקשורות בתקציבים של משרדים, כמו חינוך, רווחה ובריאות, אלא גם, למשל, העובדה שהכנסת לא חוקקה עד היום חוק שמגן על זכות השביתה והזכות להתארגנות של איגוד מקצועי, והעובדה שהכנסת דחתה את הצעת חוק זכויות חברתיות, מלמדות שיש כאן בעיה רצינית ביותר – – –

נסים דהן (ש"ס):

היא דחתה מפני שזה היה חוק-יסוד, לא מפני שהתנגדו לזכויות חברתיות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל אני קובעת שיש לנו בעיה בנושא הזה. חברי הכנסת, אנחנו נמצאים בעידן שבו שאלת תרבות השלטון היא שאלה מרכזית ומכרעת. הקשבתי היום לדיונים הרבים שהדהדו בתקשורת, ואני חושבת שהעניין איננו אישי כזה או אחר, אלא יש לנו בעיה רצינית ביותר. לאט לאט אנחנו מידרדרים לעידן הפחד במערכת השלטונית הישראלית. אף-על-פי שאין חלקי עם חברי הכנסת של הליכוד ואין לי עניין להתערב בעניינים הפנימיים של מפלגה זו, אני רוצה לומר מה המשמעות הכללית שיש למה שקורה לגבי החברה הישראלית, הכנסת והתרבות הפוליטית שלנו.

אני לא חושבת שאנחנו יכולים לשבת בשקט כאשר פקיד בכיר מודיע ברבים, שאם עד עכשיו הוא עסק בתכנון החיסולים, מעכשיו הוא יעסוק בזה בפועל, הוא יבצע את החיסולים. אני חושבת שזה דבר נורא ואיום במדינת ישראל. אני חושבת, שאם אנשים כאלה מגיעים לדרגות כל כך בכירות במערך השלטוני של מפלגה שהיא מפלגת שלטון, במשרד שהוא משרד ראש הממשלה, והם מאיימים על שרים, על חברי כנסת, על נושאי תפקידים בתוך המפלגה, אז אנחנו מגיעים לעידן הפחד. ובעידן הפחד, מי שיגיעו לשלטון יהיו הגרועים ביותר; יהיו אלה שיהיו מוכנים למכור את כבודם, את עצמאותם ואת דעתם תמורת נתח שלטון.

לכן אנחנו נמצאים ברגע גורלי לדמוקרטיה הישראלית. זה לא עניין פנימי של הליכוד, זה לא עניין פנימי בין שר לבין מישהו שהוא מעסיק בתפקיד בכיר, זה עניין של הדמוקרטיה הישראלית. אם אנחנו לא נתעורר ולא נגן על עצמנו ועל הדמוקרטיה, אנחנו עלולים להתעורר למציאות חשוכה ביותר.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רשימת הדוברים נעולה. אני מדלג על חברי הכנסת שלא נמצאים באולם. ראשון הדוברים – חבר הכנסת רן כהן; אחריו – חבר הכנסת אפי אושעיה, ואחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

יונה יהב (העבודה):

הי"ר ח' דיין:

לא אישרת את ההשתתפות שלך. צריך לבוא לאשר פה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, לעתים נדמה לי שאנחנו מגיעים מהיסטוריה של קיצוניות מצד אחד להיסטוריה של קיצוניות מצד אחר. היתה לנו בעיה לגבי הנושא של כפל תפקידים, והחלטנו לחסל אותה, והחלטנו למנוע מחברי הכנסת למלא תפקיד או עיסוק כפול. אבל לא יכול להיות שאנשים בארץ הזאת לא יהיו מסוגלים לצמוח ברקמה הציבורית הטבעית ביותר שלה אל התפקידים, ומהם להגיע לכנסת ולהמשיך להיות בכל זאת פיגורות בתוך הארגונים שלהם. כמו כן, אי-אפשר להפוך את חברי הכנסת, את הכנסת, לאנשים עקורים מכל הפעילות הציבורית והפוליטית שמתקיימת בארץ, ברשויות המקומיות, בהסתדרות הכללית, בהתאחדות האיכרים, במועצות האזוריות. מרוב קיצוניות, אם אנחנו לא מגיעים לפגיעה טוטלית ואנושה, אנחנו לא מתקנים את עצמנו. לכן, בדיון כאן נופל העניין הזה – האם יושב-ראש ההסתדרות יכול להיות חבר כנסת, כן או לא.

אם כל אזרח במדינת ישראל היה עוצם את העיניים, שם את הראש על הכרית ושואל את עצמו את השאלה הזאת, הוא היה פשוט מתפוצץ מצחוק על עצם קיומה של השאלה, האם נציג העובדים מספר אחת במדינה יכול להיות חבר כנסת. זה כמעט מתבקש מאליו להגיד שהוא מוכרח להיות חבר כנסת. משום שכאן, בבית הזה, מהבמה הזאת, בוועדות של הכנסת, כאן מעצבים קודם כול את רמת החיים, את רמת השכר, את רמת הרווחה, את רמת התפקוד ואת תנאי העבודה. לכן, להגיד שלאדם המופקד על הדברים האלה ונבחר מטעם העובדים להיות יושב-ראש שלהם אסור להיות בבית הזה, אין דבר יותר אווילי מזה, אין דבר יותר מדהים מזה, אין דבר יותר מוזר מזה.

בחוק כתוב, שיושב-ראש התאחדות התעשיינים יכול להיות חבר כנסת; יושב-ראש התאחדות האיכרים יכול להיות חבר כנסת; יושב-ראש התאחדות הבנקים יכול להיות חבר כנסת; כל יושב-ראש הארגונים העסקיים יכולים להיות חברי כנסת. לא כתוב שהם מנועים. מי לא יכול להיות? מי שעומד מולם בתור נציג העובדים בכל משא-ומתן בין עובד למעביד, הוא גם הנציג של שלושת-רבעי מיליון חברים בהסתדרות. בעצם הוא מייצג את כל עובדי המדינה, כי בצווי ההרחבה זה חל מייד על כל העובדים. זה שמייצג את המון אזרחי המדינה, שזקוקים לייצוג הזה בבית הזה, הוא מנוע. אבל כל אלה שעומדים מולם יכולים להיות חברי כנסת. הרי אין דבר יותר זר ומוזר מזה.

חברות וחברים יקרים, ההסתדרות היא לא רק נציגת העובדים. ההסתדרות היא תנועה חברתית שבאה לטפל בכל מרכיבי הקרע החברתי. קחו לדוגמה היום, הממשלה הזאת עם ראש הממשלה המנופח הזה, שכל פעם בא לכאן ואומר: איזו צמיחה כלכלית, איזו כלכלה נהדרת יש לנו. היום מתברר שיש יותר מ-8% אבטלה, 180,000 מובטלים. יושב-ראש ההסתדרות לא יוכל לבוא לכאן, לזעוק את זעקת המובטלים ולהילחם על תעסוקה מלאה? רק מי שעסוק כל היום באיווט ליברמן בפנים-בחוץ, בפנים-בחוץ, ויכול לשגע את כל השרים, יכול להרשות לעצמו שדבר כזה בכלל יתקיים.

החוק הזה הוא ממש חיוני לתיקון, ואני מברך את ידידי חבר הכנסת כץ על ההצעה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת אפי אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לברך את חבר הכנסת יוסי כץ, שהיה בזמנו היועץ המשפטי של מועצת פועלי חיפה. אנחנו שיתפנו פעולה כשהייתי מזכיר מועצת פועלים, והוא עזר לא אחת בעצות משפטיות.

אני מספר על ההיסטוריה גם של יוסי כץ וגם שלי לא בשביל לעשות "חיים שכאלה" על פעולותי בהסתדרות, אלא לחזק את חבר הכנסת יוסי כץ בהצעתו.

אני חושב, שיש משמעות גדולה מאוד לכך שחוק מהסוג הזה יעבור היום בכנסת, משום שיש בזה מסר לציבור העמלים במדינת ישראל, שחברי הכנסת מכירים בציבור העובדים, מכירים בחשיבות של ציבור העובדים ונותנים ביטוי לעובדים בכל מקום – בסדנה, במפעל, במלון, במשרד. בכל מקום שבו הם מועסקים נותנים בהם אמון ונותנים להם חיזוק בכך שהנציג הבכיר שלהם בהסתדרויות השונות יהיה בבית-המחוקקים של מדינת ישראל.

אנחנו מרבים לדבר כאן באולם המליאה על החשיבות של עיירות הפיתוח, של שכונות המצוקה, על החשיבות שאנחנו מייחסים לדאגה לאזרח הקטן. והנה, יש לנו הזדמנות היום כחברי הכנסת לבטא את כל האמירות שלנו באופן מעשי. כי אם, חס וחלילה, הצעה מהסוג הזה לא עוברת, מה נאמר לאזרחי ישראל העובדים? – שאנחנו לא חושבים שהם ראויים לבוא לידי ביטוי, באמצעות נציגם, בבית-המחוקקים של מדינת ישראל.

ועוד, איזה מין בית-מחוקקים היינו רוצים שיהיה לנו, במיוחד בעקבות הפריימריס? בית-מחוקקים של אנשים עשירים, חזקים, שיכולים להשפיע על קבוצות אוכלוסייה באמצעות בעלי ההון, או שאנחנו רוצים שיהיה ביטוי לכל האוכלוסייה במדינת ישראל, לדתיים ולחילונים, לעובדים ולאחרים? והנה ההזדמנות לתת ביטוי לציבור העובדים בעצם ההצבעה שלנו.

אני מנסה לדמות לעצמי איזה מין חברה היתה במדינת ישראל לולא היתה הסתדרות העובדים. אני יודע שיש אופנה כזו, לתקוף את ההסתדרות, לתקוף את העובדים. אני מבין את המעסיקים. כשהמעסיקים תוקפים את ההסתדרות, להם זה נוח לתקוף את ציבור העובדים, שיהיה ציבור עובדים קטן, שיהיה ציבור עובדים חלש, שלא יעמוד על זכויותיו, לא יקבל את התנאים הסוציאליים המגיעים לו על-פי חוק, לא ישפרו את התנאים שלו בהסכמי עבודה. ודאי שלבעלי ההון במדינת ישראל יש עניין בהסתדרות חלשה.

אם אנחנו רוצים וחפצים בחוסן דמוקרטי, עם הסתדרויות עובדים חזקות, גם ההסתדרות החדשה וגם ההסתדרות הלאומית, וציבור עובדים חזק במדינת ישראל, יש לנו הזדמנות, בהצבעה שלנו היום, להצביע עבור כפל התפקידים ובכך גם למסור מסר לציבור שאנחנו כל כך חפצים ביקרו. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אפי אושעיה. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני חרד לכרסום באופי הדמוקרטיה בארץ, מהניסיונות לפגוע ולכרסם בחיים הדמוקרטיים.

מה שהתרחש בחודש האחרון בתוך מפלגת הליכוד משקף את הזיהום הנורא המסכן את הדמוקרטיה. אנחנו עדים לכך שבכמה מפלגות עברו מחיים דמוקרטיים למציאות של כנופיות.

אני רוצה לברך את חבר הכנסת כץ על הצעת החוק. אני לא יכול להבין, אדם שמופקד על הנהגת הציבור הרחב ביותר במדינה, ציבור העובדים, אחראי בצורה ארצית, הוא לא יכול להיות חבר כנסת כדי להגן על הציבור הזה. זה לא ראש מועצה שיומם ולילה שקוע בעניין המועצה שלו. זה אדם, שיש קשר הדוק בין התפקיד הציבורי שלו כאחראי בהסתדרות ובין היותו איש פוליטי, שצריך באמת להגן על האינטרסים של הציבור שהוא מופקד עליו. אני הייתי בכמה מפעלים ובאירועים עם חבר הכנסת עמיר פרץ ואני ראיתי כמה זה חשוב שראש ההסתדרות יהיה גם חבר כנסת.

לכן, אני מברך אותך על ההצעה ואני אתמוך בה. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חבר הכנסת חגי מירום.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בראשית דברי אפתח בברכה לחבר הכנסת מן המניין, חבר וידיד של כולנו, של כל הבית הזה, חבר הכנסת אבי יחזקאל, על הזיכוי שלו. אני בטוח שכל חברי מצטרפים לברכות האלה ומחזיקים לו אצבעות. הוא ראוי לזיכוי הזה.

אפי אושעיה (העבודה):

יישר כוח.

נואף מסאלחה (העבודה):

כל הכבוד לך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כשאנחנו עוסקים בחוק כפל תפקידים של יושב-ראש ההסתדרות, אנחנו צריכים להביא בחשבון גם את המסר שאנחנו רוצים למסור לציבור. מחד גיסא אנחנו בטוחים שיושב-ראש בהסתדרות; מאידך גיסא, אנחנו גם רוצים שהוא יהיה חבר הכנסת הכי full time ההסתדרות יהיה טוב. כך אנחנו מצפים מכל חבר כנסת, שהוא ימלא את תפקידו על הצד הטוב ביותר. אנחנו גם בטוחים שיושב-ראש ההסתדרות הוא ימלא את תפקידו על הצד הטוב ביותר.

נראה שהרציו שעמד מאחורי זה הוא שזה בלתי אפשרי. אי-אפשר להיות יושב-ראש הסתדרות טוב מאוד, להקדיש את מלוא הזמן לרווחתם של העובדים, לטובתם של העובדים, להבטחת זכויותיהם של העובדים, ובד בבד לשבת גם בכנסת ולחוקק חוקים שלא תמיד עולים בקנה אחד, בראייה הכוללת, עם טובתם, זכויותיהם וחובותיהם של העובדים. לכן, זו בעיה.

הבעיה היא בעיה אמיתית, אבל – וכאן, אדוני היושב-ראש, אני אומר "אבל" גדול – אם לא היה החוק הזה, אני חושב שהיינו צריכים לחוקק חוק שיאמר, שמי שנבחר ליושב-ראש ההסתדרות, אוטומטית נהיה חבר הכנסת.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ה-121.

נסים דהן (ש"ס):

לא, ה-120 ישריינו מקום אחד ליושב-ראש ההסתדרות.

חיים אורון (מרצ):

נסים דהן (ש"ס):

נמצא את הדרך. זו הבעיה שלך? חבר הכנסת אורון, אני מבטיח לך, שכאשר נשב ביחד נמצא את הדרך. פתרנו הרבה בעיות. זו תהיה הבעיה הכי קטנה. אין חוק כזה, אבל היה צריך לחוקק חוק שקובע, שיושב-ראש ההסתדרות נהיה אוטומטית חבר הכנסת, בלי ללכת לבחירות, וזאת רק מהסיבה הפשוטה, שמי שהוא נציג ציבור אמיתי הוא מי שנבחר ישירות על-ידי אותם אזרחים שהם בראש ובראשונה חברי ההסתדרות, כי מי שהוא חבר ההסתדרות הוא אזרח שאכפת לו מתנאי העבודה, מתנאי ההעסקה של העובדים, מזכויותיהם של העובדים. אלה האזרחים שאכפת להם. אם אכפת להם והם בחרו לעצמם נציג, לדעתי הוא ראוי להיות גם בכנסת.

אבל, אני בכל זאת חוזר על ההערות הראשונות שלי. אני לא חושב שאנחנו יכולים להתעלם מהמציאות ולחשוב שמי שהוא יושב-ראש ההסתדרות יכול למלא בקלות גם את תפקידו כחבר הכנסת, ולו רק מהסיבה הפשוטה – ואני חושב שזה היה הרציו שעתיד מאחורי ביטול כפל התפקידים – – –

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, מיצית את הזמן העומד לרשותך. תודה.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסיים.

הרי מה יכול להיות בכפל תפקידים? מה שיכול להיות הוא, שאדם שמסור לתפקיד מסוים, קשה לו לראות את הדברים בראייה כוללת. הוא מרוכז רק בתפקיד השני שיש לו. ליושב-ראש ההסתדרות יהיה קשה לחוקק חוק שהוא לטובת כל העם. לפעמים החוק הוא על חשבון העובדים, אבל הוא לטובת כל העם. אני לא יודע אם יש מקרה כזה. יכול להיות שזה מקרה היפותטי, אבל יכול להיות שנצטרך לחוקק חוק שהוא לטובת קיומו של העם, על חשבון העובדים. מה יעשה יושב-ראש ההסתדרות, הוא ייצג את העובדים או שהוא ייצג את העם? אתה תהיה בדילמה קשה, אדוני יושב-ראש ההסתדרות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

העובדים הם העם.

נסים דהן (ש"ס):

אבל לפעמים יש ניגוד אינטרסים.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, עם כל הכבוד, אתה צריך לסיים.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסיים.

אני בכל זאת תומך בחוק ומאחל ליושב-ראש ההסתדרות להיות, אחרי שהחוק יתקבל בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, כשיגיע הזמן, עוד הרבה זמן יושב-ראש ההסתדרות.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. חבר הכנסת חגי מירום, ואחריו – חבר הכנסת וליד חאג'י-יחיא.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני יושב-ראש ההסתדרות, נפלה לידי הזכות לחוקק את החקיקה הזו, שמונעת ככל תפקידים בכנסת. הייתי אז יושב-ראש ועדת הכנסת, ואנחנו עסקנו בדיונים בלתי פוסקים בשאלות הללו: מי צריך להיות ומי לא צריך להיות חבר הכנסת ומה עושה ככל התפקידים כאן בבית הזה. אני חושב, שהכנסת יצרה פה נורמה חיובית מאוד וחשובה מאוד, שצריך להקפיד עליה וצריך לא לשכוח אותה.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אושעיה, אתם מפריעים לנואם.

חגי מירום (העבודה):

חברי הכנסת, אולי ההפגנה הזאת תתפזר לאן שהוא, ואז נוכל להמשיך לדון בצורה רצינית בעניין.

אני חושב, שבעיקרון החקיקה הזו היתה חקיקה חשובה.

לא נכון הדבר שראש עיר צריך להיות גם ראש עיר וגם חבר הכנסת. ולא נכון הדבר שחברי הכנסת צריכים לעסוק בכפל עיסוק מסוגים שונים: דירקטוריונים, עריכת-דין, ראיית-חשבון. חבר הכנסת צריך לעבוד בכנסת, צריך לקבל את כל משכורתו מן הכנסת וצריך להשקיע את כל זמנו בכנסת.

אלא שהסוגיה של יושב-ראש ארגון עובדים ארצי היא סוגיה מיוחדת במינה, מפני שהחברות בכנסת נותנת לו או יוצרת לו את המעמד הארצי הראוי, והחברות בכנסת מאפשרת לו להיאבק כאן בכנסת בשם ציבור גדול של אנשים ששלח אותו לכאן והוא מייצג אותו בעניין הזה.

אילולא ראיתי בעולם הסוציאלי-דמוקרטי נציגים מסוגו של חבר הכנסת עמיר פרץ, יושבי-ראש איגודים מקצועיים, בפרלמנט באנגליה, בגרמניה ובארצות אחרות, הייתי חוכך בדעתי עוד ועוד ועוד. וגם עכשיו אני לא משוכנע במאה אחוז שהחקיקה הזו היא חקיקה שלא תביא לנו סחף כזה, שיוביל אותנו לעבר פתיחה של הדברים מחדש, ולא הייתי רוצה שהם יהיו פתוחים מחדש. ואמרתי לחברי חבר הכנסת עמיר פרץ ולחברי חבר הכנסת יוסי כץ, שהוא המחוקק של החוק הזה, שהפחד שלי הוא לא בעניין חבר הכנסת פרץ וחבר הכנסת הירשזון, שלצורך עניין זה הם באים כזוג מן השמים: מן האופוזיציה ומן הקואליציה, אלא שאני חושש שהסחף הזה יכשיל אותנו ויביא אותנו מחדש למה שנקרא: המשבצת הראשונה.

הי"ר ח' דיין:

תודה.

חגי מירום (העבודה):

אני כבר מסיים.

חבר הכנסת דהן, אתה מייצג סוג מסוים של אנשים, שהם חלק מהחברה הישראלית, ובוועדת הכספים ובמליאת הכנסת ובוועדות אחרות אתה רוצה, ובצדק, להביא את דברם ולהיאבק למען רווחתם, חינוכם וכל כיוצא בזה. אני מייצג סקטור מסוים בחברה הישראלית, ואני בא וטוען בשמו של הסקטור הזה באופן ארצי. חבר הכנסת דראושה הוא נציגו של סקטור חשוב בחברה הישראלית.

חיים אורון (מרצ):

לו היית חבר בוועדת הכספים, היית בטוח שאתה מייצג את כל הציבור.

חגי מירום (העבודה):

נכון, זה בדרך כלל כך.

אני אומר שחבר הכנסת דראושה וחבר הכנסת מסאלחה מייצגים את המגזר הערבי, שהוא חלק חשוב ביותר בחברה הישראלית – גם חבר הכנסת וליד צאדק, שמסתכל עלי משם, וחבר הכנסת עזמי בשארה – וזה לגיטימי. מבחינה זו אינני חושש שחבר הכנסת עמיר פרץ או חבר הכנסת הירשזון הולכים להימצא מחר בניגודי אינטרסים. לא זו הבעיה שלי, כי כל מי שמייצג ציבור ברמה הארצית, ולא משהו שהוא מצומצם יותר ואינטרסנטי יותר – אין לי עם זה בעיה. הבעיה שלי היא, שלא ייפרץ הסכר, חלילה, ולא נהפוך שוב לכנסת של אנשים שממלאים תפקיד גם בכנסת וגם מחוצה לה.

ובכל זאת אני אומר: אני אישית מוכן במקרה הספציפי הזה לחרוג מן הכלל ולהסכים לחקיקה זו. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חגי מירום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר ח' דיין:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה מטעם הממשלה, הצעת חוק הרשות לקידום השוויון בין המינים, התשנ"ח-1997.

ועוד הונחו החלטות ועדת הכספים המאשרות את ההוראות הבאות, שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מס קנייה או מוטל מכס או מס קנייה על טובין שהיו פטורים ממנו: צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקונים מס' 33, מס' 34 ומס' 37), התשנ"ח-1997. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא, ואחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

רן כהן (מרצ):

כמה דוברים יש עוד?

היו"ר ח' דיין:

רשימה טובה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לחזק את ידיו של חברי, חבר הכנסת יוסי כץ, על הצעת החוק שבאה לשריין מקום למזכיר כללי של ההסתדרות. אני חושב שההסתדרות היא תנועה חברתית – – –

נסים דהן (ש"ס):

לא מדברים כאן על שריון. אין הצעה כזאת בחוק לשריין.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

להוציא מכלל איסור כפל תפקידים. לזה התכוונתי. ואני חושב שזה בצדק, מכיוון שההסתדרות היא תנועה חברתית, שמאגדת בתוכה מאות אלפי פועלים שיש להם אינטרסים וזיקה אחת ויחידה: איך לשפר את תנאי עבודתם, איך להגן עליהם מבחינת הזכויות שלהם, איך אפשר לשריין להם יותר זכויות ממה שיש להם כיום, מכיוון שהם זקוקים לה.

אני חושב, שצריך להיות פה אחד שמייצג את כל ציבור הפועלים וציבור האנשים, אם אלה ערבים ואם אלה יהודים, אם מעיירות פיתוח ואם לא מעיירות פיתוח. מדובר באנשים שיש סולידריות חברתית ביניהם ויש להם זיקה משותפת. לדעתי, העניין הזה צריך להתקבל אצלנו.

אין ספק שבהכנסת יש כוחות אינטרסנטיים שמגינים על אנשים מסוימים. אבל יש הבדל בין אלה לבין האנשים שאנחנו מדברים עליהם, כמו מזכיר ההסתדרות. מזכיר ההסתדרות מגן על כולם, בין שהם ממפלגת הימין בין שהם ממפלגת השמאל. לדעתי, היום, במיוחד בממשלה הזאת, שרוצה לפגוע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, בחוק הפנסיה, בקצבאות הילדים, יש חשיבות לעניין. ואני מסכים עם חבר הכנסת דהן, אבל אני לא מסכים עם האריתמטיקה שהוא עשה. לדעתי, נציג הפועלים צריך להיות פה, כדי שהוא ייתן פתרון פה לאינטרסים שלהם וגם יגן עליהם בשעה שיש בכנסת כוחות שרוצים לפגוע בציבור הפועלים.

לכן אני חושב, שהחוק הזה, שחברי יוסי כץ הביא, הוא חוק שצריך לתמוך בו וצריך לחזק אותו. אני חושב שהוא ראוי לתמיכת כולנו.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת וליד חאג' יחיא. אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס. אחריו – חבר הכנסת מיכה גולדמן; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת עזמי בשארה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בנושא הזה קיימנו לא אחת דיון כאן, זה לא כבר. אני רוצה לומר, שהדיון עד כה הוא דיון רציני, בנושא שהייתי אומר שהוא מובן מאליו. הוא מובן מאליו. באחד הדיונים שבהם השתתפתי, לפני חודשים אחדים, ואינני זוכר באיזה הקשר פורמלי, אמרתי לחברי כאן בכנסת, שייציגו לי פרלמנט אחד שאין בו נציגות בולטת של איגודים מקצועיים, בולטת.

נסים דהן (ש"ס):

גם פה יש נציג למפלגת העבודה.

שבח וייס (העבודה):

אני אומר: בולטת. לכן, הניקוי והגילוח העצמי שעשינו לעצמנו בקטע הזה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם באירופה יש אנשי איגודים וארגונים מקצועיים שהם חברי פרלמנט?

שבח וייס (העבודה):

אין פרלמנט בלי ראשי איגודים מקצועיים. פעם הם שני-שלישים מסיעת הלייבור באנגליה. היום הם נחלשו, בעזרתה האדיבה של מרגרט תאצ'ר, ועל כן הם שלישי. ראשי ממשלות צמחו מאיגודים מקצועיים, כמו וילסון ואחרים. הם צמחו מאיגודים מקצועיים. זה שיקוף אמיתי, טבעי, של רצון הציבור, של רצונות הציבור בגרמניה המערבית, בצרפת. אגב, זה לא רק במפלגות סוציאליסטיות. יש ארצות שבהן יש איגודים מקצועיים גם למפלגות לא סוציאליסטיות, דמוקרטיות, נוצריות וכיוצא באלה.

אני רוצה להוסיף הערה להסתדרות. אנחנו עשינו לעצמנו בשנים האחרונות גילוח עצמי. היה לזה צד עקרוני, שעליו דיבר חבר הכנסת חגי מירום. היה לזה גם צד אגוצנטרי. בואו לא נסתיר את העובדה הזאת. רצינו לנקות את השטח ממקסימום מתחרים פוטנציאליים על המקומות בכנסת. בתוך ביתנו אנחנו יושבים. אז גילחנו מכאן כל מיני אנשים. אנחנו החלטנו שהם לא יהיו כאן, כדי שלנו יהיה יותר נוח להיות כאן. גם זה היה שיקול. ואגב, זה היה שיקול זה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת וייס, לחבר הכנסת שאול עמור נתנו סיכוי להיות פה עד נובמבר.

שבח וייס (העבודה):

כן, אני יודע. אני עוד לא יודע איך זה יתגלגל.

אני רוצה לסיים ולומר כך: חברים, זאת הזדמנות לבוא ולומר, שהכנסת היא נציגת רצונות הציבור, לא רצון הציבור. זהו המקום של הפלוגתא ושל הסדרת הפלוגתא במכניזם לא אלים. אם מנסים לבדוק מי מייצג רצון של הרבה אנשים – מזכיר ההסתדרות הוא מן השורה הראשונה בקטע הזה.

היתה מסורת במפלגת העבודה, מבורכת, בכל שיטות הבחירות שלה – ועדת מינויים, בחירה באמצעות מרכז ומחוזות ובפריימריס – זה היה צריך לקרות באופן טבעי שמזכיר ההסתדרות הכללית, או ההסתדרות החדשה, כפי שהיא נקראת היום, הוא חבר בבית-הנבחרים. ואני לא עושה זאת כג'סטטה לעמיר פרץ; עמיר פרץ הוא חבר שלי. אני עושה זאת ברמה העקרונית ביותר, העקרונית ביותר. זה היה ממש מעשה מגונה, אילו באופן מלאכותי היינו מונעים ממזכיר ההסתדרות להיות חבר בפרלמנט הזה; מעשה מגונה.

כמובן, יש לי תענוג מיוחד להצביע עבור החוק של חברי יוסי כץ, כשמדובר גם בעמיר פרץ. זו תוספת – תוספת של כיף בצד העקרוני. מובן שאצביע בשביל החוק הזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חלק מהנקודות שאליהן התייחס חברי, חבר הכנסת שבח וייס, הן בוודאי הבסיס לתמיכה שאנחנו, כחברי סיעת העבודה, רואים בכפל התפקידים של מזכיר ההסתדרות וחבר הכנסת.

עברתי על חומר. אנחנו רואים שלא היתה פעם שהציגו רשימה של מפלגת העבודה או של המערך או של מפא"י, כשברשימה הזאת לא הופיע מזכיר ההסתדרות במקום מכובד. אני חושב שמפלגת העבודה לא יכולה להרשות לעצמה שלא יהיה כך. כמפלגה שנתמכת על-ידי האיגודים המקצועיים, שנתמכת על-ידי ארגוני העובדים, על-ידי העובדים עצמם, פועלי ישראל, מערכות הציבור השונות, השכירים, היא יודעת שהאיזון הנכון בין האיגוד המקצועי לבין הכנסת מחייב שתהיה כאן כתובת אשר תייצג אותם ותשמור על הדברים בצורה נכונה. זו כתובת שצריכה להיות משוחררת מלחצים כאלה ואחרים. אני רואה חשיבות גדולה וכבוד גדול לכנסת ישראל, אשר מאפשרת היום בהצעת חוק של חבר הכנסת יוסי כץ, לתמוך בכפל תפקידים של מזכיר ההסתדרות וחבר כנסת.

אני יכול להוסיף ולומר, שאנחנו יכולים ודאי לבוא ולראות דוגמאות נוספות. אנחנו יודעים שלפי החוקה של צרפת, לא רק שאתה יכול להיות חבר פרלמנט, אלא אתה יכול להיות שר וראש עיר. אתה יכול לכהן כשר ולהמשיך להיות ראש עיר, לרבות ראש העיר הגדולה, עיר הבירה פריס. ודאי שאני לא משתייך לאלה שבאים ואומרים: בואו נפתח את כל כפל התפקידים. אבל אני לא בטוח שאנחנו צריכים לנעול את כל האפשרויות, אלא אנחנו צריכים לראות ולהבטיח שקודם כול כנסת ישראל תייצג את החתך של אזרחי מדינת ישראל. ודאי שכאשר אנחנו מדברים על האיגודים המקצועיים, אנחנו צריכים לעשות הכול כדי לאשר את כפל התפקידים.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני נמנה עם אלה אשר האמינו בעבר, ואני מאמין גם היום, שההסתדרות, גם לאחר שהפכה להיות ההסתדרות חדשה – ולצערי הרב יש לי מין תחושה שעשו ניתוח עמוק מדי, שאולי אף שפכו את המים עם התינוק. אם יש לנו היום מועמד, ועומד בראש ההסתדרות איש כמו עמיר פרץ, שמנסה עכשיו להקים את ההסתדרות מחדש, מן היסוד – ודאי שאנחנו צריכים לאפשר לו להמשיך את המהלך בצורה כזאת שהוא ירגיש שיש לו גם הגיבוי וגם היכולת – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני חבר הכנסת זיסמן, לפעמים השיקול הוא לא שיקול מהסוג שאתה ואני רוצים. פה יש "ברוך" של 40 מיליון שקל. אני לא רוצה להגן, ודאי שהייתי רוצה לראות את ירושלים יותר ויותר חזקה, אבל ניהול כושל והחלטה שלומיאלית שהיתה – צריך גם לתקן אותה. זאת היתה החלטה שלומיאלית של אנשים שלומיאלים שעשו נזק – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי אלה השלומיאלים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חיים רמון שלומיאל?

מיכה גולדמן (העבודה):

היה פה ניהול שלומיאלי. לא ראו את הנולד, והתוצאה היתה שבזבזו כספי ציבור – 40 מיליון שקל. הטיול הזה לירושלים עלה למשלם המסים 40 מיליון שקל.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכה גולדמן. חבר הכנסת עזמי בשארה.

חבר הכנסת מיכה גולדמן, עד היום אני רואה טיולים באוטובוסים, אף שהם לרווחתם של המבוגרים, פעולה מבורכת. אבל עד היום מוציאים אוטובוסים.

רק לתקן אותך, חבר הכנסת גולדמן, חבר הכנסת פרץ הוא לא מועמד אלא נבחר. אמרת – מועמד. הוא כבר לא מועמד.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, משלם המסים – הכוונה היא למשלם המסים ההסתדרותי; ראוי שהציבור לא יבין שקופת המדינה – – – ההסתדרות בזבזה 40 מיליון שקל שהיא יכולה להשקיע אותם במאמצים אחרים לטובת העובדים.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת עזמי בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להצטרף למברכים את חבר הכנסת כץ על הצעת החוק שוודאי שהיא במקומה והיא הסבה תשומת לב לסוגיה חשובה מאוד דווקא בזמן שההסתדרות הופכת באמת להיות איגוד מקצועי, מעביד, גוף מיישב, גוף מחוקק, אולי, אפילו, גוף חצי ביטחוני. עכשיו זה איגוד מקצועי. מדובר, כאן, באיגוד מקצועי סוף-סוף, אז דווקא עכשיו להוציא אותו מהכנסת? זה פשוט לא יאמן.

בואו נהיה קודם כול ברורים. לא מדובר כאן בשום עיקרון של הפרדת רשויות, מפני שההסתדרות היא, כמובן, לא רשות אלא איגוד מקצועי. אפילו אם מדובר כאן בכפל תפקידים, כפל תפקידים הוא עיקרון שלילי כאשר התפקידים מתנגשים. כפל תפקידים, לפעמים, זה דבר מאוד מבורך כאשר כפל התפקידים מביא לברכה ולדבר חשוב. כלומר, אין כאן שום סיפור של כפל תפקידים ואין מה לדבר על הנושא הזה.

וכן, לדעתי, הדבר החשוב – מה הוא טבעו של פרלמנט? פרלמנט הוא לא רשות סטרילית. אנחנו לא יושבים כאן, אף אחד לא יושב כאן כאשר הוא נקי מאינטרסים ומשיקולים שהוא מייצג. הפרלמנט גם לא היה אמור להיות רשות שיפוטית. הוא לא בג"ץ. גם סוג העיסוק שלו, סוג הפרדת הרשויות שלו הם מנגנונים אחרים במדינה. הוא שונה מבית-משפט, והראיה לכך היא שאנחנו יושבים באותו פרלמנט עם השרים למשל. השרים, כולם, חברי פרלמנט, ומעולם לא נשאלה השאלה אם הם עושים את עבודתם כמו שצריך, כמו שחבר הכנסת דהן אמר, ואיך זה מתיישב – להיות שר ולהיות חבר כנסת? אם זה מותר, וכאן, באמת, אולי יש כפל תפקידים שצריך לדון בו ורוצים לדון בו בזמן כלשהו. ואז, להיות מנהיג איגוד מקצועי במישור הלאומי והארצי, לא להיות בכנסת, לדעתי פשוט אין כאן תפיסה של מה זה פרלמנט.

בכלל, ניקוי השטח, כפי שנאמר, סטריליזציה של הכנסת וניקויה מרשויות מקומיות, מעולם לא נאמר שכל ראשי המועצות המקומיות יהיו חברי כנסת. גם לעולם לא יצליחו כולם להיות חברי כנסת, ובהיסטוריה של הכנסת הזאת, כמה ראשי רשויות מקומיות הצליחו להיות חברי כנסת? – לא כל ראשי הרשויות המקומיות אלא חלק שהצליח, והחלק הזה שהצליח היה יכול להאיר הרבה דיונים מהזווית שלו, למשל דיונים בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, דיונים כאן, במליאה, שתרמו את תרומתם בראייה מסוימת של חקיקה של שכבות אינטרסים, של שכבות ציבור. פשוט מהמיקום שלהם הם ראו את הדברים אחרת ממי שהיה פרופסור באוניברסיטה, למשל, או ממי שהיה עיתונאי כאן או ממי שהיה עורך-דין או רואה-חשבון. זה בוודאי הועיל לכנסת הרבה יותר מכל אנשי המקצועות הנ"ל.

אני הייתי משאיר לתושבי הכפר או העיר להחליט אם ראש העיר שלהם יכול למלא את שתי המשרות ואם לבחור אותו מחדש או לא לבחור אותו מחדש.

רק מזכיר ההסתדרות, מזכיר האיגוד מקצועי, הוא במעמד כזה שהוא הופך באמת להיות ראש איגוד מקצועי שמייצג את כל הפועלים או את רוב הפועלים בארץ. לותר על זווית הראייה הזאת בפרלמנט – לדעתי זה לותר על מהותו של פרלמנט כמקום לדין, לשיח – מה שנקרא – שיח רצינולי, בין "לוביס", בין קבוצות לחץ ואינטרסים שונים בחברה. האינטרס הכי חשוב בחברה והכי גדול מיוצג על-ידי האיגוד המקצועי הגדול ביותר במדינה, ולכן כל החשיבה הזאת שאפשר לחשוב שהתפקיד של מזכ"ל ההסתדרות ייחשב כאן ככפל תפקידים היא שטות אחת גדולה.

ללא ספק, מזכ"ל האיגוד המקצועי הארצי היחיד שיש או השני או אינני יודע מה, חייב להיות כאן, כי הוא חייב לייצג זווית ראייה שאין לרובנו, לציבור, לקבוצת אינטרסים גדולה, כאשר אנחנו באים לדין על התקציב, ודנים אם אפשר או אי-אפשר שיהיה מזכ"ל ההסתדרות כאן? אנחנו באים לדין על התקציב שבו יפגעו בקבוצות ילדים, בביטוח הלאומי וכו' וכו', והפה המאורגן והמייצג של כל האינטרסים הללו לא יהיה כאן בזמן הדיונים על התקציב? תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עזמי בשארה. אני מזמין את חבר הכנסת נואף מסאלחה – נמצא?

נואף מסאלחה (העבודה):

כן. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמי שכיהן בהסתדרות הרבה שנים כשעוד היתה ההסתדרות הישנה, לא החדשה, תמיד תמכתי בכך שמזכיר ההסתדרות או יושב-ראש ההסתדרות – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ההסתדרות של העובדים העבריים בארץ-ישראל.

נואף מסאלחה (העבודה):

א. הורדנו את העבריים – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאחד הדברים החשובים מאוד הוא, שראש ההסתדרות הכללית או ראש איגוד מקצועי, צריך לאפשר לו להיות חבר כנסת, אם ייבחר. אני חושב, שההסתדרות עומדת בפני אתגרים, וחברי לפני, חברי הכנסת, הזכירו חלק מהם.

אני השתכנעתי מדבריו של חבר הכנסת נסים דהן על כך שהוא רוצה חבר כנסת במשרה מלאה וגם מזכ"ל הסתדרות במשרה מלאה. איך עושים את זה? רק עמיר פרץ יכול לעשות, ובאמת, זה לא חוק של עמיר פרץ. יש גם ראש הסתדרות העובדים הלאומיים.

אני רוצה לברך את ההסתדרות על דרכה החדשה, ואני מקווה שיושב-ראש ההסתדרות, שהשקיע רבות בהגנה על העובדים, על זכויותיהם, על קרנות הפנסיה – עדיין הפנסיה של כולנו בסכנה, ואני בטוח שיהיה מאבק.

אני בעד הידברות ומאבק. הדגל חייב להיות מונף תמיד למען צדק חברתי, למען השכבות החלשות, ואין כמו ההסתדרות שמגינה עליהן. אין טובה, רעה, אפשר להתווכח. מפלגה זאת או אחרת – אפשר להתווכח. הולכים לבחירות.

אני גם רוצה לברך את ההסתדרות על ההחלטה של בית-הנבחרים שלה על בחירה ישירה גם של יושב-ראש ההסתדרות; לא רק פריימריס אלא כל חברי ההסתדרות משתתפים בבחירתו. מה אמין מבחירה כזו? אפילו מקימים רשימה על-מפלגתית – זה צעד מצוין גם כן, במידת האפשר. אני לא אומר – כל המפלגות.

צריך לתמוך בחוק; צריך לאפשר את החסינות שלא משתמשים בה לרעה בשום פנים ואופן. אבל הוא גם צריך להיות המקשר כאן, בתוך הכנסת, וגם מכאן ישמע את חברי הכנסת וילך להסתדרות כדי לכלכל את צעדיו.

אני רוצה, עוד הפעם, לברך את ההסתדרות. אני מקווה שהיא תצא מהמשבר הכלכלי שהיא מצויה בו, שיימכרו נכסים ברגע שהשווי שלהם יוערך באמת כשווי סביר, ולא נאמר שההסתדרות חייבת כסף. נכון, היא יותר קטנה, יותר חזקה, יותר קומפקטית. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הערה לבחירת נציגי הכנסת לבחירת רבנים. שום חבר כנסת ערבי לא התמודד היום בין המתמודדים. אני מתפלא למה חברי כנסת יהודים מתמודדים כאשר אנחנו רוצים לבחור את נציגי המוסלמים לבחירת הקאדים המוסלמים. כמה חברי כנסת כל פעם מציגים

מועמדות וזוכים, כאשר חברי כנסת מוסלמים אינם מצליחים להיבחר. תרשמו לפניכם את ההערה הזאת.

לעצם העניין. אדוני היושב-ראש, נמנית עם אלה שתמכו בחוק למניעת כפל תפקידים, אבל היום אני חושב שיש היגיון בהצעת החוק של ידידי, חבר הכנסת יוסי כץ. כי ראשי ארגוני העובדים שונים מכל חבר כנסת. אני חושב שראש ההסתדרות חייב להיות חבר כנסת. אני לא מסכים עם חבר הכנסת דהן, לשריין מקום, כי אחר כך כל מיני איגודים וכל מיני גופים יגידו: גם אנחנו רוצים שריון. אבל שתהיה לו הזכות להיבחר.

אני רוצה לגעת בפן שלא נגעו בו חברי כנסת אחרים. אני חושב שחשוב מאוד שראש ההסתדרות תהיה לו חסינות כחבר הכנסת, כי בעבודתו הוא עלול להתנגש עם הממשלה, להתנגש עם הרשות המבצעת. אם לא תהיה לו החסינות יכולים במצב מסוים אפילו לעצור אותו. הדבר יפגע באינטרסים של העובדים, ואין זה משנה אם אלו עובדים יהודים או ערבים, עובדים אשכנזים או ספרדים, דתיים או חילונים. חשוב מאוד שתהיה חסינות. חבר הכנסת אלי בן-מנחם, אני רוצה שגם יושב-ראש ההסתדרות וגם מגיש ההצעה ישמעו את דברי. אני חושב, שחשוב מאוד שתהיה החסינות הפרלמנטרית לראש ההסתדרות, כי כאשר הוא מגן על האינטרסים של העובדים בעבודתו היומיומית הוא עלול להתנגש ברשות המבצעת, עם הממשלה.

סאלח טריף (העבודה):

יעצרו אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

קיים חשש שיעצרו אותו. קיים החשש הזה.

סאלח טריף (העבודה):

במיוחד אם הוא קשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כאשר יש ראש הסתדרות לוחם למען העובדים, קיים חשש שראש ממשלה כמו ראש הממשלה הזה, שהוא נגד העובדים, יפגע בראש ההסתדרות.

לכן בסיעת מד"ע-רע"ם נתמוך בהצעת החוק הזאת. זו הצעה מתקדמת, הצעה דמוקרטית וליברלית. אני רוצה להודות לחבר הכנסת יוסי כץ שהביא את ההצעה הזאת לכנסת.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת דוד מגן, ואחריו – חבר הכנסת גדעון עזרא.

אפשר לחוקק חוק שליושב-ראש ההסתדרות תהיה חסינות, גם אם הוא לא חבר כנסת.

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שהציע חבר הכנסת דראושה.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, התיקון המוצע הוא למעשה תיקון טעות אשר נעשתה על-די הכנסת השלוש-עשרה, שמשיקולים שונים ומשונים – וקדם לי חבר הכנסת שבח וייס שהוסיף ואמר: גם מטעמי נוחות פוליטית פנימית – קבעה מגבלות בסדרה סוחפת של תקנות שונות כדי למנוע התמודדות של מועמדים פוטנציאליים לכנסת. במקרה ההוא דובר על מועמדים פוטנציאליים לכנסת הארבע-עשרה.

אני חושב, שהצעת החוק אשר בה אני תומך לוקה בחסר, אבל אני מכיר את חבר הכנסת יוסי כץ. הוא ניסה בוודאי להיות ריאלי ולגייס תמיכה. הוא ביקש לא לערוך תיקון גורף כנגד הטעות הגורפת בקדנציה הקודמת, והסתפק בכך שיושב-ראש ההסתדרות העובדים, שנציגי העובדים – במקרה שלפנינו אנחנו מדברים על שני חברי כנסת מצטיינים – יוכלו להמשיך ולכהן בכנסת ללא מגבלות.

אני רוצה להזכיר, כי בהקשר אחר הגשתי הצעת תיקון לחוק-יסוד: הממשלה, המדברת על הסרת המגבלה, שראש ממשלה אשר כיהן ברציפות שבע שנים לא יוכל להגיש את מועמדותו לקדנציה נוספת. הגשתי את ההצעה, ואני אצטט בערך מתוך דברי ההסבר, משום שהכלל אשר צריך להנחות אותנו הוא השכל הישר של הציבור. הציבור יראה מי הוא המועמד והציבור ישפוט.

במקרה הזה רוצה אני אומר לומר כך: אם הציבור חושב שהמועמד אשר נושא משרה של חבר כנסת מגביל את עצמו בכהונתו כיושב-ראש ההסתדרות טוב, או כראש עירייה טוב, או כחבר מועצת עירייה, או משום שיש לו ותק מסוים, כמועמד לראש ממשלה – אם הציבור חושב שהמועמד הזה טוב ויכול להתגבר על ה"מגבלות" הללו, ניתן לציבור לבחון ולשפוט.

כך שבאופן עקרוני אני ממליץ בפני חברי הכנסת לאמץ את הכלל של הסרת מגבלות מדרכם של חברי כנסת מלכהן בשליחויות ציבוריות אחרות ללא שכר; לסמוך על שיקול דעתו של הציבור. אם הציבור חושב במקרה המוניציפלי – ואנחנו מדברים עליו, וגם הבחירות המוניציפליות עומדות בשער – אם הציבור במקום פלוני חושב, שמועמד מסוים, בהיותו חבר כנסת עלול שלא למלא את תפקידו

בצורה נמרצת בתפקיד ראש עיר, הוא לא יבחר אותו לתפקיד ראש עיר. אם ראש עיר רוצה להיבחר ברשימה לכנסת והציבור חושב שזו מגבלה, שהכהונה כראש עיר היא מגבלה – שלא יבחר אותו לכנסת.

אדוני היושב-ראש, בגלל קוצר הזמן אני חוזר ואומר, הצעתו של חבר הכנסת יוסי כץ היא הצעה טובה, היא אינה מקיפה דיה. אני מקווה שבעקבות הדיון דהיום ולאחר שהכנסת, כך אני מקווה, תאשר את הצעת החוק הזאת, ניתן את דעתנו על העניין של חברי מועצות עיריות וראשי רשויות, כך שהמנהיגות המקומית תוכל גם היא לבוא לידי ביטוי בכנסת, והמגבלה המיותרת אשר הטלנו באמצעות חקיקה בכנסת הקודמת תבוא לידי תיקון.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת גדעון עזרא. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון. החוק של חבר הכנסת יוסי כץ כבר ממש מוביל אותנו לבטל את חוק כפל התפקידים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

קרוב.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת יוסי כץ, אני חבר כנסת חדש ואני מוכרח להגיד שאני לא יודע כחבר כנסת, כחבר כנסת בלבד, מה לעשות קודם. אם אתה מדבר על ייצוג עובדים, נדמה לי שמגיע לעובדים ייצוג של מאה אחוז הזמן, ולא להשקיע זמן בכנסת.

אני חבר בסיעת הליכוד, וכחבר בסיעת הליכוד אני בהחלט מרגיש, שמעבר לעובדה שיש לנו הרבה שרים וסגני שרים, יש לנו מעט חברים; ואתם יכולים להסתכל כרגע על הספסלים, משום שחלק מהחברים עסוקים בתפקידים אחרים של ראשי עיר, וכולנו יודעים במי מדובר.

אני אומר את הדברים הללו כאשר כל החלטה בכל אחד משני הגופים חשובה מאוד. לדוגמה, אני לא יודע באיזו מידה הושפעה ההחלטה להעביר את ההסתדרות לירושלים מהעובדה שחברי כנסת כאלה ואחרים היה חשוב להם להיות בהסתדרות וגם בכנסת, וכמה זה עולה – כולנו יודעים.

עמיר פרץ (העבודה):

אל תגזים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר את הדברים האלה מעבר לכך.

חיים אורון (מרצ):

יש פה שניים כאלה, וזה לא היה אפילו רבע שיקול.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

דע לך דבר אחד, אני יודע מה זו עבודה קשה; באמת יודע מה זו עבודה קשה. אני חושב, שלעשות את העבודה של חבר כנסת באמונה – גם קיבלנו על כך יותר כסף בקדנציה הזאת, ראוי שנעשה אותה במאה אחוז של הזמן.

יש פעולות מטעם הכנסת שהן לא בירושלים. אני לא בטוח שאם יש לך תפקיד נוסף אתה יכול להקדיש את זמנך לעבודה. יתר על כן, אני לא יודע מה ההבדל בין יושב-ראש הסתדרות לראש עיר. דין אחד, לדעתי, צריך להיות לראש עיר ולראש הסתדרות עובדים. לכן, בסיכום הכללי, ואני מכיר את הבעייתיות בעניין הזה, אני מצביע נגד ההצעה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת אברהם רביץ.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תמכתי מאוד בהצעת החוק למניעת כפל עיסוק של חברי הכנסת, ואני תומך מאוד בהצעת החוק של חבר הכנסת יוסי כץ. אני חושב שאנחנו נבחנו לא ביכולת ההכללה שלנו ובאי-יכולת להבחין בגוונים ובמצבים שונים. זהו המבחן שאנחנו עומדים בפניו. אם אומנם קיימת הסכנה שיושב-ראש הישיבה רמז עליה וחבר הכנסת עזרא חשש מפניה, שמדובר בפריצה של העניין, אני אומר כאן את מה שאמרתי לוועדת הכנסת כאשר דנו בנושא: אני לא מציע את זה עכשיו באופן פורמלי, אבל אם אפשר להציע באופן פורמלי תיקון בחוק אשר אומר, שאם הנושא נפרץ בכך בטל גם החוק הזה – מה שאני אומר עכשיו הוא אולי לא ישים מבחינת הטכניקה של החקיקה, כי אפשר גם את זה לשנות, אבל זו השקפתי.

בכל זאת, אני רואה הבדל עקרוני בין יושב-ראש או מזכיר ההסתדרות לבין תפקידים אחרים. אני מציע שבעניין הזה לא נבלבל לעצמנו את הראש, מה עוד שהחוק הקיים לא מונע, למשל, מיושב-ראש התאחדות התעשיינים להיות חבר כנסת, או מיושב-ראש התאחדות האיכרים להיות חבר כנסת.

החוק באיזה אופן מאוד מוגדר הזכיר את התפקיד הזה כאחד התפקידים שיש עליו איסור, ולכן יש צורך בפעולת החקיקה הזאת.

אני חושב, שזהו אינטרס של הבית שלנו, מעבר למחלוקות לגופן, שההסתדרות כארגון העובדים היציג הגדול – ובטוח הנראה לעין כנראה גם היחיד – שמייצג את ציבור העובדים במדינת ישראל, תהיה בעלת יכולת פעולה ומעמד כזה, וחברותו של יושב-ראש הארגון בכנסת מוסיפה למעמדה.

מן הטעמים הללו אני חושב שיש מקום לשינוי החוק, במגבלה שהזכרתי בראשית דברי. אם מישהו משלה את עצמו או מקווה שדרך הפרצה המוגדרת הזו תרוץ כל הדביזיה של אלה שרוצים בעצם לבטל את החוק הקודם, אני מניח שברבים מתומכי החוק הקיים ימצאו מתנגדים קיצוניים, וידידי עמיר פרץ יודע את עמדתו, עד כדי שינוי החוק כולו. זה לא פתח לשום דבר. זוהי התייחסות לנושא ספציפי יחיד ומיוחד, שיש הצדקה לחוקק אותו כפי שמוצע כאן.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם רביץ; בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, לפני שאתייחס להצעת החוק של חבר הכנסת כץ, אני מבקש לומר מלים מספר על כך שהיום נפל דבר בישראל, ואני חושב שהפרלמנטריזם, או הג'נטלמניות שחייבת להיות בפרלמנטריזם שלנו נשברה היום. אני חושב שזו הפעם הראשונה, לפחות מאז אני בכנסת. אני מניח שבימים ההם, כאשר הכנסת היתה ברמה הרבה יותר גבוהה, בוודאי לא קרה כדבר הזה. היה הסכם בין מפלגת העבודה לליכוד, הסכם ג'נטלמני, ושתי הרשימות התאחדו מסביב לרשימה של חמישה חברי כנסת שייצגו את הבית הזה בבחירות למועצת הרבנות הראשית.

כחבר בקואליציה, הצבעתי עבור המועמדים של מפלגת העבודה, אף שהיו אולי מועמדים אחרים שקרובים יותר לתפיסת העולם שלי, לאידיאולוגיה שלי, לאורח החיים שלי; אבל היה הסכם וכיבדתי את ההסכם. אני מוכרח לומר, שחלק – לא כולם, אבל חלק גדול ממפלגת העבודה – פשוט לא קיים את ההסכם הג'נטלמני.

הדבר הרבה יותר חמור מאשר כאשר יש הסכם פתוח. כאשר ההסכם הוא סודי, כאשר הוא הסכם בהבנה, כאשר ההסכם הוא ג'נטלמני, אם שוברים את זה – לאן נגיע? יכול להיות שבכנסת הזו או בכנסת הבאה אחריה, יהיו עוד כמה נושאים שנרצה לעשות לגביהם הסכמים ג'נטלמניים.

שבח וייס (העבודה):

מי עשה זאת?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חבר הכנסת שבח וייס, הרי אינני מציין פלוני או פלמוני. אני באמת לא יודע, אמרו לי את זה אלה שמומחים לעניין הזה. אם הליכוד עשה את זה, אני מתכוון אליהם. פעם מישהו אמר: שור שנגח את הפרה. אינני מתכוון אליך, אבל מי שחושב שאני מתכוון אליו, אני באמת מתכוון אליו.

חברים יקרים, מעבר לכל ויכוח, אם אנחנו רוצים לקיים בבית הזה חיים תקינים של פרלמנט, כאשר נכבד את ההסכמים, האחד עם השני – אני חושב שהיום הזה מסמל משהו. אני לא רוצה לדבר בגדול, על בחירה של מועמדים, אבל יהיו אולי הסכמים יותר חשובים לעם ולמדינה.

לכן, אני אומר לכם בצורה החברית ביותר, אינני יודע מה ניתן לעשות בעניין הזה, אבל אני חושב, שמי שעשה את זה, עשה מעשה חמור ביותר לחיים התקינים של הכנסת. ואם היו כמה חברים כאלה בליכוד, אני פונה גם אליהם באותן מלים.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מודיע לך שהיו רבים בליכוד.

חיים אורון (מרצ):

לא אצלנו.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אצלכם לא, לא הייתם בהסכם, אני לא טוען נגדכם.

חברים, בקשר להצעתו של חבר הכנסת כץ, כדי שלא להחזיק אתכם במתח – אצביע בעד ההצעה הזו. אני חושב, שראוי שיהיו בכנסת אישי ציבור מהסוג הזה, אשר מייצגים את ציבור העובדים. במקרה שלנו הרי זו הצעת חוק שתהיה לשנים, אני חושב שחשוב שיהיו בבית הזה נציגים של ציבור העובדים, גם חבר הכנסת פרץ וגם חבר הכנסת הירשזון.

אני רוצה לומר, שבועדה שתתכנס, אני אדרוש – ואני מקווה שלא יגידו שזהו נושא חדש – להתייחס עוד לכמה תפקידים. אתם יודעים שביהדות התורה צריכה להיות איזו התחלפות, איזו רוטציה. אם לא יקיימו שוב הסכם הקשור בחוק הנורבגי – ויכול להיות שלא יקיימו – יגיע לכאן אדם שבתפקידו האזרחי הוא יושב-ראש של רשת חינוך ארצית.

עמיר פרץ (העבודה):

אין מניעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יכול להיות שנבקש לצרף מישהו שמייצג משהו ארצי, לא איזה מקומן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא כתוב שאסור.

רן כהן (מרצ):

אין איסור.

חיים אורון (מרצ):

אסור לו לקבל שכר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הרי אנחנו יודעים את המגבלות, כולנו חברי כנסת. אם הוא נמצא במקום, הוא נוסע לשם בטקסי וחוזר בטקסי, ויש לו שם אולי מזכירות. אנחנו יודעים על מה אנחנו מדברים. אם יהיה צורך, אבקש לצרף גם בעלי תפקידים אחרים שהם אישי ציבור וממלאים תפקידים ארציים.

אני רואה את הצעת החוק בחיוב רב. ברמה האישית ביותר, פשוט לא כל-כך בא לי להיפרד מחבר הכנסת פרץ, בנסיבות שבהן הוא הולך להקדיש את עצמו לציבור ולכלל. אצביע בעד הצעת החוק הזו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת יוסי כץ רוצה לסכם או לגשת להצבעה?

יוסי כץ (העבודה):

הואיל וכולם תמכו בחוק, למעט חבר כנסת אחד, אני מציע שניגש להצבעה.

הי"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997, בקריאה ראשונה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 27

נגד – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32) (סייג לאיסור לכהן כנבחר ציבור), התשנ"ח-1997, לוועדת הכנסת נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

בעד – 27, נגד – 4, אין נמנעים. הצעת החוק עברה ועוברת לוועדת הכנסת להמשך חקיקה.

הקמת ועדה לבעיית העובדים הזרים

הי"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הקמת ועדה לבעיית העובדים הזרים – הצעתו של חבר הכנסת אופיר פז-פינס מ-29 ביולי 1997. הצעת סיכום, בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

הי"ר ח' דיין:

ברשותך, כמה שניות, תן לחברים לשימוח.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, היושב-ראש ביקש ממני לקרוא את הצעת הסיכום. אני רוצה לומר מראש, שקיימתי בנושא הזה משא-ומתן עם שר העבודה והרווחה ועם יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת מאיר שטרית — — —

הי"ר ח' דיין:

ברשותכם, חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת עמיר פרץ, חבר הכנסת בייגה שוחט.

אופיר פינס-פז (העבודה):

על דעת כל מרכיבי הבית, הכוונה היא להעביר את הנושא, על-פי סעיף 17 לתקנון הכנסת, לוועדת הכנסת להמשך דיון, כשהכוונה היא להקים ועדה מיוחדת לנושא העובדים הזרים, לפרק זמן מוגבל, ועדה אד-הוק, כדי שהיא תוכל לעסוק בנושא הזה — — —

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פינס, אתה צריך לקרוא את הצעת הסיכום ממה שכתבת, על-פי התקנון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בסדר. על-פי הצעת הסיכום, הכפופה, כאמור, לעבודה של ועדת הכנסת, אני קורא את ההצעה.

הי"ר ח' דיין:

אני מבקש לקרוא על-פי הצעת הסיכום שנתת, ועל-פי זה הולכים להצבעה. לא צריך לחרוג מזה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני אומר שזה עובר לוועדת הכנסת.

מפאת משקלה והיקפה של סוגיית העובדים הזרים, הכנסת מוצאת לנכון להקים ועדה אד-הוק, מיוחדת, לנושא העובדים הזרים, אשר תפעל במשך שנה אחת בלבד.

תחומי עבודת הוועדה: הגורמים לתלות הגוברת והולכת של המשק הישראלי בכוח עבודה זר; מדיניות הממשלה וממשלות קודמות, והגורמים הכפופים לה בנושא העובדים הזרים; המעקב והפיקוח אחר מתן היתרי עבודה לעובדים זרים; הקריטריונים למתן היתרי עבודה; הגורמים לריבוי מספר העובדים הזרים השוהים בארץ באופן בלתי חוקי; המשמעויות החברתיות, הכלכליות והחוקתיות של הגידול הניכר במספרם של העובדים הזרים; עיגון זכויותיהם הסוציאליות של העובדים הזרים במסגרת החקיקה הישראלית; הדרכים לצמצום מספרם של העובדים הבלתי-חוקיים הנמצאים בארץ; פיתוח חלופות ישראליות לכוח העבודה הזר.

הוועדה תהיה מורכבת מ-21 חברי כנסת, מהקואליציה ומהאופוזיציה – יהיו 11 חברים לקואליציה ו-10 לאופוזיציה. יש פה פירוט שמי, אבל אני לא רוצה לקרוא אותו, ברשותך, אדוני, משום שהוא – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוסכם על כך בוועדת הכנסת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בדיוק. אני לא רוצה לקרוא אותו כאן. לוועדה יהיו שני יושבי-ראש: חבר הכנסת יצחק כהן, מטעם הקואליציה, ואני, עבדכם הנאמן, מטעם האופוזיציה.

אני מבקש מהכנסת להעביר את המשך הדיון וקבלת ההחלטות לוועדת הכנסת. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא שמעתי, היה מדובר גם על הזכויות של העובדים?

נסים דהן (ש"ס):

קן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בוודאי. אמרתי, אני אקרא לך שוב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק רציתי לוודא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

באופן מפורש.

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת הסיכום שקרא חבר הכנסת אופיר פינס-פז. ההצבעה החלה, בבקשה.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' פינס-פז – 19

נגד – אין

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' פינס-פז נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

19 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. ובכן, הצעת הסיכום התקבלה והיא עוברת להמשך דיון בוועדה. איזו?

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

היא עוברת לוועדת הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

היא עוברת לידיעת ועדת הכנסת. ועדת הכנסת תחליט לגבי ההמשך.

כ' בתמוז: הרצל, ציונות ויהדות

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לסיכום דיון והצבעה בנושא: כ' בתמוז: הרצל, ציונות ויהדות – של חבר הכנסת אלכס לובוצקי. הדיון התקיים בתאריך 10 בנובמבר 1997. חבר הכנסת לובוצקי, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הדיון בנושא: הרצל, ציונות ויהדות התקיים כבר לפני שבוע או שבועיים. זאת הצעת סיכום מטעם סיעות הליכוד-גשר-צומת, העבודה, מפד"ל, ישראל בעלייה והדרך השלישית.

א. הכנסת קוראת לממשלה לנקוט צעדים חינוכיים ואחרים, שידגישו את חשיבות פועלם של הרצל בפרט ושל התנועה הציונית בכלל.

ב. הכנסת קוראת לשר החינוך להבטיח, כי משרד החינוך ישים דגש בהקניית ערכי הציונות לדור הצעיר, ובראשם ראיית מדינת ישראל כמדינת העם היהודי כולו והיושבים בה וחשיבות העלייה.

ג. הכנסת מביעה את דאגתה מתופעות של התרחקות מהרעיון הציוני, הבאות לידי ביטוי בנטיות פוסט-ציוניות מחד גיסא, ובנטיות בדלניות אנטי-ציוניות מאידך גיסא. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

נסים דהו (ש"ס):

מה זה פוסט-ציוני?

הי"ר ח' דיין:

הצעת סיכום של סיעת ש"ס יקרא חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהו (ש"ס):

מה זה פוסט-ציוני? רפורמים?

שבח וייס (העבודה):

אם תוציא את הפוסט-ציונות, אולי אני אצביע בשבילך.

נסים דהו (ש"ס):

הוא הכניס פוסט-ציונות, אני לא הכנסתי פוסט-ציונות.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, תרשו לי לקרוא בפניכם הצעת סיכום מטעם סיעתנו על הדיון בנושא: כ' בתמוז: הרצל, ציונות ויהדות.

הכנסת כואבת על התרופפות ערכי היהדות והציונות בקרב שכבות רבות בעם, וקוראת לחיזוק ערכים אלו: עידוד לימוד ערכי היהדות והשרשתם; ערכי הציונות ברוח מסורת ישראל והכמיהה לציין נחלת אבותינו – זו הציונות האמיתית.

הכנסת קוראת, ביובל ה-50 למדינה, לאחוז בדרכי שלום ופיוס, להגביר את המודעות לאיחודה של מדינת ישראל, מדינתו של העם היהודי, ולהיותה מדינה יהודית ודמוקרטית, המושתתת על ערכי היהדות. תודה.

הי"ר ח' דיין:

רבותי חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעות הסיכום. מי בעד הצעת הסיכום של סיעת ש"ס? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת נ' דהן – 4

נגד – 12

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת נ' דהן לא נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 4, 12 מתנגדים, נמנע אחד. ובכן, הצעת הסיכום לא נתקבלה.

אנו עוברים להצעת הסיכום של שאר הסיעות: הליכוד-גשר-צומת, המפד"ל, ישראל בעלייה, הדרך השלישית ומפלגת העבודה. ההצבעה החלה.

דליה איציק (העבודה):

מפלגת העבודה, הליכוד – זה הסדר, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

אני הולך לפי הסדר, מה שרשום לי. כמעט שכחתי להצביע בגללך.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' לובוצקי – 10

נגד – 5

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' לובוצקי נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 10, אין נמנעים, חמישה מתנגדים. ובכן, הצעת הסיכום התקבלה.

הצעת ראש עיריית רמלה להפרדה בין יהודים לערבים

בברירת השחייה בעקבות קטטה

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא: סיכום הדיון בהצעת ראש עיריית רמלה להפרדה בין יהודים לערבים בברירת השחייה בעקבות קטטה – הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה, מיום 25 ביוני 1997. הדיון היה ב-11 בנובמבר 1997. בבקשה, חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הצעת סיכום מטעם סיעות חד"ש-בל"ד, מד"ע-רע"ם ומרצ לסיכום הדיון מתאריך 11 בנובמבר:

1. הכנסת מגנה בתוקף את התבטאותו של ראש עיריית רמלה, שקרא להפרדה בין יהודים לערבים בברירת השחייה בחודש יוני האחרון.

2. הכנסת דוחה ומוקיעה כל ניסיון להנהיג במדינת ישראל שיטה של הפרדה בין יהודים לערבים במקומות בילוי ובידור, עבודה או מגורים. היא רואה ביתר חומרה הצעות כאלה כאשר הן באות מפי נבחרים הציבור.

3. הכנסת מוקיעה את גילויי הגזענות מכל סוג ואת כל ביטויי השנאה והעליונות כלפי תרבותו של האחר, מגנה בחריפות את אירועי האפליה הגזענית הרבים מהתקופה האחרונה, ומקווה כי תופעות כאלה לא יישנו.

4. הכנסת קוראת לאנשי הציבור, לפקידי הממשלה, ובמיוחד לפרנסי הערים המעורבות, לכבד את האופי המשותף של הערים ושל הארץ כולה.

5. הכנסת פונה ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטות המדינה ומבקשת שלא להסס, לחקור ולהעמיד לדין את המסיתים לגזענות.

6. הכנסת מודאגת מהסקרים האחרונים המצביעים על מגמה של עליית הגזענות בקרב הנוער והציבור בכלל, וקוראת למשרד החינוך ולמחנכים באשר הם לחיזוק החינוך נגד השוביניזם ונגד כל סוג של גזענות, ולחינוך הדור הבא לשוויון, לקבלת השונה ולתרבות אזרחית משותפת.

הי"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' בשארה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ע' בשארה נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת הסיכום התקבלה.

תקרית הירי שהיתה בשבט הבדואי אבו-כף בין המשטרה לבדואים

הי"ר ח' דיין:

סיכום דיון והצבעה בנושא תקרית הירי שהיתה בשבט הבדואי אבו-כף בין המשטרה לבדואים – הצעותיהם של חברי הכנסת חיים אורון, אחמד סעד ותאופיק חטיב, מיום 4 ביוני 1997. הדיון היה ב-11 בנובמבר 1997. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

הצעת הסיכום היא בשם העבודה, מרצ, חד"ש-בל"ד ומד"ע-רע"ם. הצעת הסיכום בנושא הירי בשבט אבו-כף.

מאז קום המדינה וב-50 שנות קיומה סובלים אזרחי המדינה הבדואים ממדיניות של אפליה והזנחה. מצב מתמשך זה מנע פתרון של בעיות ומצוקות קשות ואמיתיות שפוקדות מגזר זה, ויצר ניכור ומתחים חריפים ומחריפים בין הבדואים לרשויות השלטון.

הכנסת קוראת לממשלת ישראל לפעול לאלתר להשוואת זכויותיהם ותנאיהם של האזרחים הבדואים לאלה של כלל אזרחי מדינת ישראל ולענות על המצוקות הקשות של מגזר זה, בראש ובראשונה בתחום ההתיישבות.

הכנסת קוראת לממשלה לחדול ממדיניות שרירותית של הריסות מבנים, ארעיים ברובם, ביישובים שאין בהם פתרון אחר למצוקת המגורים של התושבים.

הכנסת קוראת לממשלה להבטיח פיצוי נאות לתושבים הבדואים המפונים מאדמותיהם ולקדם את תהליך המעבר ליישובים עירוניים וכפריים.

הכנסת קוראת לממשלה להקצות תקציבים הולמים להבטחת שירותי חינוך, בריאות ורווחה בקרב הפזורה הבדואית ברמה שתענה על צורכי האוכלוסייה ותדמה לזו שביישובים היהודיים.

אני מבקש, ברשות היושב-ראש, להוסיף – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אין להוסיף.

חיים אורון (מרצ):

רגע, תראה שתסכים.

– – ולברך את החלטת ועדת שרים לענייני בדואים מהיום, לקיים בחירות בחמש העיירות הבדואיות בנגב, וקורא לממשלה ולמשרד הפנים לקיים את הבחירות הללו במועד הבחירות הארציות בנובמבר הבא, ובכך להפסיק את המציאות של ועדות קרואות ממונות בקבוצה של יישובים בנגב.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אין הצעות נוספות.

ובכן, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 7

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ח' אורון – 15

נגד – אין

נמנעים – 1

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ח' אורון נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

15 בעד, אין מתנגדים, אחד נמנע. הצעת הסיכום נתקבלה.

חיים אורון (מרצ):

בטעות לחצתי "נמנע".

הי"ר ח' דיין:

אני מקבל את זה.

בצורת בענף הזית

הי"ר ח' דיין:

סיכום דיון והצבעה בנושא: בצורת בענף הזית – הצעתו של חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא מ-2 ביולי 1997. הדיון היה ב-10 בנובמבר 1997. בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הנני מגיש בזה הצעת סיכום מטעם סיעות מרצ, חד"ש-בל"ד ומד"ע-רע"ם לסיכום הדיון בכנסת שנערך ב-10 בנובמבר 1997 בעניין בצורת בענף הזית.

1. הכנסת מחליטה להשוות את ענף הזית ליתר הענפים האחרים הן בתמיכות בנטיעות והן בפיצויים בשנות בצורת.

2. הכנסת מחליטה להכיר בענף הזית כענף מחליף-יבוא ולהעניק את ההטבות המשתמעות מכך.

3. הכנסת קוראת לשר החקלאות להמשיך בפרויקטים של השקיית כרמי הזית במים מושבים.

4. הכנסת מחליטה לתת תמיכות לשיפור איכות בתי-הבד.

5. הכנסת מחליטה להעניק לכל החקלאים פיצויים לשנה זו, בין שהם ביטחו את חלקותיהם בין שלא. תודה רבה לך, אדוני.

הי"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת הסיכום.

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ו' חאג'י-יחיא – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ו' חאג'י-יחיא נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

14 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת הסיכום נתקבלה.

פרה אדומה נולדה בכפר-חסידיים

הי"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעת סיכום הדין והצבעה בנושא: פרה אדומה נולדה בכפר-חסידיים – הצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז. הדין היה ב-11 בנובמבר 1997.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת סיכום בנושא: פרה אדומה נולדה בכפר-חסידיים, מטעם סיעת מרצ – ישראל הדמוקרטית, ר"צ, מפ"ם, שינוי.

הכנסת רואה בחומרה את המגמות המסתמנות בקרב חוגים קיצוניים בישראל להקים מחדש את בית-המקדש במקום המסגדים המוסלמיים הבנויים על הר-הבית.

הכנסת קוראת לממשלת ישראל לשמור על המקומות הקדושים לאסלאם בירושלים ולמנוע מחוגים קיצוניים כל פגיעה במקומות הקדושים לאסלאם.

הכנסת קוראת לממשלת ישראל לפעול לכך שהסכסוך הישראלי-הערבי לא יגלוש לסכסוך שבין האסלאם ליהדות.

הכנסת מציינת, כי גם אל תופעות הנראות ממבט ראשון כקוריוז יש להתייחס לעתים במלוא החומרה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם פורז.

אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן להצעת סיכום מטעם סיעת ש"ס.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד לקרוא את הצעת הסיכום מטעם סיעתנו סיעת ש"ס בכנסת בנושא: פרה אדומה נולדה בכפר-חסידיים – הצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז.

הכנסת מכבדת את אלו העקביים באמונתם בכל הקשור להלכות המסורות מדור-דור, לרבות אלו שכיום, כל עוד בית-המקדש בשימונו בעוונותינו, אינם בגדר הלכה למעשה.

הכנסת מביעה את צערה על שנושא הלכתי זה הפך כלי ניגוח ועורר חששות מוזרים והיפותטיים, והיא קוראת לאווירת פיוס, כיבוד הדדי, ובעיקר כיבוד אלה הנמנים עם שומרי המצוות, שהושמו לאחורונה, לצערנו הרב, ללעג וקלס. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן.

ובכן, רבותי, עוברים להצבעה על הצעת הסיכום של סיעת ש"ס בנושא: פרה אדומה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת נ' דהן – 6

נגד – 1

נמנעים – 4

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת נ' דהן נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

בעד – 6, מתנגד אחד, ארבעה נמנעים. ובכן, הצעת הסיכום של ש"ס התקבלה.

עוברים להצבעה על הצעת הסיכום מטעם סיעת מרצ – ישראל הדמוקרטית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' פורז – 7

נגד – 3

נמנעים – 2

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' פורז נתקבלה.

הי"ר ח' דיין:

בעד – 7, נגד – 3, שני נמנעים. ובכן, גם הצעה זו התקבלה. תודה רבה, גמרנו עם כל הצעות הסיכום.

הכוונה להעניק חנינה כללית בשנת ה-50 למדינה

הי"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא והאחרון בסדר-היום: הכוונה להעניק חנינה כללית בשנת ה-50 למדינה, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי, נושא שעלה ב-26 בפברואר 1997 במסגרת הצעה לסדר-היום. יפתח את הדיון חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית אני חייב להבהיר את הנושא, שהוא: הכוונה להעניק חנינה כללית בשנת ה-50 למדינה, משום שלהפתעתי נשאלתי האם אני בעד. מובן שאני נגד, כבר דיברתי על כך כאן לפניכם לפני שמונה חודשים, ואני מדגיש זאת. היום אנחנו מקיימים את הדיון על

סמך הצעה לסדר-היום שהגשתי כבר לפני שמונה חודשים. מדוע הגשתי את זה כבר אז, לפני שמונה חודשים, כשזה לא היה אקטואלי? את זה אני רוצה להסביר, כדי לשכנע אתכם מדוע חשוב שהכנסת תדון כבר היום, מייד ועכשיו, ותחליט על כך.

הגשתי את ההצעה משום שהגיעו אלי שמועות, שאכן מתבשלת כוונה להענקת חנינה כללית לרגל 50 שנות המדינה. רבותי, חברי הכנסת, כל המחקרים שנעשו על החנינות הקודמות הצביעו בצורה ברורה על כך שהחנינות היו כושלות ומכשילות. בחנינה שהיתה לאחר מלחמת ששת הימים 77% מהחנונים מצאו את עצמם בחזרה בבית-הסוהר בתוך חמש שנים מיום החנינה. יתר על כן, החנינה הביאה באופן ברור לעלייה במקרי הפשע באותה תקופה. האם אנחנו רוצים לחון את העבריינים ולהעניש את האזרחים ההגונים המסתובבים ברחובותינו?

אגב, אני לא מאמין לשמועות כאילו חבר הכנסת אריה דרעי עומד מאחורי הדבר הזה. אני משוכנע שהוא לא עומד מאחורי זה, יש לי אליו כבוד, ואני יודע שהוא הרבה יותר חכם ופיקח – – –

נסים דהן (ש"ס):

הוא לא צריך את זה, הוא זכאי גם בלי זה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת דהן, אני מייחל לכך ומתפלל שאכן יימצא זכאי בדיון גם לפני המקום וגם לפני בית-דין של מטה. כולנו נברך אותו ונשמח בשמחתו.

נסים דהן (ש"ס):

אתה יודע שהוא יצא זכאי, הוא לא צריך חנינה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

רבותי, אין גם ספק שלא תהיה חנינה כללית. הרעיון הוא כל כך אווילי, שלא יעלה על הדעת, כפי שנאמר כמה פעמים, שאכן נגיע למצב הזה. אלא מה? מדוע אם כן הטרחתי אתכם, חברי חברי הכנסת, לדון ולהחליט בנושא הזה? משום שהשמועות על העניין הזה מזיקות כבר עכשיו. יודע אני שבתיקים רבים עורכי-דין מעכבים את הדיון, נוקטים תרגילי סחבת כדי שהדין והמשפט לא יסתיימו לפני יום העצמאות ה-50, מתוך תקווה שהנאשמים יקבלו חנינה בטרם הרשעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כך זה היה אז?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לאחר קום המדינה היתה גם חנינה כזאת, שנתנו גם לנאשמים. לכאורה יש כאן היגיון, שהרי אם אדם שכבר הורשע בוודאות חוננים אותו, קל וחומר מי שהוא עדיין בספק.

נדמה לי שמאז עברה החברה הישראלית כמה דברים, וברור לי שלא תהיה חנינה. אלא שהאווירה הזו, שצפויה חנינה, היא כשלעצמה גורמת נזק. לכן חשוב שכבר היום תאמר הכנסת את דעתה בצורה הברורה ביותר, שלא תהיה חנינה כללית גורפת.

מצד אחר, נדמה לי שברור – זה מקובל על כל אחד – ששר המשפטים יכול להקים ועדה ציבורית הולמת, שבאופן פרטני, אני מדגיש: באופן פרטני, תדון במקרים לגופם. רבותינו לימדונו, שגם כאשר שערי תפילות ננעלים, שערי דמעות אינם ננעלים לעולם. ייתכן שיש מקרים שאפשר לנקוט בהם מדיניות של מידת חסד ורחמים עם קיצור תקופה. אני יודע ששירות בתי-הסוהר סובל ממצוקה קשה מאוד של מקומות מאסר ומעצר, וייתכן שתהיה הקלה מסוימת אם ישוחררו אנשים שהמערכת משוכנעת שהם שיפרו את דרכם.

לקראת סוף הדיון, רבותי חברי הכנסת, אגיש בפניכם הצעת החלטה שתאמר במפורש את הדברים הללו: כנסת ישראל – אני מקווה שזו תהיה כנסת ישראל בהחלטה פה-אחד – מתנגדת לחנינה כללית גורפת; לעומת זאת, דרך החנינה הרגילה, על-ידי המלצה של שר המשפטים לנשיא המדינה, תמשיך להיות פתוחה, ומקובל עלינו שבשנת ה-50 ינהגו לפני משורת הדין אפילו קצת יותר מאשר בשנים רגילות.

למרות השעה המאוחרת אני פונה אליכם, חברי הכנסת, להישאר כאן ולהתכנס להצבעה, כדי שההחלטה הזאת תבטא הסכמה רחבה של כל חלקי הבית. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. חברי הכנסת, רשימת הדוברים נעולה. ראשונת הדוברים חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

חבר הכנסת פינס, אין לך מה לבוא, יש רשימת דוברים, התקנון מסודר וברור.

אופיר פינס-פז (העבודה):

שאלה, נדמה לי שאני ראשון הדוברים.

הי"ר ח' דיין:

לא אישרת. יש פה כללים וזהו.

שבח וייס (העבודה):

עכשיו מבקשים לאשרר.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת וייס, אתה יושב לפעמים במקומי ואתה יודע מה הנוהל. כשהמציע גומר לדבר, מודיעים שרשימת הדוברים נעולה, ובזה זה נגמר. נכון שהם נמצאים, אבל שיבואו להודיע. אני לא יכול לנהוג איפה איפה. בדיון הקודם חבר הכנסת אלסאנע בא להודיע לי, ואמרתי לו במפורש: אתה בא אחרי שהם גמרו, אני כבר הודעתי ובזה זה נגמר.

שבח וייס (העבודה):

האשרור הוא פה, עכשיו.

הי"ר ח' דיין:

היא הדוברת ה-11, הוא לא אישר, אתה אישרת.

שבח וייס (העבודה):

זה לא למעני, ברשותך. מי שנמצא באולם רשאי לאשרר.

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פינס, יש כללים ותקנון והדברים ברורים, אני לא יכול לנהוג באנשים איפה ואיפה. בדיון הקודם ביקש ממני חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואני אמרתי לו שאני מצטער, אי-אפשר לשבת כאן בלי לאשרר פה את עצמך לדיון. בדרך כלל חברי הכנסת נרשמים דרך המחשב, הפקידות רושמות אותם והם בכלל לא באים לדיון. במקרה הזה אתה נוכח, אבל צריך גם לאשרר.

בבקשה, חברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, במסגרת הרעיונות שמערערים את סדרי השלטון ואת סדרי החברה הישראלית, בא גם הרעיון האווילי והמזיק ביותר של חנינה כללית לרגל יובל קיומה של מדינת ישראל.

יש הרבה מאוד דרכים לציין את יובל קיומה של מדינת ישראל. יש הרבה מאוד עוולות במדינת ישראל שאפשר היה לתקן אותן לרגל חגיגות היובל. למשל, העוולות שקשורות באפליות מסוגים שונים; למשל, העוולות שקשורות בניצול נשים, בניצול ילדים; למשל, העוולות שקשורות במערכת מיסוי שמקפחת דווקא אנשים עם הכנסות בינוניות, ועוד הרבה מאוד עוולות שאפשר היה לתקן לרגל יובל ה-50.

מה שבעיקר נחוץ היה לעשות לרגל יובל ה-50, זה להביא את ישראל לחוף מבטחים של שלום שיש בו ערובה אמיתית לביטחון. אבל כל הדברים הטובים והחשובים האלה לא עומדים לקרות, כפי שאני צופה, לקראת יובל ה-50. התהליך המדיני תקוע; בתחום החברתי חלה נסיגה חמורה ביותר; בתחום הדמוקרטי מאוימות חירויות בסיסיות ביותר בסדרי שלטון תקינים; בתחום היחסים בין יהודים לערבים, המצב, לצערי, הולך ומחמיר. מדינת ישראל לא תקבל את מה שמגיע לה, והעם בישראל לא יקבל את מה שמגיע לו לרגל יובל ה-50.

לעצם רעיון החנינה, אני חושבת שיש הרבה בעיות בתחום המערכת המשפטית ומערכת הענישה. אני אגע רק בבעיה קשה אחת. חברי הכנסת, יש בבתי-הסוהר מורשעים, שכבר שנים ארוכות טוענים לחפותם. מי שמכיר את המקרה של ברנס, יודע שהוא יצא מהכלא, אף שהוא טוען לחפותו, לא משום שהוכרה חפותו. אנחנו יודעים על מקרים רבים שבסופו של דבר הוכח שאנשים ישבו על לא עוול בכפם בהאשמות קשות ביותר. השאלה שמטרידה אותי, גם במקרה של המורשעים ברצח דני כץ וגם במקרים אחרים, היא איך זה קורה שכמעט יובל שנים לאחר הקמת המדינה, ואחרי שכבר התגלו מקרים כאלה, שבהם ברור ללא ספק שההודאות מהנאשמים הוצאו בדרך בלתי כשרה, היו הודאות שקר, ועל בסיס הודאות השקר האלה נשפטו אנשים; איך, עד היום, לא הפרקליטות ולא כל המערכות שקשורות בנושא הזה, לא קמו ולא ביקשו סליחה? איך זה קורה ששום חוקר שהוציא את ההודאה השקרית הזאת לא הועמד לדין? איך זה קורה שהמערכת הזאת לא מבקרת את עצמה בצורה אמיתית? אם היינו מגיעים למצב שבו המערכת היתה מבקרת את עצמה בצורה אמיתית, אני חושבת שהיו הרבה פחות מקרים של עוול שנעשה ושל נאשמים שיושבים חנים בתוך מתקני המעצר.

לכן אני חושבת שהכנסת צריכה היום להחליט שהיא נגד חנינה כללית, אבל היא בהחלט בעד בדיקה עצמית של מערכות כמו הפרקליטות, בתי-המשפט ושאר המערכות שעוסקות בשפיטה. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה. אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – חבר הכנסת מיכה גולדמן.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון על חנינה כללית, בעיקר כאשר הרעיון הוצמד לכאורה לאירועי שנת ה-50 למדינת ישראל, היה צריך להיערך באווירה לגמרי אחרת מכפי שהוא נערך כאן. כי זה דיון ראוי.

למשל, אם מישהו ירצה לבדוק את הרכב האסירים, יכול שימצא כי רבים מאוד מהם שרויים במצב של אסירות מתמדת, לא אסירות הודאה. הם בבתי-סוהר על רקע חוויה קשה שהתלוותה בין היתר לתהליך הארוך, המורכב, המסובך והלא-תמיד מוצלח של קליטת עלייה. יכול להיות שחלק נמצא שם על רקע הסכסוך המר והנמהר והנמשך ביחסי יהודים וערבים.

אנחנו לא מקיימים דיון כזה, משום שכל העניין הוא תחת חשד שיש כאן איזו כוונה ציבורית, פוליטית, פרסונלית, שעליה מלבישים עניין גדול מאוד.

לכן, אין לי ספק שבאווירה כזאת לא יימצאו חברי כנסת שיתמכו בכל סוג של חנינה גורפת; גם אני לא, בשום אופן לא. אני משער שעל רקע זה גם לא תעלה הצעת חוק כזאת של חנינה גורפת.

הדיון הזה היה יכול להיות דיון אנושי, חברתי, מעמיק, עם כוונה של הפניית לב אל המסכנות ותוצאותיה – ויש לנו כזאת בחברתנו – בשעת רצון טוב, מלווה ברעיון של שיקום רציני ושל מציאת עבודה לאנשים. זה הנושא שהיה צריך להידון, והוא לא יידון.

מכיוון שהחשדות מופנים לכיוון אחד, וגם חבר הכנסת דרעי, שמולו הופנו חשדות, הצהיר הצהרה חד-משמעית – ואני מעריך אותה מאוד – שהוא לא בעסק הזה, אנחנו צריכים לקבל את ההודעה הזאת בתום לב מוחלט, לא להתעסק בעניין הזה בכלל, ולא להעלות כאן שום הצעת חוק לחנינה גורפת. מנגנונים אחרים, חבר הכנסת לובוצקי, קיימים, והדגש הוא פתיחת לב אל הפצעים הסוציאליים, פצעי הקליטה, פצעי המשפחות שלא נקלטו מספיק בחברה. לזה תהיה כאן תמיכה רחבה ביותר, ואפשר לעשות את זה באמצעות המנגנון הנשיאותי, עם כל המנפים וכל המסגרות הנלוות, כדי שההכרעות תהיינה צודקות, יעילות, ולעניין זה בלבד. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. אני מזמין את חבר הכנסת מיכה גולדמן – איננו. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כשאנו באים לדון על נושא החנינה לקראת שנת ה-50, אני לא מבין מאין לקחו את המספר 50. למה דווקא 50? למה מדינה בת 50 היא מדינה מיוחדת? למה שנת ה-50 ולא שנת ה-49, או ה-51 או ה-60? זה לא מאורע היסטורי יותר מאשר שנת ה-35.

שבח וייס (העבודה):

יובל.

נסים דהן (ש"ס):

חשבתי שיש לזה ביטוי במקורות, כמו שחבר הכנסת שבח וייס רומז לי, אבל שם, ובדיוק שם, החנינה היתה אחרת. לא לעבריינים, לא לפושעים, לא למי שעבר על החוק, אלא להיפך: אותם עבדים או אותם מוכרי קרקעות, או אלה שמכרו את בתיהם בגלל מצוקה כלכלית, או אלה שהפכו להיות עבדים בגלל מצוקה כלכלית, שנת ה-50 היתה בשבילם שנת חנינה.

אבל, מורי ורבותי, ואני אומר פה "אבל" גדול, אנחנו יוצאים מתוך הנחה ששנת ה-50 היא בכל זאת מאורע. המדינה התבגרה, ראוי שניתן את הדעת גם על נושא החנינה, אף שאני מתנגד לו. אבל יש כאן פן שאני רוצה להאירו.

בסך הכול, מה המדינה טוענת? טעינו במשך השנים, ובגלל טעויות שעשתה המדינה, אותם עבריינים שאנחנו רוצים לחון אותם יושבים היום בבית-הסוהר. גם למדינה יש חלק בזה שהם יושבים בבתי-הסוהר. היא לא נתנה חינוך טוב דיו, היא לא נתנה פתרונות סוציאליים, ואותם אנשים הידרדרו לפשע. היום המדינה הזאת התבגרה, יש לה כלים אחרים. אולי המעשים שעשו אותם אנשים לא יקרו שוב, כיוון שלמדינה יש כלים להתמודד אתם. יש פה דף חדש. יש היגיון במושג של חנינה בשנים מסוימות, כשהמדינה מגיעה למסקנה שגם היא עוברת לדף חדש, היא התבגרה ויש לה כלים להתמודד.

אבל, מורי ורבותי, תרשו לי לתת פה דוגמאות מספר שאולי לא קשורות לשנת ה-50, אבל אם זו הזדמנות טובה לחון, אולי אפשר להשתמש בדוגמאות האלה. על-פי חוק התכנון והבנייה אסור לפתוח חלון למזגן אם אותו חלון פונה לרשות הרבים. הגברת דליה איציק, כחברה לשעבר במועצת עיריית ירושלים, יודעת את זה. יכול להיות שאדם מסכן פתח ושם מזגן. יבוא פקח של העירייה ויגיש נגדו תלונה. במה אתם חושבים זה יסתיים? בתיק בבית-המשפט. על מה? הוא רצה לשים מזגן בבית. יש אלפי תיקים, לפי נתונים שקיבלתי היום, 20,000 תיקים על דברים טכניים כאלה, שאדם פתח חלון לרשות הרבים, הוא שינה מתוכנית המיתאר, או התקין מזגן. לא מזמן התבשרנו בעיתון ששופט קנס גברת אחת כיוון שאסור לה להרעיש בביתה. הגישו נגדה תלונה על זה שמהקומה השנייה היא הרעישה לעבר הקומה הראשונה.

מורי ורבותי, אנחנו סתמנו את בתי-המשפט עם תיקים כאלה. יכול להיות שהגיע הזמן, אם לא לחנינה גורפת – אני נגד חנינה גורפת, ואני מצטער שמפעם לפעם מישוה עומד מעל הדוכן הזה ומזכיר את יושב-ראש התנועה שלנו, חבר הכנסת הרב אריה דרעי, כאילו ידו במעל הזה. אני אומר לכם, באחריות מלאה, חבר הכנסת דרעי לא צריך את החנינה. הוא יהיה זכאי גם בלי החנינה. חפוטו

תוכח גם בלי החנינה. הדברים האלה מוכחים בזמן האחרון פעם אחר פעם, כשאישי ציבור מזוכים פעם אחר פעם. רק אתמול זוכה חבר הכנסת אבי יחזקאל.

לכן, כל נושא החנינה הוא מיותר, בוודאי לפושעים קשים. אבל כדאי לשקול פתיחת דף חדש. המדינה תמתח קו לגבי העבר, לפחות בעבירות טכניות שכל מהותן היא פרטים טכניים. לפעמים החוק משתנה בינתיים, אבל האדם עבר את העבירה בתקופה שהדבר היה אסור ויש נגדו תיק. עד שהתיק הזה מתברר, העבירה הזאת היא כבר לא עבירה כי בינתיים שונה החוק, אבל בית-המשפט פוסק לפי מה שהיה בתקופה שהעבירה נעשתה.

לכן, היה ראוי לשקול, בהחלט, אם לא חנינה אז בוודאי מחילה; אם לא מחילה, אז בוודאי שמיטת חובות, כמו שהיה בעת היובל, שכן שנת שמיטה שמטה את כל החובות לאנשים שלא יכלו לשלם. רודפים אותם על זה שבעבר היה להם חוב, כשהכול יודעים שהם לא יכולים לשלם, אבל כך הוא החוק היבש. אולי גם הגיע הזמן לחון אותם, כדי שהם יוכלו לפתוח דף חדש, כמו שהמדינה, אחרי 50 שנה, פותחת לעצמה דף חדש בחיים. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע. לאחר מכן – חבר הכנסת אברהם שוחט.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כשאנחנו מדברים על 50 שנה, אלה 50 שנה שבהן המדינה צריכה לעשות חשבון נפש מה נעשה, מה הושג, ונקודת הזינוק היא מגילת העצמאות עם כל השאיפות וכל הערכים הגלומים בתוכה; ובחלוף התקופה הזו של 50 שנה – איפה עומדת המדינה, האם הדברים הושגו, אותם ערכים, אותן מטרות נעלות.

לכן, בהזדמנות זו, על מנת לתת תוכן לתקופה, על מנת לתת תוכן לחגיגות, לדעתי צריך להציב ערכים, תכנים ומטרות, לא סתם לחלק סוכריות לאוכלוסייה וזיקוקין די-נור ולהרגיש כאילו עשו חתונה. או שמחה. מדובר בעידן חדש, בנקודת זינוק נוספת בחיי המדינה.

לדעתי, צריך לבחון אם אכן הגשימה מדינת ישראל את הערכים הדמוקרטיים שעליהם הכריזה במגילת העצמאות; האם ניתן לומר באמת שכאן קיימת מדינה שמגשימה את המדיניות ללא אפליה על רקע דת, לאום או גזע. אם לא, צריך, לדעתי, לחוקק חוקי יסוד במובן הזה, לאמץ חוקה למדינת ישראל לרגל 50 שנה לקום המדינה, לתקן את העוולות שנעשו בעבר, בתקופת הממשל הצבאי, כשתושבי אקרית ובירעם נושלו מהיישובים שלהם למרות החלטה של בג"ץ להורות על החזרתם לאדמותיהם; אם נכסי הווקף המוסלמי הוכרזו כנכסי נפקדים בתקופת הממשל הצבאי – להכריז על חזרת נכסי הווקף המוסלמיים לבעלים הלגיטימיים שלהם לרגל חלוף 50 שנה; אם עד היום אין שופט ערבי בבית-המשפט העליון, אחרי 50 שנה מקום המדינה – להחליט שהגיע הזמן, אכן, שיהיה שופט ערבי בבית-המשפט העליון בירושלים; אם עד היום קיימות תופעות של יישובים לא-מוכרים, יישובים

שקיימים פיזית אבל המדינה לא מכירה בהם – להכריז שהגיע הזמן, אחרי 50 שנה, שאכן המדינה תכיר ותכריז על הקמת היישובים האלה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה שיך?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לדעתי, זה ייתן תוכן ומשמעות, זה יתקן עוולות, ואז, במסגרת חשבון הנפש, ניתן להגיד שאכן הושגה המטרה.

חבר הכנסת בויים שאל, מה הקשר. למה שנת ה-50 למדינה צריכה להיות קשורה עם חנינת עבריינים, למה רק להם צריך לתת תחושה שהם זכאים ליהנות מהחגיגות, ואילו לאנשים המקופחים, שסובלים ממדיניות האפליה, לא צריך לתת תחושה שהגיע הזמן לשים קץ לתחושת הקיפוח?

רבותי, לא צריך להמשיך בגישה, שמפני שיש נגד חבר הכנסת אריה דרעי הליך משפטי, צריך להתנגד באופן מיידי לסוגיית החנינה. יש מקום לפתוח דף חדש, לתת הזדמנות נוספת ולהכריז על חנינה כללית. אני סבור שזה הזמן, שזו ההזדמנות, ולדעתי אין בזה שום פסול.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט – איננו. חבר הכנסת אחמד סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מהצעת החנינה הכללית, אני מרגיש, נודף ריח מסריח.

סיעתי ואני מתנגדים לחנינות גורפות ואבסולוטיות, בוודאי כאלה שמכוונות רק למעמד של מיוחסים – אנשי שררה, כוח וכסף. זה – בשום אופן לא.

הגישה, לפי דעתי, צריכה להיות קונקרטי ואנושית, לגופו של איש זה או אחר. צריך לשחרר חולים – חולי סרטן או חולי מחלות ממאירות אחרות. צריך לשחרר עבריינים שריצו את רוב העונש והם בני-שיקום בחברה האזרחית.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —
ואתה אמרת שאתה מתנגד — — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בשביל זה לא צריך חגיגות. תמיד נכון לעשות את זה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני נגד האפשרות שנבחרו הציבור יברחו מהחוק מתוקף היותם מחוקקים. זו שחיתות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ואזרחים?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יובל ה-50 הוא בהחלט הזדמנות נאותה לפרקליטות לערוך רויזיה לאותם מקרים שבהם המורשעים טוענים במשך שנים רבות שהם חפים מפשע, כמו המורשעים בפרשת דני כץ.

ובהזדמנות זאת אני פונה אל כבוד נשיא המדינה עזר ויצמן לחון את העצירים הפוליטיים אזרחי המדינה. אחרי חתימת הסכם השלום, אני חושב שמבחינה הגיונית אפשר לשחרר אותם, כדי שיחזרו לחברה ויתרמו את תרומתם.

כמו שאמרתי, אני נגד חנינות גורפות ואבסולוטיות. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אמרתי לחבר הכנסת בן-צור שהוא ידבר עכשיו, כי הוא יחליף אותי מייד.

חיים אורון (מרצ):

הי"ר ח' דיין:

הוא ינהל את הישיבה מייד לאחר הנאום שלו. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתקשה למצוא את הקשר בין חנינה, גורפת או לא גורפת – –

חיים אורון (מרצ):

רחבה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

– – – רחבה או מצומצמת, לבין חגיגות 50 שנה למדינה. אני לא מבין את הקשר. אם אתה אומר שלא תהיה גורפת, מי יקבע את הגבול, מהי חנינה גורפת ומהי חנינה לא-גורפת? לכן, לפי דעתי, כל הנושא הזה ממש פוגע פגיעה רצינית בנשיא מדינת ישראל, שיש לו הסמכות היחידה לקבוע אם יש חנינה ולמי יש חנינה, והוא פוגע פגיעה רצינית גם בסמכות בית-המשפט. אני לא יודע אם הכנסת מוסמכת בכלל לדון בדבר הזה. נכון שהכנסת מחוקקת חוקים, אבל היא לא יכולה לחוקק חוק אשר יכול למשוך את הסמכויות מבית-המשפט ומנשיא המדינה.

יש אנשים שנשענים על זה שעם הקמת המדינה ועם הניצחון במלחמת ששת הימים היו חנינות מסוימות, אבל מי שקרא יודע היטב, ש-60% מהאנשים שקיבלו חנינה חזרו לסורם והורשעו לאחר שלוש שנים, וחלק מאלה שקיבלו חנינה הורשעו כחלוף חמש שנים. זאת אומרת, אם אתה גורם למתן חנינה לאנשים מסוימים, אין זה מעיד שהם חוזרים למוטב. לכן, לדעתי, המטרה של חנינה כזאת היא לחלץ אישי ציבור, עברייני "צווארון לבן", שיש האשמות נגדם, ובית-המשפט פסק נגדם, ולנו אסור, כמובן, להתערב בנושא הזה.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד. אני חושש מאוד מאוד, שיש אולי אנשים שמדמים בנפשם, שעם מתן חנינה לכל הפושעים למיניהם, מובן שכל רחובות ישראל יתמלאו בכל מיני פושעים ובכל מיני מרעין בישיין, כאילו חסרים כאלה היום ברחובות ישראל.

צר לי מאוד מאוד. קראתי ושמעתי גם את דבריו של יצחק מודעי, שהוא מנכ"ל העמותה לאירועי 50 שנה למדינת ישראל, ולא מצאתי שם משהו רציני, משהו שבאמת יותר חותם היסטורי, מפעל חשוב, רציני, שישאיר את רישומו כעבור 30-40 שנה. כל ההצעות הן שדופות קדים, כל ההצעות שהוצעו, לצערי הגדול, אין בהן היבט היסטורי, אין בהן איזה שינוי דרסטי במישור החברתי, במישור החינוכי. ואני חושב שהוועדה הזאת צריכה למצוא משהו שיבטא את העניין החברתי-החינוכי אשר ישאיר את רישומו במשך עשרות שנים, ולא ההצעות ששמענו, שלפי דעתי, הן שדופות ובלתי-רציניות ואינן יכולות לציין מלאות 50 שנה למדינת ישראל. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת חיים אורון, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו דנים היום בנושא הזה בעקבות הצעתו של חבר הכנסת לובוצקי. איך הוא אמר? – בעקבות הצעתו מלפני שמונה חודשים, אנחנו דנים בנושא הזה היום.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

איזהו חכם – הרואה את הנולד.

חיים אורון (מרצ):

ובכל זאת אני שואל, ואני מודה שהשאלה הזאת מטרידה אותי: לאיזה שפל הגיעו החיים הציבוריים שלנו עכשיו, שבעצם אף לא ניתן לדון בהצעה הזאת כשיש ולו מראית עין של תום לב. מישהו היה יכול לבוא ולומר: זה דיון לגיטימי; מישהו חושב שכן, מישהו חושב שלא. הדיון לא מתנהל באווירה כזאת, ולא במקרה, כי החיים הציבוריים שלנו נעשו רוויים תחמונים, חשדות ופעולות בכל מיני מעקפים.

תראו מה שקרה רק הערב. עד לפני שעה חשבנו שמנכ"ל משרד ראש הממשלה התפטר משום שהגיע למסקנה שהוא רוצה לעזור מבחוץ לראש הממשלה. עכשיו מתברר ב"מבט" שעברו תיקים בעניינו מהמשטרה לפרקליטות. אני לא יודע אם ראש הממשלה ידע או לא ידע. כל המכלול הזה, כל הדמויות שעוסקות בהצעה הזאת חוזרות כל הזמן על אותם שמות. חלקם לא נמצאים פה, אבל הם מושכים בחוטים; מין סטים כאלה של דמויות, שפעם מופיעות בפרשת בר-און, פעם מופיעות בפרשת חנינות, ואתה שואל את עצמך: אלוהים אדירים, זו דמותה של מערכת החיים הציבוריים בארץ?

לחבר הכנסת סעד יש בעיה עם מי שנאשמים ברציחתו של דני כץ, וחבר הכנסת אמנון רובינשטיין עוסק במשך שנים בנושא של ברנס. יש כלים – יש כלים, ובדין הכלים הללו מאוד מאוד מצומצמים ומאוד מוגדרים, ולא מהלכים סוחפים.

אדוני היושב-ראש, אתה שאלת מה הקשר בין שנת היובל ובין חנינה גורפת. מצטטים פסוקים מן המקורות בהקשר לא נכון, מתוך רצון להיתלות בהם, כאילו אם יגידו לנו שיש במקורות שנת יובל, הרי מתוך בורות או מתוך חיל ורעדה נגיד: בום. לא זאת הכוונה, לא במקורות ולא בימינו אלה. יש במדינת ישראל כלים ראויים לשפיטה, ויש כלים ראויים שנבחנו להליך חקיקה. לא צריך להוסיף עליהם דבר, בוודאי לא בהקשר זה. ואם מישהו במשרד המשפטים או בבית-המשפט העליון או מבין חברי הכנסת חושב שצריך לבחון את הליכי החנינה במדינת ישראל, להחמיר בהם או להקל בהם – בין שהוא ברשות המבצעת ובין שהוא בכנסת – יתכבד ויציע הליך חקיקה.

אני מודה שקראתי היום את חוברת ההצעות של הוועדה לחגיגות ה-50. אני מודה שאני לא בדיוק מבין. מדובר באוסף של נושאים, כמו הלבנת כספים, המרת המטבע. אלה נושאים ראויים לדיון, אבל לא בהקשר דקלרטיבי של חגיגות היובל. יש עמודים שלמים של רעיונות מהסוג הזה. כשאתה שואל: ומה יחגגו במדינת ישראל בשנת ה-50? – נו, טוב, שם היבול הוא הרבה יותר צנוע.

אני מקווה, שגם בהרכב המצומצם הזה יתלכדו הנוכחים פה ונקבל החלטה ברורה. ראיתי את הצעת ההחלטה של חבר הכנסת לובוצקי ואני מזדהה אתה. אני מציע שהיא תהיה מאוד קצרה ומאוד פשוטה, ללא שום תוכנית חנינה מיוחדת. מנגנון החנינה במדינת ישראל קיים וראוי, ותרדו מהרעיון הזה ל-50 השנים הקרובות.

הי"ר ש' בן-צור:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, אני חושב, שבשנת ה-50 למדינה היה צריך לתת איזו מתנה יפה לאזרחי מדינת ישראל, שתבטא בדרך למנוע מאנשים שיהיו פושעים, איך למנוע אנשים מעשיית עבירות, איך לשפר את החברה הישראלית, איך להזרים יותר תקציבים לשכבות החלשות, איך לתת תקציבים לאוכלוסיות שמופלות לרעה זה 50 שנה, איך לתת תקציבים לכל אותם אנשים הסובלים במדינה הזאת, ולא לבוא ולתת פרס לאותם עבריינים אשר רובם, או חלק מהם, התעשרו על חשבון אותן שכבות חלשות.

אדוני היושב-ראש, אני מאמין שאולי יש בבתי-הכלא אנשים שהם באמת חפים מפשע. אולי יש כאלה. אבל חנינה כללית בציון 50 שנה למדינה? אני שואל פה שאלה: האם הכוונה היא גם לאותם פלסטינים שנמצאים בבתי-הכלא? האם הכוונה היא גם לאותם 400-500 פלסטינים שנמצאים בבתי-כלא על לא עוול בכפם? האם הכוונה היא למי שנקראים אסירים מינהליים, אדוני היושב-ראש, ללא משפט? או שמא הכוונה היא דווקא לאותם אנשים שנשפטו על פשעים?

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין מקום לשחרר את כל הרוצחים למיניהם, סוחרי הסמים, השודדים והפוליטיקאים. מה שאותי מרגיזה עוד יותר היא העובדה, שגם אנשים שהולכים להישפט כבר משוחררים מראש. יש חנינה גם כלפי אלה שהולכים להישפט. איזה מין דבר הוא זה? ובמיוחד מדובר בעברייני "הצווארון הלבן". אני חושב שיש פה אנשים, בכנסת ומחוצה לה, שמעוניינים בחנינה לשכבה ספציפית. זה מה שיהיה בסוף אם הדבר הזה אכן יתבצע. אדוני היושב-ראש, אין אפשרות למדר את העבריינים. איך אפשר למדר אותם? אני חושב שאסור לקבל חוק כזה. אם נכון מה שנאמר, שב-1967 היתה חנינה כזאת, כאשר 70% מהעבריינים חזרו לסורם וחזרו להיות עבריינים, תאר לעצמך איזו מדינה זו תהיה כאשר ישרצו בה כל מיני עבריינים בכל מיני מקומות במדינה.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין תועלת בכך, אין צדק בכך, ולכן צריך למנוע את החוק הזה או את הטענה הזאת – יש להפיל אותה בעודה באבה. תודה רבה.

הי"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת אופיר פינס-פז.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתי?

הי"ר ש' בן-צור:

אתה בסוף. אתה מסיים.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפער בין ההצעה הבלתי-ראויה והאומללה של הממשלה או של יועציה לבין הדיון הרציני שמתקיים כאן, הוא המעיד על דמותה של הממשלה.

חברי הכנסת, המלה חנינה היא מהפועל לחון, לרחם. אני רוצה לומר, שהרחמים צריכים להיות לא על הפושעים, אלא על דמות המדינה. ההצעה הזאת, בדיוק כמו ההצעה המקבילה לה, להלבין את ההון השחור, הן עדות ישירה לדמות הממשלה. הממשלה הזאת עושה מעשים שהיו מלבינים והם מלבינים פניו של כל אדם. במקום לציין בחג את המדינה, דאגו ראש הממשלה והממשלה שלו להוריד את המורל לערך כל-כך נמוך שאין כבר חדוות שמחה לקראת יובל ה-50. מדרך השלום הורידו אותנו; את הצמיחה הורידו לצניחה כלכלית; אי-אמינות הפכה לדרגה של אמנות. עכשיו רוצים לשפר את טיב הטעם בחנינה כללית וגורפת?

אני רוצה לומר, שנוסף על כל הפרשנויות הפוליטיות שנאמרו על המניעים ונוסף על העובדה שמכל בחינה שהיא זו הצעה לא מוסרית ולא נכונה משפטית, אני רואה פה הקשר מאוד חמור שמתחבר לכל הכרוסום בדמוקרטיה, שמאפיין את הממשלה הזאת מראשיתה. חבר הכנסת לובוצקי, אפשר לעמוד פה ולדבר נגד חנינה, ואני מברכת אותך על כך. אבל הממשלה שהמפלגה שלך חברה בה, הממשלה הזאת פוגעת באופן בוטה, מפרשה לפרשה, מדחי אל דחי, בשלטון החוק, בתפקוד המשטרה, בתפקוד בית-המשפט העליון. זו לא איזו פליטת קולמוס או פליטת פה להציע חנינה לכל הפושעים באופן גורף, להציע להלבין הון שחור. זו מדיניות. זה פרי תפיסה שלא רק מתעלמת מהשאלה מה זה חג – ואני מסכימה עם כל קודמי – מה זו תרבות של עם, מה זה יובל, אלא בכוונה היא מכרסמת ביסודות ובאושיות הדמוקרטיה.

חברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם, שהחנינה היחידה והמשמעותית שאנחנו זקוקים לה היא לא חנינה לפושעים, אלא היא חנינה משלטונה של הממשלה הזאת ומראש הממשלה. אני רוצה לומר בשיא הרצינות, שצריכה להיות חנינה למדינה הזאת מהשלטון הכושל הזה. חברת הכנסת דליה איציק, זאת החנינה שאנחנו צריכים. אנחנו צריכים שראש הממשלה יחון אותנו מעונשו, ואז לא רחובותיה של המדינה יתמלאו בפושעים, אלא נצעד בדרך הצדק, בדרך השלום ובדרך של צמיחה כלכלית.

הי"ר ש' בן-צור:

חברי הכנסת, אני נוהג היום באמת לפנים משורת הדין ואני מרשה לחברים לדבר. אנא מכם, קצרו. חבר הכנסת אופיר פינס. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש טעות, הוא לא צריך לדבר עכשיו. אני לפניו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה יודע שאני נרשמתי ראשון, רק שמישהו רצה לעשות לי פרינציפ.

הי"ר ש' בן-צור:

אתן לך לדבר אחריו.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רגע, סליחה. נתתי לך לדבר לפנים משורת הדין, מה שאני לא עושה בדרך כלל. לכן, אל תגיד – פרינציפים. פעם אחרת לא אתן לך, וגמרנו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ההתפרצות שלך היא לא במקומה.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

התחשבתי במה שביקשת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני ביקשתי ממך – – –

היו"ר ש' בן-צור:

תרשה לי. חבר הכנסת חיים דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

תתבייש לך אם אתה חושב שנעשה פה פרינציפ.

היו"ר ש' בן-צור:

סיימנו את הוויכוח. מדברים על חנינה. קצת חנינה, באמת. מה קרה לך?

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אנחנו דנים היום בחנינה הכללית הכי ספציפית שהובאה אי-פעם לציבוריות הישראלית. אני חוכך עם עצמי ואני באמת לא יודע. אבל יש לי, תחושה שבמסגרת

החיפושים אחר יושב-ראש לחגיגות שנת ה-50 גם עשו מבחנים למועמדים. בדקו עם המועמדים מראש האם הם מוכנים לדבר אחד או לדבר אחר. הרי פעם אחת הם כבר עשו את זה. התחושה הזאת מלווה אותי, משום שאני מרגיש שיש קו מנחה ברור שקושר את אירוע החגיגה הכללית לאירועים פוליטיים שקשורים בממשלה הזאת.

אני רוצה לקבוע, שלא מדובר, לא במחווה הומניטרית ולא בג'סטה סוציאלית. יש כאן קו מנחה שקושר גם פוליטיקה וגם אנשי "צווארון לבן". אין כאן דאגה אמיתית לציבור האסירים שמכלים את זמנם בבת-הסוהר במדינת ישראל.

אני שימשתי, אדוני היושב-ראש, במשך ארבע שנים, יושב-ראש הרשות לשיקום האסיר, ואני יכול לקבוע, תאמינו לי, בלי נקיפות מצפון, שמדינת ישראל, על כל ממשלותיה, לא מייחסת שום חשיבות לשיקום אסירים. כל התקציב של הרשות הקטנה הזאת הוא 8 מיליוני שקלים. זה לעג לרש, זאת בדיחה. בואו נאמר שיוציאו 2,000-3,000 אסירים החוצה, מי ידאג להם? הרי הלקח של שנת 1967, שבה היתה חגיגה כללית, היה, שאחרי שנה 60% מאלה שיצאו חזרו לכלא כי עברו עבירות. כמה ציניות צריכה להיות בתוכנו כדי לפתור בעיה של כמה אנשים וליצור כך בעיה לאלפי אנשים. אנחנו משחקים באנשים – – –

הי"ר ש' בן-צור:

תודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הרי אם היינו רוצים – – –

אדוני היושב-ראש, משפט אחרון.

הי"ר ש' בן-צור:

תאמין לי שכל מה שאתה אומר – נכון. אני מכיר, אני מכבד, אבל אנא ממך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מסיים. אם היו, באמת ובתמים, רוצים ללכת למהפכה בתחום הזה והיו מפעילים תוכנית לשיקום אסירים למאות אנשים ולא היו סתם משחררים אותם כלאחר יד, אני אומר לכם שהייתי תומך בעניין. אבל אני יודע שדבר אמיתי לא עומד מאחורי היוזמה אלא פשוט מזימה פוליטית כלכלית לטובת אנשים ספורים בחברה הישראלית. לכן צריך להתנגד ליוזמה הזאת.

הי"ר ש' בן-צור:

חברי הכנסת, סגרנו את הרשימה. אחרי חבר הכנסת אופיר פינס-פז – חבר הכנסת חיים דיין, אחרי – חבר הכנסת גדעון עזרא, אחרי – חברת הכנסת דליה איציק, ואחריה – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. בזה סיימנו. תודה.

חבר הכנסת חיים דיין, אתה רוצה לדבר? בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, במדינת ישראל, כמו במדינות אחרות, כאשר מדובר באוכלוסייה, יש בקרבה אנשים תועים בדרך, יש גם עבריינים כרוניים, יש גם אנשים שנקלעו למצב של עבירה שהיא חד-פעמית, וצריך תמיד לדעת לאבחן, באופן אישי, ספציפי, במי מדובר ובמה מדובר. אנחנו יודעים שיש עבירות שהן גם עוון, גם חטא וגם פשע, כשהפשע הוא הדבר החמור ביותר. אבל כמובן, אם אני היום בא ורוצה לדון בחנינה כללית בקרב עם ישראל – ואתן לכם דוגמה, כל נושא הסמים במדינת ישראל. הרי סחר בסמים הוא פשע בפני עצמו, אבל אדם שנפל לסמים ומשתמש בסמים הופך חיה פצועה שצריכה שיקום. כל יום מאסר עובר סתם ולא מצליח לשקם אלא רק להחמיר את המצב, כי המשתמש, פשוט, זקוק לסם, ואם לא ימצא אותו בדרך מסוימת – הוא ימשיך ויידרדר.

כשאנחנו מדברים על חנינה, אדוני היושב-ראש, הייתי אולי מחלק את הנושא לכמה חלקים. הייתי לוקח אסירים שהם בעצם לא מועדים לפורענות, אולי יש להם עבירה אחת או שתיים, והם, בעצם, ישבו שלישי מתקופת המאסר שלהם – ממילא יש להם ניכיון של שלישי, שזה אומר, ישבו חצי מתקופת המאסר שלהם – ומתנה להם את השחרור ממאסר ואומר להם: רבותי, אני משחרר אתכם כדי שתשקמו את עצמכם, כדי שתבנו את המשפחה; אבל אם אתם תעברו עבירה שבגינה תחזרו לתא המאסר, כל התקופה שקיצרתי לכם לרגל שנת ה-50 תחזור אליכם, כמו לאדם שמפר תנאי מאסר לאחר שנוכה לו שלישי, והוא עובר עבירה וחוזר לבית-סוהר – מוסיפים לו גם את השלישי הזה בחזרה.

אני חושב, שיש מקום לתת חנינה, חנינה לאנשים שידיהם לא באונס, לא ברצח, לא בשפיכת דם, אלא אנשים שפשוט תעו בדרך. אני לא יודע אם אתם יודעים אבל –

הי"ר ש' בן-צור:

תודה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

-- יום מאסר במדינת ישראל עולה למשלם המסים 11,000 דולר לאדם בשנה. אז אם אנחנו באמת רוצים להקל, לשקם, ללכת לקראת תיקון עוולות חברתיות שלא שמנו לב אליהן -- בואו נבחן את הנושא הזה --

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

-- קצת יותר לעומק ולא רק בדיון בכנסת. יש אנשים הרבה יותר מקצועיים מאתנו -- קציני משטרה, שופטים, פרקליטים שיכולים לבוא ולתת --

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת דיין, נגמרו לי התודות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

-- החלטה, לאיזו אוכלוסייה אנחנו יכולים לתת את החנינה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת גדעון עזרא.

דליה איציק (העבודה):

מי אחריו?

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת דליה איציק, אנחנו עומדים לסיים את הנושא. יש שתי הצעות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני אקצר בדברי ואני מבקש לומר מלים מספר. אני בהחלט חושב שצריך לבדוק היטב אם אין מקום למסד בשנת ה-50 במדינה חנינה מוגבלת לקבוצות הבאות:

1. לדעתי יש אנשים צעירים, חסרי ניסיון, שעוד לא עמדו על דעתם, שמסתבכים עם החוק בנושאים שאינם קשורים לא לסמים, לא לאונס, לא לאלימות, והאנשים האלה סובלים כל ימי חייהם.

2. אני חושב שיש בציבור הישראלי רבים שיש באפשרותם לשכור עורכי-דין יקרים וטובים ויש קבוצה אחרת שלא יכולה לשכור עורך-דין אפילו מהרמה הנמוכה ביותר. ואם אתה משווה בין האוכלוסיות – זו יוצאת זכאית וזו יוצאת אשמה. אני מסכים עם מה שאמר קודמי, חבר הכנסת חיים דיין, שאם וכאשר אדם מהקבוצה הזאת ישוחרר, הוא ישוחרר בתנאי, שאם הוא יחזור על העבירה הוא ייכלא, לרבות התקופה שבה היה אמור לשבת בכלא.

3. צריך לעשות סדר במערכת הרישום הפלילי של מדינת ישראל. יש רבים וטובים שהוחלט שלא להגיש את עניינם לבית-משפט אבל נשאר להם רישום פלילי שמונע בעדם להגיע לכל מיני תפקידים ולכל מיני מקומות שהם יכולים להגיע אליהם. גם בעניין הזה אני מציע שבשנת ה-50 ניתן הזדמנות נוספת.

אנחנו, עם ישראל, צריכים לבדוק שאומנם אנחנו נתנו, ואני יודע שלא נתנו, חינוך שווה לכל הקבוצות, הזדמנויות שוות לכל הקבוצות, בתנאים כלכליים קשים כאלה ואחרים. אינני מתכוון בשום פנים ואופן למקצועות של ה"צווארון הלבן". תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה, שלוש דקות.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברכות לך – – –

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

דליה איציק (העבודה):

חברי חברי הכנסת, זה המסר, המסר במלאות 50 שנה למדינה, וכאילו דיברו אתנו על נושאים חברתיים, חינוכיים, מוסריים. שום דבר לא יצא מהוועדה, רק דבר אחד. זה המסר לצעירים, זה המסר לחברה הישראלית, בזה מצטיינת מדינת ישראל בשנת ה-50 לקיומה – בשחרור אסירים. ויבואו כאן השתדלנים ויספרו לנו סיפורי סבתא כאילו הם רוצים להיטיב עם המסכנים בשם הפיוס.

חברים יקרים, פתאום יש מסר גם לאותם ילדים צעירים ולנוער הצעיר, שכשיש איזה אירוע ויש הזדמנות לפסטיבל – אולי, בעצם, מותר לרמות, מותר לגנוב, לא כל כך נורא. יש דברים שאנחנו מעלימים מהם עין. זה המסר.

אדוני היושב-ראש, זאת לא חנינה חברתית, זאת חנינה פוליטית, זאת חנינה שהריח שלה פוליטי, שהתבשיל שלה פוליטי. אני אומרת לך, אדוני היושב-ראש, ועדת חקירה רביעית. חבר הכנסת זאב בויס, ועדת חקירה רביעית תקום בקדנציה של נתניהו. אני אומרת לך, התבשיל הוא פוליטי, הריח הוא פוליטי, והוא מריח ריח רע מאוד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אחרי שלוש שנים – אז תהיה עוד ועדה. אז מה?

דליה איציק (העבודה):

חשבתי שבעניין זה קצת תתחבא, חבר הכנסת זאב בויס. חשבתי שקצת תשפיל את הראש, אבל כנראה אין בושה אצלכם. איך אמר בנימין נתניהו? חסרה לכם הבושה, הלכה הבושה.

אני אומרת לך, אדוני היושב-ראש, מי שיש לו אלוהים בלב, מי שבאמת יש לו אלוהים בלב – ויש פה הרבה חברי כנסת שיש להם אלוהים בלב – אני חושבת שצריך לעצור את הרעיון הזה באבו ולומר: החברה הישראלית, מידת הרחמים ראוי שתהיה בה, אבל זה לא הזמן, זה לא המקום. כשהיא תחליט באמת לבוא במידת הרחמים כלפי קבוצת אנשים שראויה לכך – היא תמצא את הזמן. לא צריך בשביל זה 50 שנה למדינה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דהאמשה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת צבי ויינברג. אחריו – חבר הכנסת וליד חאג'י-יחיא; אחריו – חבר הכנסת ראובן ריבלין; ואחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל שנושא אנושי כל כך, שנוגע ללבם ולגורלם של אלפי תושבים אשר במר גורלם ובטעות שעשו הם אסירים והם מאחורי סורג ובריח, חבל שהנושא הזה גולש לכל מיני פירושים פוליטיים – אופוזיציה וקואליציה, ריח פוליטי ודברים כאלה. אני חושב שצריך להתייחס לנושא הזה באופן האנושי הטהור. מדובר בבני אדם שמעודו בחייהם, חלקם הגדול פעם ראשונה וגם אחרונה, והם מצויים מאחורי סורג ובריח. ההתייחסות אליהם עכשיו היא לא כאל בני אדם אלא כאל כל מיני אובייקטים או כאל מספרים. לדעתי, זאת הטעות בכל ההתייחסות הזאת.

אנחנו ראויים, ולדעתי חייבים לתת הזדמנות לציבור גדול של תושבי המדינה אשר טעו והגיעו לאן שהגיעו. אני חושב שלא נצטער על כך. אין מה להצטער על זה שנותנים לאנשים פתח של תקווה, פתח של אור, פתח של אפשרות לחזור לתפקד כאזרחים טובים וישרים. הרי גם קודם לכן הם היו בחוץ, ואיש לא איים לעצור אותם; תמיד יש אפשרות שמי שחוטא ומי שנופל או מחליק שוב למה שאסור, יקבל את עונשו. אפשר גם לעשות כך, שאלה שיקבלו את החנינה, אם יחזרו לסורם או יעברו על החוק בצורה כלשהי, יישאו לא רק את העונש החדש שיקבלו, אלא גם את העונש שלגביו קיבלו את החנינה.

לכן, בסיכומי של דבר, אני חושב שזה הזמן וזו השעה, במלאת 50 שנה למדינת ישראל, לתת לאסירים את פתח התקווה ואת האפשרות של שיקום עצמי ושל יציאה ממנהרת החושך, בלי לתת לזה פירושים פוליטיים, ובלי לעשות מזה עסק של אופוזיציה וקואליציה.

ברשות אדוני, אני רוצה להוסיף שני משפטים בערבית.

הי"ר ש' בן-צור:

בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית:

רבתי המאזינים, הנושא שיידון הוא מתן החנינה הכללית, או ההצעה למתן חנינה. יש חברי כנסת הדורשים מתן חנינה כללית לכל האסירים, ואף אני וחברי הרשימה הערבית המאוחדת נמים עמהם. יש מהם הסוברים, כי החנינה תוגבל לקבוצות מסוימות מקרב האסירים ולסוגים מסוימים יש עבירות. ויש חברי כנסת המתנגדים לחלוטין לחנינה.

הנושא נמצא בדיון, ושוב, אנו תומכים במתן חנינה כללית לכל האסירים ובכך שתהא התניה כלשהי לחנינה. אם אסיר כלשהו חזר על העבירות אשר ביצע, או פשע בעבירות חדשות, במקרים כאלה חובה לקיים את פסק-הדין שממנו הוא שוחרר. תודה רבה.)

הי"ר ש' בן-צור:

הוגשו שתי הצעות. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, אתה רוצה להתייחס או לסכם?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן.

הי"ר ש' בן-צור:

אבל בקצרה. או שאתה רוצה לקרוא הצעת סיכום?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא. רבותי, אני אעשה זאת בקצרה. אני מעריך את הישגותם כאן.

כפי שאמרתי, אני חושב שחשוב מאוד שיצא המסר מכאן שהכנסת מתנגדת, כדי להפסיק את מחול השדים הזה וכדי להפסיק את מה שקורה היום בבתי-משפט – שעורכי-דין מעכבים הליכים מתוך תקווה שהנאשמים יקבלו חנינה.

להלן הצעת הסיכום:

1. הכנסת דוחה על הסף את יוזמת החנינה הכללית והגורפת בשנת ה-50 למדינה.

2. הכנסת רואה בנשיא המדינה ובהסדרי החנינה – – –

הי"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת בויס, חבר הכנסת אורון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש כאן קואליציה חדשה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבקש לא לבנות שום קואליציה בלי המפד"ל...

שבח וייס (העבודה):

ברשות היושב-ראש, אני מציע לכתוב "יוזמות", כי אנחנו לא יודעים מאיזה כיוון זה יבוא.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מקבל וחוזר:

1. הכנסת דוחה על הסף את יוזמות החנינה הכללית והגורפת בשנת ה-50 למדינה.

2. הכנסת רואה בנשיא המדינה ובהסדרי החנינה המקובלים את הסמכות הבלעדית להענקת חנינות.

היו"ר ש' בן-צור:

זאת הצעה של סיעת הדרך השלישית, מפד"ל ועוד.

יש הצעה של מד"ע-רע"ם, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת סיכום מטעם מד"ע-רע"ם בנושא חנינה כללית.

לרגל יובל קום המדינה סיעת מד"ע-רע"ם מציעה:

1. הכנסת קוראת לממשלה לפעול ללא ליאות כדי לשים קץ לאפליה, לקיפוח ולהגשמת השוויון בין אזרחיה ללא הבדל דת, לאום וגזע.

2. הכנסת קוראת לממשלה להורות על החזרת עקורי אקרית ובירעם.

3. הכנסת קוראת לממשלה להכיר ביישובים הלא-מוכרים ולשים קץ לתופעה מבישה זו.

4. הכנסת קוראת לממשלה להורות על שחרור נכסי הווקף המוסלמי והחזרתם לבעלים הלגיטימיים.

5. הכנסת קוראת לממשלה לקדם את תהליך השלום ולשים קץ לתופעת הכיבוש.

6. הכנסת קוראת לממשלה לפעול להענקת חנינה כללית לכל הנידונים ולא לה המצויים בהליכים משפטיים.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת מד"ע-רע"ם. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ט' אלסאנע – 3

נגד – 6

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת ט' אלסאנע לא נתקבלה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, צרף אותי.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מצרף את חברת הכנסת דליה איציק נגד. שבעה נגד שלושה. לא נתקבלה ההצעה של סיעת מד"ע-רע"ם.

אנו ניגשים להצבעה על ההצעה של חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בשם סיעות הדרך השלישית והמפד"ל.

שבח וייס (העבודה):

את העבודה אני לא יכול להוסיף, אבל את דליה איציק ואותי תוסיף.

היו"ר ש' בן-צור:

גם עבודה.

חיים אורון (מרצ):

גם אותי תוסיף.

היו"ר ש' בן-צור:

גם מרצ וגם ליכוד.

הצבעה מס' 12

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' לובוצקי – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת הסיכום שהביא חבר הכנסת א' לובוצקי נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

שמונה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה של חבר הכנסת לובוצקי, בשם הסיעות שצינתי, נתקבלה. תודה רבה.

הסתיימה הישיבה. מחר תיפתח הישיבה בשעה 16:00. כל טוב, שלום.

הישיבה ננעלה בשעה 21:39.